

માનવિક્યા

JJJ အုပ်စု

အနာဂတ်ကမ္ဘာလှပရေး ဒီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲထိန်းသိမ်းပေး

“Building a shared future for all life”

յոյյ ջնդ ։ Ըստ (յ) զրցքուն ոյւդարաւը ՔԾՇՄԱՐԻԾՅԻՒԹՎՈՒՆ ։ Պահանջման մեջ կա առաջանալ առաջանակ և առաջանակ առաջանակ ։

ଶୀଂଖିରେ ଶୀଂଖିରେ ମୁଖୀ ରେ ରୂପିତାମ୍ଭିତେ ରେ
ଦୀନିଃ ଵିଳିକାଙ୍ଗୁମ୍ବଣାଢ଼ି ରୋଗିପିଲା

ကမ္မာစားနှင့်ရွှေ့နှင့်ပိုးရေးအဖွဲ့ (FAO) ကထုတ်ပြန်ခဲ့သည့်
ကမ္မာလုံးဆိုင်ရာ သစ်တောသယံဇာတဆန်းစီလေ့လာခြင်း (Global For-
est Resources Assessment 2020-GFRA 2020)အတိရှင်ခံစာအရ မြန်မာ
နိုင်ငံ၏ သစ်တောသယံဇာတမှာ (၄၂.၁၉) ရာခိုင်နှစ်း (နိုင်ငံကုန်းမြေ
ဧရိယာ၏ ၄၃.၇၁ ရာခိုင်နှစ်း) ဖြစ်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံသည် နှစ်စဉ်အများဆုံး
ကမ္မာသစ်တော်ပြန်းတိုးဆွဲရယာဖော်ပြသည့် နိုင်ငံစာရင်းတွင် အဆင့် (၅)
ရှိကြောင်း ဖော်ပြထားပါသည်။ ကမ္မာစားနှင့်ရွှေ့နှင့် စိုက်ပိုးရေးအဖွဲ့
(FAO) မှ သစ်တောသယံဇာတမှာ ဆန်းစစ်လေ့လာခြင်းကို (၅) နှစ်လျှင် တစ်
ကြိမ်ထုတ်ပြန်ပါသည်။

အမြို့သားသစ်တောကလူပင်မ နှစ်(၃၀)စီမံကိန်း ၂၀၀၀-၂၀၀၂ ဘဏ္ဍာန်မှ ၂၀၃၀-၂၀၃၁ ဘဏ္ဍာန်အထိ ယျာထားချက်နှင့် ၂၀၁၅ခုနှစ် ပြင်သစ်နှင့် ပရစ်မြို့မြို့ကျင်းပသည့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု ထို့ပါး အစည်းအဝေးတွင် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဖြစ်ပေါ်စေသော ဖုန်လုံးကိုပြ ဓမ္မတွင်၊ ပည့်ချဉ်တွင် မိမိဆန္ဒအလောက် ကတိကဝိဇာဖြစ် နိုင်ပေါ်ယူယာ၏ (၃၀)ရာခိုင်နှုန်းကို သစ်တောကမြေအဖြစ်ဖွံ့စည်းရန် ဆောင်ရွက်လှက်ရှိပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိအရေးပါသော ကောဇ်နစ်များနှင့် ထိုမျိုးစုံများ
ကို ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရန်အတွက် သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြောက်
နိုင်ငံမြို့ယာ၏ (၁၀)ရာခိုင်နှုန်း တိုးခွဲဖွဲ့စည်းရန် မူဝါဒများချေမှတ် ဆောင်
ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ ၂၀၂၂ ခုနှစ်၊ ဧပြီလအထိ မြန်မာနိုင်ငံတွင် သဘာဝ
ထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြောက်ပေါင်း (၇၇)ခု နိုင်ငံကုန်းမြောက်မြို့ယာ၏ (၆. ၄၃)
ရာခိုင်နှုန်းအား သတ်မှတ်ဖွဲ့စည်းထားပြီးဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ တိုးမားသောမြေချက်နှာသွင်ပြင် အနိုင်အမြင့်ကွာ အွေးမူ၊ ပင်လယ်ရေးမျက်နှာပြုမှု ဟိမဝန္တာတော်တန်းအရေးပိုင်းအထိ)နှင့် အစိုက စီအောင်ကြီးများအကြားဘွဲ့တည်ရှိနေခြင်းက စီမံမြို့မြို့ကြံ့သာဝါ အပင်နှင့်တိရောန်များအတွက် အထူးအရေးပါသည့်အချက်များဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် စီးပွားရေးကြေား အစိတ်ဆုံးတွေ ရှိခိုင်သည်။ နေရာများအနက် တစ်ခါဏိအဝင်ပြုပါသည်။ ဥပမာ-မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း မှာသာတွေ ရှိခိုင်သည့်ပျော်တိတော် အနည်းဆုံး^(၅) မျိုးအပါအဝင် နှီတိုက်သတ္တု၊ မျိုးစိတ်ပေါင်း ၃၀၀၀ကော်နှင့် ကဗျာနှင့်အပူးမျိုးသည်ပေါ်ပျောက်ကွယ်နိုင်သည့်အနေဖြင့် တွေ့နေရသည့် မျိုးစိတ်များအနက် (၁၄၄) မျိုးကို တွေ့ရှိခိုင်သည်။ အလားတူပင် အရွှေတော်အာရုံဒေသည် ငှက်မျိုးအစိတ်လင်းကော်နှိုင်ငံလုပ်စိတ်သည်။

သစ်တောသစ်ပင်များသည် လူသတ္တဝါနှင့် သက်ရှိသတ္တဝါများ
အသက်ရှင်ရန် အရောင်းသကဲ့ထိ သစ်ပင်များ အိမ္မားစုမ္မားကွဲများ မပျက်
စီးမပြန်နဲ့တော်များမှလည်း ပိမ့်အထိမိတ်စာတ်ဖြင့် စောင့်ချောက်ရန်လည်း
လိုအပ်လုပ်သည်။ 'သစ်တစ်ပင်ကောင်းငှက်တစ်သာင်းနားရ' ဆိုစကား
အရ သစ်ပင်များကို ထာဝစ်ညီ ထိန်းသိမ်းမထားရှိနိုင်သွင် သဘာဝ
ပတ်ဝန်းကျင်ပျက်ပြားပြီး လူ သက်ရှိသတ္တဝါများနားခြားရန်၏ အသက်ရှင်
ရပ်တည်နိုင်မှုမရှိတော့ပါ။ ထိုကြောင့် သစ်တောသစ်ပင်များခုတ်ယူသုံးစုံမှု
လေ့ရှိပါးသားရန်နှင့် အိမ္မားစုမ္မားကွဲများ မျိုးသုဉ်းပျောက်ကွယ်ရှုံးမရှိစေရေး
ပြည်သူများမှ ယခုထက်ပို၍ ထိန်းသိမ်းကောကွယ်စောင့်ချောက်သွားရန်
တိုက်တွန်းရေးသားလိုက်ရပါသည်။

သင်တော်ဝါဒ

ပြန်ဟန်ငံသွစ်တောက်ဖွားကို အပူးသာဏျမှစ်းဖွားရှု
ပြုတို့တက်ခဲ့သာဝေးနှင့်ထောက်ထောက်ပြုပေးရေးရှင်၊
ဝေဟန်အန်ပျော်မှုတော်ရေးတို့အတွက် ၅၆၁၉၅၅၅၂၅၇၅၈၃၄။
ချုပ်ပြီး စိုးခေါ်ခွဲလုပ်ကိုယ်ရှိပါသည်။ ၁၉၉၄ ခုနှစ်
ပြန်ဟန်တောက်မှုတို့သာဝေး၊ ကြော်ဆုတ်ကို အပူး
သာဏျမှစ်းရှုပျော်မှုတော်ရေးတို့အပူးအား ပြုလုပ်ကြပ်သော
ရန်အတွက် ပေါ်နေပျော်သောအချက်ပျော်ရှုပါသည်။

(c) କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମିତି

၆၅။ မြန်မာ တော်ဝိုင်းတိုက္ခိုက် လိပ်ပျော်စွဲင်း သဘာဝ^{၁၁}
ဝန်ကျင်ကို ကာကွယ်ရပည့်။

(1) ଯୁଗମ୍ଭାବୀତିରେଣ୍ଡି

လက်ရှိပြုသုတေသန၏ အောင်လာအောက်သာများ၊
သစ်တော်များမှာ ပိုမိုသုတေသန၏ တိုက်ခိုက်နှင့် သွယ်စိတ်
သော အကျိုးများကို စုစုဆောက်ပြု၍ ခံစာမျက်ကြော
ရန် သစ်တော်သယ်ယောတအရင်းအမြစ်များကို ထာဝ
ဝါတည်တဲ့ အစောင့်အတွက်အတွက် အတွက် ထိန်းသိမ်းလုပ်သူ။

(၃) အခြေခံစားဆတ်နေရာလိုအပ်ချက်များ ဖြည့်ဆည်း
ပေါ်ပိုင်း

ပြည်သူရုစ်၏ လောင်စာ၊ နေအိမ်အဆောက်
အချုပ်၊ အတော်အတွင်း အပ်သူမှုနှင့် အတိုင်း
အခြေခံအဝါယာများ၊ လိုအပ်သူမှုနာဂါရီ ပြည်သူရု
ပေးအပ်၏။

(c) මුදලක් සඳහා පිළිගැනීම්

(y) ချောက်လုပ်မှုပြုသည့် စီးပွားရေး
သင်တေသနယေဘုံးမှ ချို့စိုင်သည့် စီးပွားရေး
အကျိုးအမြတ်စီးအား လူမှုပေါင် သာဆောင်ကျင်
ထိန်းသီးစေးဆိုင်ရာတို့၏ ဖော်ပိုက်လော် အပြည့်
အဝေးသားချို့စိုင်ရှင် စီးပွားရေး။

(၅) ပြည်သုတေသန ပူးပေါင်းပါဝင်အောင်ရွက်လာစေခြင်း

သစ်တော်များပြုစတိန်းသိမ်းရေးနှင့် သစ်တော်
သယ်တော်များအသုံးချေရေးနှင့်ရာဂါပ်ငွေးနှင့်တွင်
ပြည်သူတို့က ပေါင်းပေါင်းစပ်လာကြစေရန် အောင်ရှုဟို
ဘားရုပ်ညာ။

(၆) ပြည်သူ့အတွင်း နိုင်းကြားထက္ခာသည် အသိရှင်သန
ငောက်ပါမည်:

နိုင်ကော်၏ ဂျော့အွေးရေပွဲပြီးတို့တက်မှ ဖော်
ဆောင်ရာတွင် သမ်တော်များ၏ အစိကအခေါ်မှ
ပါဝင်နောကြောင်းဟို ပြည့်စုတိအတွက် နိုင်၊
သည် အသိရှင်သနနေဒေရိနဲ့ ထည့်စုံမှုများ၏
ရပည့်။

သတင်းပြားကဏ္ဍ

**ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ၂၀၂၂ခုနှစ် လုထလုပ်ရားမှုပြင် သစ်ပင်စိတ်ပျီးမည့်မြေနေရာ
အောက်ဖော်လော်ခြင်း**

သယ်ဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး
ဝန်ကြီးဌာန ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဦးစီးဌာန
သင်တန်းကျောင်း၊ အမှုထမ်းသင်တန်းသားခါ်ဆောင် လူ
၁၀၀ ဆုံး နှစ်ထပ်အဆောက်အအုံသစ် ဖွဲ့ပွဲအမေးအနား
ကို (၃-၅-၂၀၂၂)ရက်နေ့ နံနက်ပိုင်းတွင် နေပြည်တော်
ဒက္ခာဏသိမ်းမြို့၏ မြို့ပတ်လမ်းရှိ သင်တန်းကျောင်းပြေ
နေရာတွင် ကျင်းပသည်။

မွင့်ပွဲသို့ သယံဇာနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်း
သိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဦးခင်္ခာဂေါ်ပါ
ဆောက်လုပ်ရေးဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး
ဦးခြေလော်၊ ဒုတိယဝန်ကြီးများ၊ ဦးစီးဌာနနှင့် လုပ်ငန်း
များမှ ညွှန်ကြားရေးများချုပ်များ၊ ဦးဆောင်ညွှန်ကြားရေးများ
များနှင့် တာဝန်ရှိသူများတက်ရောက်ကြသည်။

၌းစွာပြည်ထောင်စုနှင့်များနှင့် ဒတိယဝန်ကြီး
များက အဆောက်အအုံသစ်ကို ပဲကြီးဖြတ် ဖွင့်လှပ်ပေးပြီး
ကမ္မည်းမော်ကွန်းအား အမျှေးနှုန်းသာပြည်များပြင့် ပက်ဖျိုး
ကာ သင်တန်းသားအောင်ဆောင်ကို လှည့်လည့် စစ်ဆေးပြီး
ထိအပ်သည်များမှာကြားသည်။ အဆိုပါ သင်တန်းကျောင်း
အား ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ကဏ္ဍပေါင်းစုံတွင် လုပ်ငန်း
ဆောင်ရွက်မည့်သူများ၏ လွှာစွမ်းအားအရင်းအမြစ် ဖွံ့ဖြိုး
ပိုးတက်စေရေးနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဘာသာရပ်
ကျော်ကျင်သူများ မျှေးထုတ်ပေးနိုင်ရေးအတွက် ရည်ရွယ်
တည်ဆောက်ခြင်းဖြစ်သည်။

ဆက်လက်၍ ပြည်ထောင်စုနှင့်သည် လယ်ဝေးမြို့နယ် ရန်အောင်မြေကြီးလိုင်းအကွက်အမှတ် (၁၃)ရှိ ၂၀၂၂ ခုနှစ် လူထုလှုပ်ရာ့မှုဖြင့် သစ်ပင်စိုက်ပျိုးမည့် မြေနေရာ ၆.၈ ကောက် ကြေည့်ရှုစစ်ဆေးရာ သစ်တော်းစီးပွားရေးမှုပါးချုပ်နှင့် တာဝန်ရှိသူများက အကွက်အလိုက်၊ လိုင်းအလိုက် ပန္တက်စိုက်ထူးစီးပွားရေးတိုက်နှင့်အတိုက် သရုပ်ပြစ်စိုက်ပျိုးမည့်အစီအစဉ် ကျောက်စီနှင့်ထိန်းတဗ်မံဆောင်ရွက်မည့် အစီအပ်များကို ရှင်းလင်းတော်ပြရာ ပြည်ထောင်စုနှင့်က လိုအပ်သည့် များမှုပြောကြားသည်။ အဆိုပါ မြေနေရာတွင် အမြင့် နှစ်ပေနှင့် အထက်သစ်တော်ပင်၊ အရိပ်ရပင်၊ ပါးပင် စုစုပေါင်း ၃၆၇၂ ပင်ကို လူထုလှုပ်ရာ့မှုဖြင့် စိုက်ပျိုးသွားမည့်ပြုစိုက်မြောင်း သိရှိရပါသည်။

ဒုတိယအထိမ်း စီမံတိန်းကြီးကြပ်မှတော်မတိ ဖွင့်ပဲအခမ်းအနားတွင်ပါ

သည့်ဖျက်ပိုးနှင့်ရောဂါများအား ဘက်ပေါင်းစုံကာကွယ်နှစ်နှင့်ခြင်းနည်းလစ်ဗျားဖြင့် စီမံအုပ်ချုပ်ခြင်းစီမံကိန်းကို ၂၀၂၀-၂၁ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်မှ ၂၀၂၄-၂၀၂၅ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အထိ (၅) နှစ် အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်သွားမည့်ဖြစ်ပြီး ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီး(အနောက်) ပြည်ခရိုင် သာယာဝတီခရိုင်အတွင်းရှိ ဌာနကျွန်းစိုက်ခင်းများ ပုဂ္ဂလိက ကွွန်းစိုက်ခင်းများတွင် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိကြောင်။

ଶିଖିକୀଣିଙ୍କିରଣ ପଦମନ୍ତ୍ରିକାରେ ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଥିଲା ।

နောက်ထပ်စီမံကိန်းတစ်ခုဖြစ်သည့် သတ်တော့မှုပို့ဆောင်သူများ၏ လူမှုဘဝ္မာဖြိုးတိုးတက်စေရေးအကွက်သစ်တော်ထိန်းသိမ်းခြင်းနှင့် ဒေသခံပြည်သူ့အခြေပြု စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများဖော်ဆောင်မှုခိုင်ရာ စံပြဿန်တော်များတည်ထော်ခြင်းမြို့ပိုကိန်းကို ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ် အောက်ထိုဘာလမှ စတင်၍ ၂၀၂၃ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလအထိ စီမံကိန်းကာလ (၃)နှစ် ဖြင့် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပြီး စီမံကိန်းလုပ်ငန်းများကို ရှုမှုပြည်နယ်၊ တောင်ကြီးခရိုင်၊ ရွားဝို့နယ်နှင့် ပင်းတယမြို့နယ်၊ ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီး ပြည်ခရိုင်၊ ပါ့က်ခေါင်းမြို့နယ်တို့တွင် အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိရှိကြောင်း၊ စီမံကိန်း၏အဓိကရည်ရွယ်ချက်များမှာ ဒေသခံပြည်သူများ၏ လူမှုဘဝ္မာဖြိုးစေရန်နှင့် ထာဝစဉ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေသော မြေယာစီမံအုပ်ချုပ်ခြင်းနည်းလမ်းဖြင့် စံပြဿန်တော်များသရုပ်ပြတည်ထောင်နိုင်ရန်၊ ဒေသခံပြည်သူ အခြေပြုပါးများရေးလုပ်ငန်းများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန်၊ လူသားအရေးအဝိမ်ဖွံ့ဖြိုးဝေရန်နှင့် စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တ်ပေးနိုင်ရန်တို့ဖြစ်ကြောင်း၊ ယနေ့ကျွန်းပပြုလုပ်သည့် အစည်းအဝေးမှတစ်ဆင့် ကောင်းမွန်သည့်ရလဒ်များပေါ်ထွက်လာပြီး အာရုံဒေသသစ်တော်ကဏ္ဍများပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးအဖွဲ့ (AFoCO)၏ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုဖြင့် စီမံကိန်းလုပ်ငန်းများအခက်အခဲမရှိ ဆက်လက်လုပ်ဆောင်နိုင်မည့် မြှုပ်လင့်ပါကြောင်းပြောကြားသည်။

အစဉ်းအဝေးသို့ ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်များ ညွှန်ကြားရေးမှူးများရှင် စီမံကိန်းတာဝန်ရှိသူများ တက်ရောက်ကြပြီး အာရာဒေသသာတောကလူပုံပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးအဖွဲ့ (AFoCO) အတွင်းရေးမှူးရုံးမ တာဝန်ရှိသူများ ပို့ကွန်ပုံရှင်စုစုပြု၍ တက်ရောက်ခဲ့ကြပါသည်။

၂၀၂၂ ခုနှစ်၊ မီးရာသီအထိ သမ်ပင်စီတ်ပျီးဖဲ့ ကျင်းပမြင်း

မိုးရာသီအကြို သစ်ပင်နိုက်ပျီးဖွဲ့ကို (၂-၉-၂၀၂၂) ရက်နေ့ စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး၊ ဧည့်ခာရိုင် အူပိုင်း ဒေသတို့လန်းစို့ပြည်ရော်းစီးဌာနမှ ဒေသတွင်း စိမ်းလန်း စို့ပြည်ရေးနှင့် ရာသီဥတုကောင်းမွန်မျှတစ်ရန်အတွက် ဧည့်တ္ထာသိုလ်ဝင်းအတွင်း ကျင်းပပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။

ရှေ့ပြီးစွာ အပူပိုင်းအသစ်မီးလန်းပါပြည်ရေးပါးကြာနာ
လက်ထောက်ဆွဲနိုက်းရေးများ၊ ဦးဇော်ဝင်းအထွေး က ဗြာနာ
ဆိုင်ရာများ၊ ဒေသခံပြည်သူများကို သစ်ပင်များပေးအပ်
ခဲ့ပြီး သစ်ပင်စိုက်ပွဲသို့ ဆိုင်ရိပ်အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့မှ ဒုတိယ
ခရိုင်အုပ်ချုပ်ရေးများ၊ တာဝန်ရှိသူများနှင့် ဝန်ထမ်းများ
ရွှေဘိုတက္ကသိုလ် ကျောင်းအုပ်ကြီးနှင့် ဆရာ/ဆရာမများ၊
ဗြာနာဆိုင်ရာ အကြီးအကဲများ စုစုပေါင်း (၃၄၂)ဦး တတ်
ရောက်ကာ ယူကလစ် ၆၀၀၊ ပိတောက် ၃၅၀၊ ကုလိုဏ်
၃၅၀၊ သဘော ကုလိုဏ် ၃၅၀ နှင့် မဲဇလှ ၃၅၀ စုစုပေါင်း
အပင်(၂၀၀၀) စိုက်ပျိုးခဲ့ကြောင်း သိရှိရပါသည်။

ထိနောက် မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး၊ ပိန့်ဖွံ့ဖြိုးနယ်၊
မန္တလေး-မြို့သာ စက်မှုယူယျာဉ်မြို့တော်တည်ဆောက်ရေး၊
စီမံကိန်းဝိယာအတွင်း၌ (၄-၅-၂၀၂၂)ရက်နေ့ နံနက်
ပိုင်းတွင် မိုးရာသီအကြီး ရေလောင်းသတ်ပတ်စိုက်ပျိုးပွဲတော်
ကျော်းပေါ်ပါသည်။

သစ်ပစ်စိုက်ပျီးပွဲတော်တွင် ခရိုင်အပူပိုင်းအသ စိမ့်
လန်းစိပြုလျှပ်ရေးစီးဌာန လက်ထောက် ညွှန်ကြားရေးမှူး
ဦးဝင်းမော်နိုင်က မိုးရာသီအကြောင်းရေးလောင်သာစ်ပင် စိုက်ပျီး
ပွဲတော် ကျင်းပရခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ ရှင်းလင်းပြောကြား
ပြီး တိုင်းဒေသကြီး ညွှန်ကြားရေးမှူး ဦးသော်နိုင်ညီးနိုင်ရှင့်
အဖွဲ့၊ သစ်တော်ဦးဌာန ဖြင့်ခြေခိုင် လက်ထောက်
ညွှန်ကြားရေးမှူးမှုးနှင့်အဖွဲ့၊ မြို့အယ်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့
ဒုတိယမြို့အယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှုးနှင့် မြို့အယ်အဆင့်ဌာန ဆိုင်
ရာတော်နှင့်သူများ၊ စက်မှုပူဇော်မြို့တော်အတွင်း စက်ရုံး
အလုပ်ရုံးစုထဲးများ၊ အသခံပြည်သူများ စုစုပေါင်း (၁၈၀)
ဦးခန်းနှင့်အတူ တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရအဖွဲ့၏ မြို့သာ စက်မှု
ဥယျာဉ်မြို့တော်တည်ဆောက်ရေးစီမံကိန်း စီးယာအတွင်း
ရှိ Old AYA မော်တတ်ကားစက်ရုံးအနီး ဆီမံချုပ်လိပ်ကမ်း
နှင့် တံတားဦးလေဆိပ်သွား ကားလမ်းမဘားလဲယာတွင်
သက်တမ်းရင့် အမြင့်(၅)ပေအထက် ခေါ် ၅၇၀၊ စိန်ပန်း
၆၇၀ နှင့် ပိတောက်၁၀၀ စုစုပေါင်းအပင် (၁၉၀၀)ကို
စိုက်ပျီးခဲ့ကြောင်း သိရှိရပါသည်။

++

(၂၀၂၂-၂၀၂၃) ထဲတွေ့ကန် ပြောလတွင် အိုးပြင်ထာတွယ်တော့ (၄)ရု သတ်မှတ်နိုင်ခဲ့ခြင်း

အခါမီးခရာင်တံ့သို့၏ ဒီခရာစောကြီးဖြစ်ကာကွယ်စတာ

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရဲ သယံ့အတွက်
နှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာနက ၂၀၁၈ ခုနှစ်၊
စက်တင်ဘာလတွင် ထုတ်ပြန်ခဲ့သည့် သစ်တော့ဥပဒေပုဒ်မ(၆)၊ ပုဂ္ဂမဆွဲ
(c)အရ အပ်နှင့်ထားသော အခွင့်အာဏာများကိုကျင့်သုံး၍ ရန်ကုန်
တိုင်းဒေသကြီး၊ တောင်ပိုင်းဒေသကြီး၊ ကွမ်းမြိုက်နှင့်နယ်အတွင်း ကျ
ရောက်နေသည့် ရေးယာအကျယ်အဝန်း (၉,၂၇၄,၃၈) ကော်ဒါသာ
နယ်မြေကို အစိမ်းရောင်တံတိုင်း ဒီဇိုင်ဘာကြီးပြင်ကာကွယ်တော့
အဖြစ် အမိန့်ကော်ငြာစာအမှတ် (၆၁/၂၀၂၂) အရ ၁၃၃၃ ခုနှစ်၊
တန်ခူးလဆန်း ၁ ရက်(၂၀၂၂ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ ၁ ရက်)မှစ၍ သတ်
မှတ်ကြောင်း ကြော့သာလိုက်သည်။

အစိမ်းရောင်တံတိုင်းဒီရေတော်ကြီးပြင်ကာကွယ်တောကို အသတ္တိုင်းရှိ ရေမြေသဘာဝနှင့် ရာသို့တူကို မှတ်စေရန်၊ အိမ်ပါးနှင့်ဂေဟစနစ်ကို ရရှည်တည်တဲ့စေရန်၊ အသစိမ်းလန်းစိပျည်ရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို အထောက်အကြပ်နိုင်ရန်၊ ပင်လယ်ကမ်းပါးတန်းတစ်လျှောက်တွင်ရှိသောကျေးဇူးများကို လေမှန်တိုင်းတို့ကိုခတ်ခြင်း၊ ဒီရေလိုင်းရိုက်ခတ်ခြင်း၊ စသည့် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များဘေးမှ ဒီရေတော်အပင်များဖြင့် တံတိုင်းကြီးတစ်ခုသဖွယ် ကာကွယ်ဘေးသီးနှင့်ရန်၊ ဒီရေတော်နှင့်တော်အတွင်း သစ်တော့၊ ရေ့၊ မြေ၊ သားငှက်တိရှိခြားနှင့်များအတွက် ဘေးကင်းလုံခြုံ၊ တည်ငြိမ်သောဂေဟစနစ်ကို ဖြစ်ပေါ်လောစေရန်နှင့် အသစိပျည်သူများ၏ လူမှုစီးပွားသာဝဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာနိုင်ရန် ရည်ရွယ်၍ ဒီရေတော်ကြီးပြင်ကာကွယ်ဘေးအဖြစ် သတ်မှတ်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

အစိမ်းရောင်တံတိုင်းဒီဇာတော်ကြီးပြင်ကာကွယ်တော်ချေယာအတွင်း ဒီဇာတော်အပင်ဖျိုးစိတ်များဖြစ်သည့် သမှုပ်ကန္တပလာ ဗြိုးခြေထောက်၊ ဗြိုးအုပ်ဆောင်း၊ လမ်း၊ ကန္တု၊ ကျွေးမှတ်များပေါက်ရောက်ပြီး ပါး၊ ပုဂ္ဂန်၊ ကဏ္ဍနဲ့ ပေါက်ဖွားရာ နေရာင်းဒေသများလည်းဖြစ်ပါသည်။ ငိုက်ကြီး ဝံစိုး ငိုက်ကျွေး၊ မယ်သူ့တော်၊ ပျိုင်း စသည့် ရေပျော်ငိုက်များ ကျက်စားရာဒေသလည်း ဖြစ်ပါသည်။ ဒီဇာတော်ကြီးပြင်ကာကွယ်တော် သတ်မှတ်ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းလိုက်ခြင်းဖြင့် ဒီဇာတော်များ စနစ်တကျ စိမ့်အုပ်ချုပ်နိုင်ခြင်း၊ အစိမ်းရောင်သာဘဝတံတိုင်းတစ်ခုအဖြစ် ဒီဇာတော်များပေါ်ထွက်လာခြင်း၊ သစ်တော်ပြန်းတီးမှုထိန်းသိမ်းကာကွယ်နိုင်ခြင်း၊ သစ်တော်ဖုံးလွှမ်းမှုများတီးပွားလာ၍ ကောဇာနစ်နှင့်ဆောင်မှုများ တို့ပွားလာခြင်း၊ ရာသီ ဥတုသာယာမျှတော်ခြင်း၊ သား ပါး၊ ပုဂ္ဂန်များ ပေါကြွယ်ဝြင်း၊ ဒေသခံပြည်သူများအတွက် သစ်ထုတ်လိုအပ်ချက်များ ဖြည့်ဆည်းပေါ်နိုင်ခြင်း၊ စသည့်အကျိုးကျွေးမှုများစွာ ရရှိနိုင်မည်ဖြစ်၍ ဒီဇာတော်ကြီးပြင် ကာကွယ်တော်အဖြစ် သတ်မှတ်ကြည့်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ଶ୍ରୀମତୀ ପ୍ରିସନ୍ କାରାଙ୍କୁ ଯେତେବେଳେ ଏହାରେ ଦେଖିଲୁଛନ୍ତି

ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၊ တောင်ပိုင်းသရိုင်း၊ သံ့ခွဲ
မြို့နယ်အတွက်း ကျရောက်နေသည့် ရော်ယာအကျယ်အ-
ဝန်း (၈,၄၉၂) ကေ ရှိသောနယ်ပြောကို ဘိတ်သိတ်-
မဟာ-သာသာ ဒီဇိုင်တော့ ကြိုးပြင်ကာကွယ်တော့
အဖြစ် အမိန့်ကြော်ငြားလာ အမှတ်(၆၂/၂၀၂၂)အရ ၁၃၈၃
ခုနှစ်၊ တန်ခူးလဆန်း ၁ ရက်(၂၀၂၂ခုနှစ်၊ ဧပြီလ ၁
ရက်) မှစ၍ သတ်မှတ်ကြောင်း ကြည့်လိုက်သည်။

ကာကွယ်တောကို အသတွင်းရှိ ရေမြေသဘာဝနှင့် ရာသီ
ရုတုကို ပူတေစေရန်၊ ဒိုဝင်းစုံနှင့် ဂေဟစနစ်ကို ရေရှည်
တည်တဲ့စေရန်၊ အသစ်းလန်းပြည်များနှင့် သဘာဝ
ပတ်ဝန်းကျင်ကို အထောက်အကူပြုနိုင်ရန်၊ ပင်လယ်
ကမ်းရှိတန်းတစ်လျှောက်ပွင့်ရှိသော ကျော်များကို လေ
ပုဂ္ဂတိုင်းတိုက်ခတ်ခြင်း၊ ဒီရေရှည်းရှိက်ခတ်ခြင်း စသည့်
သဘာဝဘေးအဆွဲရာယ်များဘေးမှ ဒီရေတောအပင်များ
ဖြင့် တံတိုင်းကြီးတစ်ခုသွေ့ယ် ကာကွယ်တားဆီးနိုင်ရန်
ဒီရေတောနယ်နိမိတ်အတွင်း သစ်တော့ ရရှု မြော သား
ငှက်တိရဲ့စွာနှင့်များအတွက် ဘေးကင်းလုပ်ခြောက်ပြို
သောဂေဟစနစ်ကိုဖြစ်ပေါ်လာစေရန်နှင့် အသခံပြည်သူ
များ၏ လူမှုစီးပွားဘာဝဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာနိုင်ရန်ပည်းစွာယ်၍
ဒီရေတောကြီးပြင်ကာကွယ်တောအဖြစ် သတ်မှတ်ခြင်း
ဖြစ်ပါသည်။ ဘိတ်သိတ်-ပဟာ-သိတ်သိတ်ဒီရေတော
ကြီးပြင်ကာကွယ်တောရေးယာအတွင်း ဒီရေတောအပင်များ

ဒီရေတော်ကြီးပြင်ကာကွယ်တော့ သတ်မှတ်ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းလိုက်ခြင်းဖြင့် ဒီရေတော့များ စနစ်တကျ စီမံအုပ်ချုပ်နိုင်ခြင်း၊ အစိမ်းရောင်သဘာဝတံတိုင်းတစ်ခါးအဖြစ် ဒီရေတော်များပေါ်ထွက်လာခြင်း၊ သစ်တော်ပြန်းတီးမှ ထိန်းသိမ်းကာကွယ်နိုင်ခြင်း၊ သစ်တော်ပုံးလွှမ်းပိုးစွားလာ၍ ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုများတိုးစွားလာခြင်း၊ ရာသီဥတု သာယာမှုတဲ့ ခြင်း၊ သား၊ ငါး၊ ပုစ္စန်များပေါ်ကြွယ်ဝဲခြင်း၊ ဒေသခံပြည်သူများအတွက် သစ်၊ ထင်းလိုအပ်ချက်များ ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ခြင်းစသည့် အကျိုးကော်များစွာရရှိနိုင်မည်ဖြစ်၍ ဒီရေတော်ကြီးပြင်ကာကွယ်တော့အဖြစ် သတ်မှတ် ကြေယာခြင်းဖြစ်ပါသည်။

နှစ်ခုပြောက္ခာကွဲဖို့ (၂)သတ္တမ္တာနိုင်ငံမြတ်

နေပြည်တော်၊ ဒက္ခိဏာဓရိ၏ ပုဂ္ဂိုလ်မနားမြို့နယ်အတွင်း ကျော်ကို
နေသည့် ရေါယာအကျယ်အဝန်း (၇,၉၅၂) ကေရှိသောနယ်မြေကို နှစ်ခါးကြီး
ပြင်ကာကွယ်တော်အပိုင်း (၂) အဖြစ် အမိန့်ကြော်ပြာတာအမှတ် (၆၃/၂၀၂၂)အရ
၁၃၃၃ ခုနှစ်၊ တန်ခူးလဆန်း ၁ ရက် (၂၀၂၂ခုနှစ်၊ ဧပြီလ ၁ ရက်) မှစ၍
သတ်မှတ်ကြောင်းကြညာလိုက်သည်။

နှစ်ချို့ကြီးပြင်ကာကွယ်တောာ့ပိုင်း(၂)သည် နှစ်ချို့ရေအားလွှဲပစ်စီမံကိန်း၏ ရေဝေရေလွှေသူနှင့် ပေါင်းလောင်းရေအားလွှဲပစ်စီမံကိန်း၏ ရေဝေရေလွှေသူများအား ထိန်းသိမ်းရန်အတွက်လည်းကောင်း၊ ရာသိပုံ၊ ပြောင်းလဲမှ လျှော့ချေရေး၊ အိုဝ္မားစုံမျိုးကွဲပွားရေး၊ ပြေဆိုလွှာထိန်းသိမ်း၊ ကြိုးပိုင်ကာကွယ်တောာ့ပိုင်း၊ ဘဏ်မှတ်ပိုင်းဖြစ်ပါသည်။

နှစ်ခုပြင်ကာကွယ်တောအပိုင်း(၂)အတွင်း ကျော်များ ပုံတောက် စသည့် အဖိုးတန်သစ်များအပြင် သစ်အယ် သစ်ယား စကားဝါ၊ တောင်တမာ၊ တောင်ပို့ဗျာ၊ တောင်မကျိုး၊ တောင်သရက်၊ သဂ္လာ၊ သင်းဝင်၊ လယ်အနော၊ ဒီဇိုး၊ နား၊ လက်ပံ စသည့်သစ်များပေါက်ရောက်ခြင်း၊ တောာက်၊ ချေးဆတ်၊ မျောက်၊ တောဆိတ်၊ ယုန်၊ ရှုည့် ရှစ်၊ ဘုတ်၊ ခါ၊ ငုံ၊ လင်းယုန်၊ ဒီကွေက်၊ သင်းခွေချုပ်၊ ပပါးကြီးမြွှေ့၊ ပပါးအုံမြွှေ့၊ မြွှေ့ဟောက်၊ ငန်းပုတ် စသည့် တိရှိဓာန်များ၏ ကျက်စားရာဒေသဖော်ခြင်း၊ ပေါင်းလောင်းဆည်၏ ရေဝေရောလဲရော်ယာဖြစ်သဖြင့် သစ်တောသယံ အတော်များ၊ စနစ်တကျထိန်းသိမ်းစီမံအုပ်ချုပ်နိုင်ရန် လိုအပ်ခြင်းတို့ကြောင့် ကြိုးပြင်ကာကွယ်တောအဖြစ် သတ်မှတ် ကြေညာခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ଅନ୍ତର୍ଭୂକାରୀଙ୍କ ପ୍ରଦିତ୍ତକାରୀଙ୍କ ଯେତେବେଳେ ଏହାର ଉପରେ ଆଧୁନିକ ଜୀବିତରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେଲାମୁଣ୍ଡିଲେ

နေပြည်တော်၊ ဒက္ခိဏာဓရိန်၊ ပျဉ်းမနားမြို့နယ်အတွင်း ကျရောက်နေသည့် ရေါ်ယာအကျယ်အဝန်း (၁,၆၈၉) ကောရိသော နယ်မြေကို နှစ်ခုဗြို့ပြင်ကာကွယ်တော်အပိုင်း(၃) အဖြစ် အမိန့်ကြော်လာသာ အမှတ် (၆၄/၂၀၂၂) အရ သူဇူ ရန်စံ တန်ဆေလဆန်း ၁ ရက် (၂၀၂၂ ရန်စံပြီလ ၁ ရက်) မှစ၍၏ သတ်မှတ်ကြောင်း ကြော်သာလိုက်သည်။

နန်ချိုကြီးပြင်ကာကွယ်တောအပိုင်း(၃)သည် နန်ချိုရေအား
လျှပ်စစ်ပိုကိုနှင့် ရေဝေပေါ်အေသာက်နှင့် ပြင်းလောင်းရေအား လျှပ်စစ်ပို
ကိုနှင့် ရေဝေပေါ်အေသာက်များအား ထိန်းသိမ်းရန်အတွက်လည်းကောင်း၊
ရာသို့တော်ပြော်းလဲမှုလျှော့ချေရေး စိုးမျိုးစုံမျိုးကဲထိန်းသိမ်းရေး၊ မြေဆီလျှော့
ထိန်းသိမ်းရေးတို့အတွက်လည်းကောင်း ည်းချွယ်၍ ကြီးပြင်ကာကွယ်တောအဖြစ် သ

နန်ခါးကြီးပြင်ကာကွယ်တောအပိုင်း(၃)အတွင်း ကျွန်း ပျဉ်းကတိုး ပိတေကိုစသည့် အဖိုးတန်သစ်မျိုးများအပြင် သစ်အယ်၊ သစ်ယား၊ စကားပါ၊ တောင်တမာ၊ တောင်ဂိုဏ်၊ တောင်မကျိုး၊ တောင်သရက်၊ သင်္ဘာ၊ သင်းဝင်၊ လယ်အ နော၊ ဒီအူး၊ နား၊ လက်ပံစသည့် သစ်မျိုးများပေါက်ရောက်ခြင်း၊ တောင်ဗျာ၊ ချော့ ဆတ်၊ မျှောက်၊ တော့ဆိတ်၊ ယုန်၊ ရှုံး၊ ရှစ်၊ ဘုတ်၊ ခါ၊ ငံး၊ လင်းယုန်၊ ဒီးကျက်၊ သင်းရွှေချပ်၊ စပါးကြီးမြဲ၊ စပါးအုံမြဲ၊ မြှေဟောက်၊ ငန်းပုတ် စသည့် တိရို့အား အောက်တော့များအောအေသဖို့ခြင်း၊ ပေါင်းလောင်းဆည်၏ ရေဝေရေလဲရော်ယာဖြစ်သဖြင့် သစ်တော သယ်အားများ စနစ်တကျထိန်းသိမ်းစီမံအုပ်ချုပ်နိုင်ရန် လိုအပ်ခြင်းတို့ကြောင့် ကြီးပြင်ကာကွယ်တောအဖြစ် သတ် မှတ်ကြည်းခြင်းဖြစ်ပါသည်။

နေပြည်တော်၊ ပြည်နယ်/ တိုင်းဒေသကြံးများမှ ဖော်ဆီခြင်း စာရင်းချက်

သယ်ဇာတနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန၊ သစ်တော်ဦးစီးဌာန သည် တရားမဝင်သစ်နှင့်သစ်တော့ထွက်ပစ္စည်း များ ရှာဖွေဖော်ထုတ်ဖော်သိမ်းရေးအား ပြည်သူ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုဖြင့် လူထုအခြေခြား တောင့်ကြပ် ကြည့်ရှုသတင်းစိုးစနစ် (Community Monitoring and Reporting System- CMRS) အပါအဝင်နှည်းလမ်းမြို့စုံဖြင့် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိရာ (၂၁-၄-၂၀၂၂) ရက်မှ (၁-၅-၂၀၂၂)ရက်နောက်ထိ နေပြည်တော် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြံး၊ သစ်တော်ဦးစီးဌာနများမှ ပေးပို့လာသောတရင်းများအရ တရားမဝင် ကျွန်း (၂၄.၈၉၆၂)တန်၊ သစ်မာ (၂၁.၄၁၆၄)တန်၊ အခြား (၁၀၀.၈၉၇၄)တန်၊ စုစုပေါင်း (၁၄၇.၉၉၁၀)တန်၊ တရားခံ(၂၃)ဦး၊ ယာဉ်/ယနှုန်ရား (၁၀)ဦး ဖမ်းဆီးရမိခဲ့ပါကြော်း ဖမ်းဆီးရမိမှုများအနက် အများဆုံးပေါ်သီးမြို့မှုမှာ ၂၅-၄-၂၀၂၂ ရက်နောက် ရရှိပြည်နယ်၊ သံတွဲခရိုင်၊ သံတွဲမြို့နယ်၊ မြို့မဟိနယ်၊ သံတွဲ-ကင်းသေကျွန်းကားလမ်းနှင့် သံတွဲ-တောင်ကုတ်ကားလမ်းနေရာတို့မှ တရားမဝင် တောင်သရက်/ကောင်းမှု/ပို့ဆောင်ရေး သစ်လုံး/ခွဲသား/ခြမ်း (၁၀၇) လုံး/ချောင်း/ခြမ်း (၃၁. ၁၈၉၂) တန်၊ ယာဉ်(၆)ဦး၊ တရားခံ (၁၀)ဦးတို့အား ဖမ်းဆီးရမိခဲ့ပါသည်။

နေပြည်တော်၊ တိုင်းဒေသကြံးနှင့် ပြည်နယ်သစ်တော်ဦးဌာနများ၏ ၂၀၂၂-၂၀၂၃ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် ပြုလုပ်သားအတွက် တရားမဝင်သစ် ဖမ်းဆီးရပို့ ပြည်တောင်စုစုပေါင်းချက်

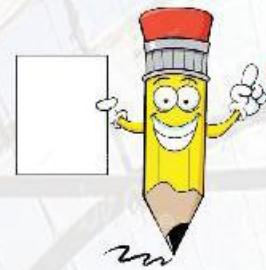
နေပြည်တော်၊ တိုင်းဒေသကြံးနှင့် ပြည်နယ်သစ်တော်ဦးဌာနများ၏ ၂၀၂၂-၂၀၂၃ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် ပြုလုပ်သားအတွက် တရားမဝင်သစ် ဖမ်းဆီးရပို့ ပြည်တောင်စုစုပေါင်းချက်

စဉ်	အမျိုးအမည်	ဧရာကံပုံ	အရေအတွက်	မှတ်ချက်
၁	ကျွန်း	တန်	၅၀၅	
၂	သစ်မာ	တန်	၂၃၀	
၃	အခြား	တန်	၅၈၄	
စုစုပေါင်း			၁,၃၁၉	

၄	မီးသွေး	တန်	၁,၀၂၂
---	---------	-----	-------

၅	ကား	စီး	၆၆
၆	မြေတွေးစက်/ မြေကော်စက်/ ကရိန်း	စီး	၀
၇	ထော်လာရှိ/ ဒီဇိုင်းဒေါ်/ ထွန်စက်	စီး	၁
၈	ဆိုင်ကယ်/ ဆိုင်တွဲယာဉ်	စီး	၀
၉	စက်လွှေ / ပုံးထောင် / ရေယာဉ်	စီး	၇
စုစုပေါင်း			၇၄
			စဉ်(၅)မှ(၉) ယာဉ်/ယနှုန်ရား

၁၀	သစ်စက် / အင်ဂျင်	လုံး	၁၃
----	------------------	------	----

တို့တို့ထွားမှတ်စရာ(၂၈)

မြန်လုံအိမ်လား ဖန်လုံအိမ်လား

တူတဲ့သို့လိုပေရာ တန်း

ကမ္ဘာအပူချိန်မြင်းတက်လာခြင်းသည် လေထု အတွင်း ပုံမှန်ထက်ပို၍များလာသော Greenhouse Gases များကြောင့် ဖြစ်သည်။ Greenhouse Gases ကို မြန်မာလို့ 'ဖန်လုံအိမ်ဓာတ်ငွေ့များ' ဟုလည်းကောင်း၊ 'မြန်လုံအိမ်ဓာတ်ငွေ့များ' ဟုလည်းကောင်း၊ ဒေါဝီ သုံး နှင့်နောက်သည်။ Greenhouse ဆိုသည်မှာ အေးသော အသများ၌ ဆောင်ရွက်သွေးထွက် အပင်များအတွက် လိုအပ် သော အပူချိန်ကိုရရှိစေရန် တိတွင်ဆောက်လုပ်ထား သောအဆောက်အအုံများဖြစ်သည်။ အဆိုပါ အဆောက် အအုံအတွင်း၌ ပြင်ပအပူချိန် (ambient temperature) ထက် ပို၍မြင်းသောအပူချိန်ကို ရရှိနိုင်သည်။ ဤသို့ ရရှိသည့်အကျိုးကို Greenhouse Effect ဟု ခေါ်ဆိုသည်။ လေထုအတွင်းရှိ ကာဘွန်းလိုင်အောက်ဆိုက် မိသယ်း နှင့် ထရိုအောက်ဆိုက်.... စသည့် ဓာတ်ငွေ့များသည် အပူများကိုစိတ်ယူပြီး လူသတ္တိပိုင်အပင်များအတွက် သင့်တင့်မျှတသော အပူချိန်ကိုရရှိစေရန် စွမ်းဆောင်ပေးကြသည့် အတွက် ယင်းတို့သည်လည်း Greenhouse Effect ကို ပေးသကဲ့သို့ ဖြစ်နေသည်။ ထိုကြောင့် ယင်းဓာတ်ငွေ့များကို Greenhouse Gases ဟု တင်စား ခေါ်ဆိုခဲ့ကြပါးဖြစ်သည်။

Greenhouse များကို စတင်တည်ဆောက်ခဲ့ကြ ပိုက အမိုးအကာများကို မှန်ချုပ်များဖြင့် မိုးကာခဲ့ကြသည်။ မှန်ချုပ်များတ်ဆင်ထားသည့် ပြတင်းချက်များ တံခါးခြေကိုများကို 'မှန်ပြတင်း၊ 'မှန်တံခါး' ဟုခေါ်ဆိုကြသကဲ့သို့ မှန်ချုပ်များထုတ်လုပ်သည့်စက်ရုက္ခာလည်း 'မှန်စက်ရုံ' ဟုသာခေါ်ဆိုကြပါသည်။

ထိုကြောင့် 'Greenhouse' ကို မြန်မာလို..... 'မှန်လုံအိမ်' ဟုခေါ်ဆိုသုံးနှင့်သင့်သွင့် Greenhouse Gasesကိုလည်း 'မှန်လုံအိမ်ဓာတ်ငွေ့များ' ဟုသာ ခေါ်ဆိုသုံးနှင့်သင့်ပါသည်။

စာကြိုင်အမြန်မာစာအဖွဲ့တိုးဒေါ်နာ ဆင့်မအကြိုင် (၂၀၀၉ ခုနှစ်) ထုတ်ဝေသော အင်လိပ် - မြန်မာအဘိဓာန် တွင် - greenhouse ကို (စိုက်ပျိုးရန်) ဖန်လုံအိမ်ဟုလည်းကောင်း၊ တက္ကသိုလ် ဘာသာပြန်ချင့်စာအုပ်ထုတ်ဝေရေးနှာနက ဒုတိယအကြိုင် (၂၀၁၉ ခေါ်) ထုတ်ဝေသော 'တက္ကသိုလ်ပညာရုပ် ပေါ်ဟာရများ' စာအုပ်တွင် green house ကို ဖန်အိမ် မှန်လုံအိမ်ဟုလည်းကောင်း greenhouse gas ကို 'မှန်လုံအိမ်ဓာတ်ငွေ့' ဟုလည်းကောင်း ဖော်ပြထားပါသည်။

ပေါက်ပန့်ဆိုခြင်း

သင်

မကြင် ထို နှင့် ပြီဆိုမှဖြင့်
အလိုက် ထားလိုရာထား။

လိုတဲ့အခါ သုံးဖို့

အဆုံးဖစ်ရင် အသေမသတ်သေးလည်း
ကျေပိုပါတယ် ဘုရား။

ကိုယ်ဖြော်(မြှင့်)

လူထုအခြေပြုစောင့်ကြပ်ကြည့်ရုံ သတင်းရှိစနစ် (CMRS)

★ ဓမ္မဆေးရေးနာရီ ★

မြန်မာနိုင်ငံရှိ သဘာဝတော့များသည် အဖိုးတန် သစ်တော့သယံဇာတော့များနှင့် အိမ္ပါဒီးစုံများကဲ့များပြည့်စုံကြပ်ပြီး ဒေသခံပြည်သူတို့၏ အခြေခံစားဝတ်နေရားလိုအပ်ချက်များ ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ခြင်း၊ ရာသီဥတုနှင့် သဘာဝသေးအကျိုးကို ကာကွယ်ပေးနိုင်ခြင်းနှင့် အဖိုးတန် သစ်တော့သယံဇာတော့များအား စနစ်တကျထုတ်ယူ၍ ပြည့်ပသို့တင်ပို့ရောင်းချခြင်းဖြင့် နိုင်ငံတော်ဘဏ္ဍာင်းပွဲ ဖြည့်တင်နိုင်ခြင်း အစရိုသည်အကျိုးကျေးဇူးများ စဉ်ဆက် မပြတ်ရရှိလျက်ရှိပါသည်။ အဆိုပါအဖိုးတန်သဘာဝ သစ်တော့များသည် ဂိသမလောဘသားတို့၏ ကိုယ်ကျိုးစီးပွားအတွက် မသာမသောနည်းလမ်းမျိုးစုံဖြင့် တရားမဝင် သစ်ခိုးယူထုတ်လုပ်မှုများကို ရင်ဆိုင်နေရပါသည်။ ထို့ကြောင့် သစ်တော့သယံးဌာနအားဖြင့် သစ်တော့သယံဇာတော့များ ရေရှည်တည်တဲ့စေရေးအတွက် တရားမဝင်သစ်ခိုးယူထုတ်လုပ်နေမှုများ လျှော့နည်းပပျောက်စေရေးနည်းလမ်းမျိုးစုံဖြင့် ရှာဖွေဖော်ထုတ် ဖမ်းဆီးအရေးယူခြင်းလုပ်ငန်းများအောင်ရွက်လျက်ရှိရာ လူထုအခြေပြုစောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုသတင်းပို့စနစ် (Community Monitoring and Reporting System-CMRS)သည်လည်း တစ်ခုအပါအဝင် ဖြစ်ပါသည်။

သစ်တော့သယံးဌာနမှ တရားမဝင်သစ် ရှာဖွေဖော်ထုတ်ဖမ်းဆီးအရေးယူရာတွင် ဆက်စပ်ဌာနအဖွဲ့အစည်းများ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် လူမှုရေးအဖွဲ့အစည်းများအပြင် ဒေသခံပြည်သူလူထုများ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုသည်ပြည့်မဖြစ်မနေလိုအပ်ပါသည်။ သစ်တော့မှတ်ဒုလည်းပြည့်သူတို့က ပူးပေါင်းပါဝင် ဆောင်ရွက်လာစေခြင်း (Participation) သည် အချက်တစ်ပို့အားဖြင့် ပါဝင်နေခြင်းကြောင့် တရားမဝင်သစ် ခုတ်လဲထုတ်လုပ်ခိုးယူသယ်ဆောင်ခြင်းအား တားဆီးကာကွယ်ရန် ပြည့်သူတို့၏ စိတ်ပါဝင်စားစွာပူးပါဝင်မှုဖြင့် လူထုအခြေပြုစောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုသတင်းပို့စနစ် (Community Monitoring and Reporting System)အား ထိရောက်စွာ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နေခြင်းဖြစ်ပါသည်။ လူထုအခြေပြု စောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုသတင်းပို့စနစ်(CMRS) သည် သစ်တော့သယံးဌာနအတွက် ဒေသခံပြည်သူလူထုများ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ ဌာနအဖွဲ့အစည်းများမှ ပူးပေါင်းပါဝင်လာခြင်းဖြင့် ထိန်းသိမ်းကာကွယ်နိုင်

ရန်နှင့် တရားမဝင်သစ်ထွက်ရှိရာမှုရင်းဒေသ၊ သယ်ဆောင်ရာလမ်းကြောင်းနှင့် ရောက်ရှိစုံရောင်းဝယ်မှု ပြုလုပ်သည့် နေရာဒေသများအား လူထုအခြေပြု စောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုသတင်းပို့ခြင်းဖြင့် တရားမဝင် သစ်နှင့်သစ်တော်ထွက်ပစ္စည်းများနှင့်ထုတ်မှုအား ပိုမိုထိရောက်စွာ ကြိတင်ကာကွယ်ရှိ ဖော်ဆီးအရေးယူခြင်းများ ဆောင်ရွက်နိုင်စေရန်ရှုံးယူပါသည်။

သစ်တော့သယံးဌာနမှ လူထုအခြေပြု စောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုသတင်းပို့စနစ် (CMRS)အား အောက်ပါအတိုင်းလုပ်ငန်းစဉ် (၁)ရပ်ဖြင့် အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်-

(၁) အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ပည့်နယ်ပြုဒေသများ လျှောထားသတ်မှတ်ခြင်း၊ တရားမဝင်သစ်ခုတ်လဲထုတ်လုပ်ခိုးယူသယ်ဆောင်ခြင်းအား တားဆီးကာကွယ်ရန် အတွက် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မည့် နေရာဒေသများကို အောက်ပါအတိုင်း လျှောထားသတ်မှတ်ချက်ရှိပါသည်-

(၂) တိုင်းဒေသကြေး/ ပြည့်နယ်အလိုက် တရားမဝင် သစ်များထွက်ရှိရာ ကြိုးပိုင်း/ ကြိုးပြုင်ကာကွယ်တော့များ၊ ကြိုးပြုင်တော့များ၊ သစ်တော့သယံးလွှမ်းလျက်ရှိသည့် အဖိုးရစီမံခန့်ခွဲပိုင်းခွင့်ရှိသည့်ပြန်နှင့် တရားမဝင်သစ်ခုတ်လဲထုတ်နိုင်သည့်နိုက်ခင်းနှင့် သဘာဝတော့ကျိုးနေရာများ (Sources)။

(၃) တရားမဝင်သစ်များ သယ်ဆောင်ရာ အိမ်က လမ်းမကြီးများနှင့် ရောက်ပို့စနစ်များ (Transit)။

(၄) တရားမဝင်သစ် စုံပို့စုံလွှမ်းလျက်ရှိသည့် နေရာများဖြစ်သည့် မြို့ကြီးများ နယ်စပ်ဒေသများ၊ မြို့ကြီးများဖြစ်သည့် မြို့ကြီးများ (Destination)။

- ၂။ နယ်မြေအေးသာလိုက် ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်မည့် လူပုဂ္ဂိုလ်/ အဖွဲ့အစည်းများ လျှောထားသတ်မှတ်ခြင်း၊ နယ်မြေအေးသာလိုက် ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်မည့် လူပုဂ္ဂိုလ်/ အဖွဲ့အစည်းများကို အောက်ပါအတိုင်း လျှောထားသတ်မှတ်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည် –
- (က) မြို့နယ်တောင့်ကြည့်သတင်းပို့မည့် လူပုဂ္ဂိုလ်/ အဖွဲ့အစည်းများသို့ သစ်တော်ဦးစီးဌာန မြို့နယ်ဦးစီး အရာရှိမှ လျှို့ဝှက်စွာရွှေ့ချယ် ဆက်သွယ်ညီးနှင့်၍ Network Group ကို အောက်ပါအတိုင်း ဖွဲ့စည်း ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည် –
 - (ခ) အေသံပြည်သူလူထုများ
 - (ဂ) အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့အစည်း (မြို့နယ်/ ကျေးဇူး/ ရပ်ကွက်)
 - (ဃ) ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် လူမှုအဖွဲ့အစည်း များ
 - (င) ဆက်စပ်ဌာနအဖွဲ့အစည်းများ
 - (စ) ရွေးချယ်ထားသည့် လူပုဂ္ဂိုလ်/ အဖွဲ့အစည်းအလိုက် လျှို့ဝှက်တွေ့ဆုံး၏ ဦးစားပေးတောင့်ကြည့်မည့် နယ်မြေအေးသား ညီးနှင့်သတ်မှတ်ပေးခြင်း
 - (၁) လူပုဂ္ဂိုလ်/ အဖွဲ့အစည်းအလိုက် သတင်းပေးပို့သူ၏ လုံခြုံရေးအတွက် လျှို့ဝှက်/ စကားရှုက်/ သက်တဲ့ များသတ်မှတ်ပေးခြင်း
 - (ဟ) လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မည့် နယ်မြေအေးသာခြေအနေ အေသံပြည်သူများ၏ စလေးတုံးတော်းအစဉ်အလာ များ သစ်တော်များအပေါ် ပိုခိုဆောင်ရွက်နေရာသည့် အခြေအနေ နယ်မြေကန့်သတ်ချက်များပေါ် မူ တည်၍ လျှောထားသတ်မှတ်ပေးခြင်း။
- ၃။ သတ်မှတ်နယ်မြေအေးသာလိုက် တောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုသတင်းပို့နှစ် လျှို့ဝှက်/ သက်တဲ့ များတည်ဆောက်ခြင်း၊ သတ်မှတ်နယ်မြေအေးသာလိုက် တောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုသတင်းပို့နှစ်ကို အောက်ပါအတိုင်းအကောင် အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည် –
- (က) မြို့နယ်/ ခရိုင်/ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်တာဝန်းများအထိ ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်နိုင်သည့် အမြဲတမ်း 2D Line တယ်လိုနှင့် ပုံပါတ်များကို နယ်မြေအေးသာလိုက် ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်မည့် အဖွဲ့အစည်းများထံ လျှို့ဝှက်အသိပေးခြင်းနှင့် ဖြန့်ဝေပေးပြုခြင်း။
 - (ခ) ဆက်သွယ်မှုစနစ်အတွက် လိုအပ်သော Smart Phone, Sim Card များ ဖြန့်ဝေထုပ်ပေးခြင်း ဖွဲ့စည်းထားသည့် Network Group အဖွဲ့အစည်း အတွင်းတောင့်ကြပ် ကြည့်ရှုမှတ်သား သတင်းပို့နှစ်ကွန်ရက်တည်ကောင်ခြင်း။

- (ဂ) တောင့်ကြပ်ကြည့်ရှု သတင်းပို့နှစ်တွင်ပါဝင်သူ ပုဂ္ဂိုလ်/ အဖွဲ့အစည်းများမှ တရားမဝင်သစ်ခုတ်လုံးတိတ်ယူ သယ်ဆောင် စုပေါင်းရောင်းချခြင်းများ တွေ့ရှိပါက ရရှိသာတင်းအား သက်ဆိုင်ရာ သစ်တော် ဝန်ထမ်း (ဘိနယ်တာဝန်း/ မြို့နယ်တာဝန်း) ထံကွန်ရက်(Network) မှတစ်ဆင့် တည်နေရာပြုစနစ်ပါသော စာတိပုံ ဗိုလ်ယူ အသံဖိုင်နှင့် သတင်းအချက်အလက်များ အချိန်နှင့်တစ်ပြီးညီး ဆက်သွယ်သတင်းပို့ခြင်း။
- (ဃ) Smart Phone တွင် သတင်းပေးပို့မည့် Application (ဥပ္ပါယ-Viber (or) Messenger) သတ်မှတ်ပြီး သတင်းပေးပို့နှင့်ရေး စီစဉ်ဆောင်ရွက်ခြင်း။
- (င) တောင့်ကြပ်ကြည့်ရှု သတင်းပို့နှစ်အတွက် လိုအပ်သည့် ပစ္စည်းကိုရှိယာများပုံးပို့ခြင်း။
- ၄။ သတင်းပို့မှုအပေါ် အချိန်နှင့်တစ်ပြီးညီး ဌာနအဖွဲ့အစည်းများမှ ရှာဖွေဖော်ထုတ်ဖော်ရေး ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ သတင်းပေးပို့မှုအပေါ် ရှာဖွေဖော်ထုတ်ဖော်ရေးရေး လုပ်ဖော်ထုတ်ဖော်ရေးခြင်းကို အောက်ပါအတိုင်း ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည် –
- (က) သစ်တော့ထွက်ပစ္စည်းများ ထွက်ရှိရှာဖော်သာ တွင်းမှ တရားမဝင်သစ်ခုတ်လုံးယူမှ သတင်းရရှိသည့်နှင့် သက်ဆိုင်ရာဝန်ထမ်းအင်အားစုံဖွဲ့လျက်ဆက်စပ်အဖွဲ့အစည်းများနှင့်ပူးပို့ခြင်း အချိန်နှင့်တစ်ပြီးညီး ကွင်းဆင်းစစ်ဆောင်ရွက်ခြင်း။
- (ခ) တရားမဝင် သစ်ထုတ်လုပ်သယ်ဆောင်ရာလမ်းကြောင်းတွင်လျှောက် သတင်းပေးပို့မှုအပေါ် သက်ဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ညီးနှင့်၍ အစိုကလမ်းဆုံးများ၊ ရပ်တန်းတားသီးစင်ဆောင်ရွက်ခေါ်ရေး ရွှေ့ကြော်နှင့်လမ်းအသုံးပြုခေါ်ကောက်ခံရေးကိုယ်များ၌ စစ်ဆေးရှာဖွေဖော်ထုတ်ဖော်ရေးရေး လုပ်ဖော်ထုတ်ဖော်ရေးခြင်း။
- (ဂ) တရားမဝင်သစ် သယ်ဆောင်စုပေါ်ခြင်း၊ သို့လောက်ထားရှိခြင်းနှင့် ရောင်းဝယ်ဖော်ကားမှုသတင်းများ ပေးပို့မှုအပေါ် ဆက်စပ်အဖွဲ့အစည်းများနှင့်ပူးပို့ခြင်း၍ ရှာဖွေဖော်ထုတ်ဖော်ရေးရေးရွှေ့ကြော်နှင့် ကွင်းဆင်းစစ်ဆောင်ရွက်ခြင်း။
- (ဃ) တိကျို့ခိုင်မာသော သတင်းရရှိမှုအပေါ် ကွင်းဆက်တရားခံမှုးကိုယ် ဖော်ဆီးအရေးယူနှင့်ရေး ဆက်စပ်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပူးပေါင်းရှာဖွေဖော်ထုတ်ဖော်ရေးရေး ဆီးခြင်း။
- (င) သတင်းပေးပို့မှုအပေါ် ဖော်ထုတ်ဖော်ရေးရေးရုံး/ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ပြီးစီးမှုရလဒ် အား အဖွဲ့အစည်းအတွင်း ဖွဲ့စည်းထားသောကွန်ရက် (Network) မှတစ်ဆင့် ပြန်ကြားအတည်ပြုခြင်း။

(၅) မှန်ကန်သည့် သတင်းပေးပို့သူ / အဖွဲ့အစည်းအား အသိအမှတ်ပြုရုဏ်ပြုခြင်းနှင့် ဖမ်းဆီးရမိဆုကြေး ငွေသီးမြှုင်ခြင်း၊ မှန်ကန်သည့် သတင်းပေးပို့သူ / အဖွဲ့အစည်းများအား အသိအမှတ်ပြုရုဏ်ပြုခြင်းနှင့် ဖမ်းဆီးရမိဆုကြေးငွေ သီးမြှုင်ခြင်းအား အောက်ပါအတိုင်း ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည် -

(က) မှန်ကန်သည့် သတင်းပေးပို့မှုကြောင့် ဖမ်းဆီးရမိပမာဏအပေါ် အသိအမှတ်ပြုရုဏ်ပြုခြင်းနှင့် သတ်မှတ်ထားသည့် ဖမ်းဆီးရမိဆုကြေးငွေများအား ဘဏ္ဍာနှစ်အလိုက်တန်စွာသီးမြှုင်ခြင်း(သတင်းပေးဆုကြေးပေးရာတွင် ၂၀၁၇-၁၈ ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် ဖမ်းဆီးရမိသစ်/ ခွဲသားများ (လုံးပတ် ၃ပေအောက်သစ် များ၊ ထင်းနှင့် ဝါးများမပါ)အပေါ် သစ်မျိုးအလိုက် သတ်မှတ်ထားရှိသော ကြမ်းခေါင်းရျေး၏ (၁၀)ရာခိုင်နှုန်းကို သတင်းပေးဆုကြေးအဖြစ် သတ်မှတ်ချီးမြှင့်ခဲ့ပြီး ၂၀၁၈-၂၀၁၉ဘဏ္ဍာနှစ်မှစ၍ ကြမ်းခေါင်းရျေး၏ (၂၀)ရာခိုင်နှုန်းအဖြစ် တို့မြှုင့်သတ်မှတ်ချီးမြှင့်ခဲ့ပါသည်)

(ခ) ထူးချွန်ပြောင်မြောက်စွာ ဖမ်းဆီးနိုင်သောဝန်ထမ်းများအား ထိုက်သင့်သောဂုဏ်ပြုချီးမြှောက်မှုများ ပြုလုပ်ပေးခြင်း (ဥပမာ-မှတ်တမ်းတင်ရှုက်ပြုခြင်း၊ ရာထူးတို့မြှုင့်ပေးခြင်း)။ ၂၀၂၀-၂၀၂၁ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အတွက် လူထုအခြေပြုစောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုသတင်းပို့စနစ် (Community Monitoring and Reporting System-CMRS)အား ထိုရောက်စွာ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နိုင်သည့် ထိုင်းအေသာကြီး/ ပြည်နယ် (၁၃)ခုမှ အောက်ပါသစ်တော်ဝန်ထမ်း (၁၃)ဦးအား သစ်တော့ကာကွယ်တိန်းသိမ်းရေးထူးချွန်ဆု ရုံးပြုရင်ထိုးတံ့ခိုင်များ ပေးအပ်ချီးမြှင့်ခဲ့ပါသည်-

လူထုအခြေပြုစောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုသတင်းပို့စနစ် (CMRS) ကို ၂၀၁၇-၁၈ ဘဏ္ဍာရေးနှစ် (၂၀၁၇ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလမှ ၂၀၁၈ခုနှစ်၊ မတ်လကုန်အထိ)မှစတင်၍ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိရာ ၂၀၂၁-၂၀၂၂ ဘဏ္ဍာရေးနှစ် (အောက်တို့ဘာလမှ ဖေဖော်ဝါရီလ အထိ)အထိ CMRS ဖြင့်ဖမ်းဆီးရမိသော တရားမဝင်သစ်ကွဲနှီး (၈၀၃.၉၉၁၃) တန်း သစ်မာ (၇၀၉၀.၄၁၉၅)တန်း အခြား (၂၀၆၀၀.၄၉၅၃)တန်း စုစုပေါင်း (၄၉၆၀၉.၄၃၈၁) တန်း တရားခံ (၃၄၄၆) ဦး ယာဉ်/ယန်ရား (၁၆၃၄)စီးပို့ဦး ဘဏ္ဍာနှစ်အလိုက် ဖမ်းဆီးရမိမှုအား ယေားဖြင့် ဖော်ပြထားရှိပါသည်-

သစ်တော့ကာကွယ်တိန်းသိမ်းရေး ထူးချွန်ခု ရရှိသူများစာရင်း

စဉ်	ပို့စီးသမဂ္ဂ/ ပြည်နယ်	အမျိုး/ မြို့တော်	အမှတ်	နာရီ
၁။	ကယာ	ရွှေ့ကော် / ဒီဇင်ဘာ	ဦးချမ်းထားကို	မြို့နယ်ပို့စီးမှုများ
၂။	ချုပ်	ဟားခါး / ဟားမီး	ဦးဆွေသီးနှာ	တော့အောင်
၃။	စွန်းလိုင်း	-	ဦးမြေသာဝင်းယွန်း	မြန်ပြုအမျိုးများ
၄။	တနော်ဘို့	မြတ် / မြတ်	ဦးခင်း	တော့အောင်
၅။	ပုံး	ပုံး/-	ဦးပျို့နှင့်	လာ/အညွှန်များ
၆။	မကွား	-	ဦးပြောမောင်	မြန်ပြုအမျိုးများ
၇။	မန္တေသာ	မြင်းမြှု / မြင်းမြှု	ဦးတင်းစွား	မြို့နယ်ပို့စီးမှုများ
၈။	အနားလျှော်တော်	ခက္ခား/ ပျော်မနား	ဦးကျော်ခုံးသန်	ဦးစီးအရာရှိ
၉။	မွန်	သတ္တု / သတ္တု	ဦးသန်စွားမြို့	ဦးစီးအရာရှိ
၁၀။	ရရှိ	သတ္တု / ဗုံး	ဦးဝင်းကြည်း	တော့အောင်
၁၁။	ရရှိကုန်	မြောက်စိုင်း / လိုက်ပြီး	ဦးဝင်းဝင်းပေး	ဦးစီးအရာရှိ
၁၂။	ရှုံး	ဆောက်လုပ် / ပြုးမိတ်	ဦးယဉ်ဝင်း	ဦးစီးအရာရှိ
၁၃။	အရာဝတီ	-	ဦးကျော်ခေါယျ	မြန်ပြုအမျိုးများ

လူထုအခြေပြုစောင့်ကြပ်ကြည့်ရှု သတင်းပို့စနစ် (CMRS) ဖြင့် ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အလိုက် ဖမ်းဆီးရမိမှုစာရင်း

စဉ်	စာရင်း	လျော့	ပို့စီး	အမြို့	ရွှေ့ချောင်း	တိုင်းဒေသ	တော်ဝန်	အမျိုး/ စွမ်း	ရှုံး
၁။	၂၀၁၇-၂၀၁၈ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အလိုက်တို့အတွက် လူထုအခြေပြုစောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုသတင်းပို့စနစ်	လူထုအခြေပြုစောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုသတင်းပို့စနစ်	လူထုအခြေပြုစောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုသတင်းပို့စနစ်	လူထုအခြေပြုစောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုသတင်းပို့စနစ်	၂၀၁၇-၂၀၁၈	၂၀၁၇	၂၀၁၈	၂၀၁၇	၂၀၁၇
၂။	၂၀၁၈-၂၀၁၉ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အလိုက်တို့အတွက် လူထုအခြေပြုစောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုသတင်းပို့စနစ်	၂၀၁၈-၂၀၁၉ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အလိုက်တို့အတွက် လူထုအခြေပြုစောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုသတင်းပို့စနစ်	၂၀၁၈-၂၀၁၉ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အလိုက်တို့အတွက် လူထုအခြေပြုစောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုသတင်းပို့စနစ်	၂၀၁၈-၂၀၁၉ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အလိုက်တို့အတွက် လူထုအခြေပြုစောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုသတင်းပို့စနစ်	၂၀၁၈-၂၀၁၉	၂၀၁၈	၂၀၁၉	၂၀၁၈	၂၀၁၈
၃။	၂၀၁၉-၂၀၂၀ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အလိုက်တို့အတွက် လူထုအခြေပြုစောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုသတင်းပို့စနစ်	၂၀၁၉-၂၀၂၀ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အလိုက်တို့အတွက် လူထုအခြေပြုစောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုသတင်းပို့စနစ်	၂၀၁၉-၂၀၂၀ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အလိုက်တို့အတွက် လူထုအခြေပြုစောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုသတင်းပို့စနစ်	၂၀၁၉-၂၀၂၀ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အလိုက်တို့အတွက် လူထုအခြေပြုစောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုသတင်းပို့စနစ်	၂၀၁၉-၂၀၂၀	၂၀၁၉	၂၀၂၀	၂၀၁၉	၂၀၁၉
၄။	၂၀၁၀-၂၀၁၁ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အလိုက်တို့အတွက် လူထုအခြေပြုစောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုသတင်းပို့စနစ်	၂၀၁၀-၂၀၁၁ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အလိုက်တို့အတွက် လူထုအခြေပြုစောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုသတင်းပို့စနစ်	၂၀၁၀-၂၀၁၁ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အလိုက်တို့အတွက် လူထုအခြေပြုစောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုသတင်းပို့စနစ်	၂၀၁၀-၂၀၁၁ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အလိုက်တို့အတွက် လူထုအခြေပြုစောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုသတင်းပို့စနစ်	၂၀၁၀-၂၀၁၁	၂၀၁၀	၂၀၁၁	၂၀၁၀	၂၀၁၀
၅။	၂၀၁၀-၂၀၁၁ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အလိုက်တို့အတွက် လူထုအခြေပြုစောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုသတင်းပို့စနစ်	၂၀၁၀-၂၀၁၁ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အလိုက်တို့အတွက် လူထုအခြေပြုစောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုသတင်းပို့စနစ်	၂၀၁၀-၂၀၁၁ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အလိုက်တို့အတွက် လူထုအခြေပြုစောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုသတင်းပို့စနစ်	၂၀၁၀-၂၀၁၁ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အလိုက်တို့အတွက် လူထုအခြေပြုစောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုသတင်းပို့စနစ်	၂၀၁၀-၂၀၁၁	၂၀၁၀	၂၀၁၁	၂၀၁၀	၂၀၁၀
၆။	၂၀၁၀-၂၀၁၁ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အလိုက်တို့အတွက် လူထုအခြေပြုစောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုသတင်းပို့စနစ်	၂၀၁၀-၂၀၁၁ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အလိုက်တို့အတွက် လူထုအခြေပြုစောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုသတင်းပို့စနစ်	၂၀၁၀-၂၀၁၁ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အလိုက်တို့အတွက် လူထုအခြေပြုစောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုသတင်းပို့စနစ်	၂၀၁၀-၂၀၁၁ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အလိုက်တို့အတွက် လူထုအခြေပြုစောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုသတင်းပို့စနစ်	၂၀၁၀-၂၀၁၁	၂၀၁၀	၂၀၁၁	၂၀၁၀	၂၀၁၀
၇။	၂၀၁၀-၂၀၁၁ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အလိုက်တို့အတွက် လူထုအခြေပြုစောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုသတင်းပို့စနစ်	၂၀၁၀-၂၀၁၁ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အလိုက်တို့အတွက် လူထုအခြေပြုစောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုသတင်းပို့စနစ်	၂၀၁၀-၂၀၁၁ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အလိုက်တို့အတွက် လူထုအခြေပြုစောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုသတင်းပို့စနစ်	၂၀၁၀-၂၀၁၁ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အလိုက်တို့အတွက် လူထုအခြေပြုစောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုသတင်းပို့စနစ်	၂၀၁၀-၂၀၁၁	၂၀၁၀	၂၀၁၁	၂၀၁၀	၂၀၁၀
၈။	၂၀၁၀-၂၀၁၁ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အလိုက်တို့အတွက် လူထုအခြေပြုစောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုသတင်းပို့စနစ်	၂၀၁၀-၂၀၁၁ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အလိုက်တို့အတွက် လူထုအခြေပြုစောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုသတင်းပို့စနစ်	၂၀၁၀-၂၀၁၁ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အလိုက်တို့အတွက် လူထုအခြေပြုစောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုသတင်းပို့စနစ်	၂၀၁၀-၂၀၁၁ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အလိုက်တို့အတွက် လူထုအခြေပြုစောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုသတင်းပို့စနစ်	၂၀၁၀-၂၀၁၁	၂၀၁၀	၂၀၁၁	၂၀၁၀	၂၀၁၀
လူထုအခြေပြုစောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုသတင်းပို့စနစ်									

၁၁၅၂

မြန်မာ့ရေတွေရေတိပုဒ်ဒေသပါး ထိန်းသီပ်: ကျော်ချင်းပြု

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣାମର୍ଦ୍ଦିନ ପ୍ରକାଶନ (ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ)

ဒီရေတော့များကို အပူပိုင်းနှင့်သမပိုင်းဒေသများရှိ
ကမ်းရှိတန်းဒေါယာများတွင် တွေ့ရှုရပြီး ဒီရေတော့များ
တွင် အထွေးပို့သော၏ ဂေဟစနစ်ဆိုင်ရာ တည်ပြုမော်
အတွက် အရေးပါသည့် သစ်တော့ဂေဟစနစ်များ ပါဝင်ပါ
သည်။ မြန်မာ့ကမ်းရှိတန်းအရည်သည် ကိုထိခိုက်တာ(၃၀၀၀)
ခန့် ရည်လျားပြီး အာရုဒေသတွင် တတိယအများဆုံးနှင့်
ကဲ့သွေးပေါ်တွင် သတ္တုမာမြောက်အများဆုံး ဒီရေတော့ပေါက်
ရောက်သောနိုင်ငံဖြစ်ပါသည်။ ဒီရေတော့များကို ကမ်းရှိ
တန်းဒေသများတွင် မို့တင်းနေထိုင်ကြသော ဒေသခံ
ပြည်သူလှုထု၏ အခြေခံတားဝတ်နေရေးထိအပ်ချက်များ
ဖြစ်သည့် အစားအစား၊ လောင်စာ၊ ဆေးဝါးနှင့် အသုံး
အဆောင်ပစ္စည်းများအား အစိကထောက်ပုံပေးလျက် ရှိပါ
သည်။ ထို့ပြင် ကမ်းရှိတန်းနှင့် မြစ်ဝိမ့်ဒေသများတွင်
မေပြုတိုက်စားခြင်းနှင့် လိုင်းဒဏ်လေဒဏ်စသည့် သဘာဝ
သေးအန္တရာယ်များကြောင့် ထို့ပိုက်ပျက်စီးမှုများကို ဖလျှေ
ပါးစေနိုင်သည့် လူသားတို့၏ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့်
အသက်အိုးအိမ်လုပြုတည်တဲ့ စေရန် သဘာဝအရန်အ
တားများလည်းဖြစ်ပါသည်။ ကမ်းရှိတန်းဒေသနေ ပြည်သူ
လှုထု၏ လူမှုပို့များရေး၊ ယဉ်ကျေးမှုဖွံ့ဖြိုးတို့တက်ရေး
နှင့် ဒီရေတော့သယ်ဇာတများအား ရေရှည်အသုံးပြုနိုင်
ရေးတို့အတွက် ဒီရေတော့များကို စနစ်တကျ စီမံအုပ်ချုပ်
လုပ်ကိုင်ရန် အလွန်အရေးကြီးပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဒီရေတောရိယာသည် စတုရန်းကိုလိမ့်တာ(၁၀၀၀)ကျော်ရှု၍ ကဗ္ဗာပ်တွင် သတ္တုမမြောက် ဒီရေတောအများဆုံးရှိသည် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံဖြစ်သည်။ ဒီရေတောများတည်ရှိခြင်းဖြင့် ဒေသခံပြည်သူလှထာတွက်

ခရီးသွားလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် ဝင်ငွေရရှိနိုင်ခြင်း
အစရှိသည့် တိက်ရိုက်နှင့်သယ်ပိုက်သောအကျိုးကျေးမှု၊
များ ဆောင်ကြေးပေးနိုင်မည်ဖြစ်၍ ဒေသခံပြည့်သူလူထု
များက မိမိတို့နေထိုင်ရာဒေသ ပတ်ဝန်ကျင်ရှိ ဒီရေ
တော်များအား ပူးပေါင်းပါဝင်စိုက်ပျိုးထိန်းသိမ်းခြင်းဖြင့်
ဒီရေတော်များရေရှည်တည်တဲ့၍ ကမ်းရိုးတန်းဒေသနေ
ပြည့်သူများ၏ဘဝ လုခြေမှုနှင့် လူမှုစီးပွားရေးဘဝကို တိုး
မြှင့်ဖော်ဆောင်နိုင်မည်ဖြစ်ကြောင်း သိရှိရပါသည်။

ရေတိမ်ဒေသဆိုသည်မှာ ချုပ်နှင့်တော့များ ပုဂ္ဂသိုးဆွေးမြော်နေသည့် သစ်ရွက်များပါရိုင်သောရေဝပ်မြေများ သဘာဝ(သို့)လူတို့ဖန်တီးထားခြင်းကြောင့်ဖြစ်စေ၊ ရေသေ(သို့)စီးဆင်းနေသောရေဖြစ်စေ ရေချို့ (သို့)ရေငန် ဖြစ်စေ ဒီရေကျေချိန်(၁၈)ပေ ထက်မနက်သော ပင်လယ်ဒီရေတော့များအထိ လွှမ်းခြေ၍ ခေါ်ဆိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ရေတိမ်ဒေသများသည် ရေအရေးအပြစ်ကို ကောင်းမွန်စေခြင်း၊ ရေလွမ်းပိုးမှုမှုန်တိုင်းဒဏ်နှင့် ဆားဝန်ရေဝပ်ရောက်မှုတို့ကိုကာကွယ်ပေးသည်သာမက မြတ်များစုံပျော်တို့၏ ရှင်သုန်မှုနှင့်ရရှည်တည်တဲ့မှုကို ထိန်းသိမ်းပေးသော အခြေခံလိုအပ်ချက်များကို ရရှိစေနိုင်သောသက်ရှိအထောက်အပံ့စနစ်များ (Life Support System) ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏အရေးပါသော ရေတိမ်ဒေသများမှာ ရောဝတီနှင့်

ကဗ္ဗာတရှစ်းတွင် သစ်တော့များအား မဆင်မခြင်
ထုတ်ယူ အသုံးပြုများကြောင့် သဘာဝတရားပျက်စီး
လာခြင်းနှင့်အတူ ရာသီဥတုဖောက်ပြန်ပြောင်းလဲခြင်း၊
သဘာဝတေားအားကြောယ်များ ကျရောက်ခြင်းစသည့် ဆိုး
ကျိုးများ တစ်နှစ်တွေား တိုးပွားလျက်ရှိပြီး အဆိုပါ ဆိုး
ကျိုးများအား လူသားများနှင့် သက်ရှိသတ္တဝါများ ရင်ဆိုင်
ကြောတွေ့လျက်ရှိပါသည်။ ဆိုပါ၍ လူသားများနှင့် သက်ရှိ
သတ္တဝါများအား ကောင်းမွန်စွာဆက်လက်အသက်ရှင်
နေထိုင်ရေးအတွက် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အား ကောင်းမွန်
စေပြီး ရာသီဥတုပြောင်းလဲခြင်းနှင့် သဘာဝတေားအားကြောယ်
များ ကျရောက်ခြင်းစသည့် ဆိုးကျိုးများအား လျော့နည်း
သက်သာစေသည့် သစ်တော့သစ်ပင်များအား စိုက်ပျိုး
ထိန်းသိမ်းရန် အထူးအရေးကြီး ထိအပ်လာပါကြောင်း
သိမ်းပြင်လာခဲ့ကြပါသည်။

ဒီရေတော်များသည် ကုန်းတွင်းပိုင်းနှင့်အဆွဲဝါ
ဂေဟစနစ်များစံခဲ့ပါ၍ အပင် တိရ္တာနှင့်ထို့ပြီးကဲ့
ပျိုးစုံများ ရှင်သနရှင်တည်ပေါက်ဖွားရာနေရာအော်ဖြစ်
ပြီး၊ သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ကို တံတိုင်းသဖွယ် ကြံကြံခဲ့
ကာကွယ်ပေးနိုင်ကြောင်းသိရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၌ ဒီရေ
တော်များကို ရရှိပြည့်နေယ်၊ မွန်ပြည့်နေယ်၊ ရောဝတီ
တိုင်းဒေသကြီးနှင့် တန်သာရီတိုင်းဒေသကြီးတို့တွင် အများ
စုံစတွေရသည်။ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးပြည်လည်း ပင်လယ်
ကမ်းရှိုးတန်းနှင့်ဆက်စပ်လျက်ရှိရသည့် ကွမ်းခြက်နှင့်နှုန်း
လက်ခုပ်ကုန်းဒေသတွင်တွေ့ရှိရသည်။ ဒီရေတော်များ
သည် ဒေသခံပြည်သူများ၏ အခြေခံစားဝတ်နေရေး
လိုအပ်ချက်များ ဖြည့်ဆည်းနိုင်သည့်အပြင် ၂၀၀၈ ခုနှစ်၊
နာဂတ်မှန်တိုင်းတိုက်ခတ်စဉ်က ကမ်းရှိုးတန်းဒေသနေ
ဒေသခံပြည်သူများ၏ ဘပဂူးလုန်ရုပ်ဟာည်ရေးအဖွဲ့ကို
အရေးပါကြောင်းပြသခဲ့သည်။ သယ်ကောက်ပတ်ဝန်းကျင်
ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာနသည် ဒေသခံပြည်သူများက
မိမိတို့ဒေသ၊ မိမိတို့ဝန်းကျင်ရှိ ဒီရေတော်ရောရည်တည်တဲ့
စေရေးပြုစုစုတိန်းသိမ်းခြင်းနှင့် စနစ်တကျအသုံးချခြင်းတို့
ကို ဟန်ချက်ညီစွာဖော်ဆောင်နိုင်ရေးအတွက် ကြိုးပမ်း
ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါကြောင်း သိရှိရသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရာသီဥတုပြေားလဲမှုအခြေအနေ များကို အနောက်တော်မှတ်သုန်မှ အစိကလွှာများလှက် ရှိပါသည်။ မြန်မာနိုင်တွင် အကြမ်းအားဖြင့် ရာသီဥတု (၃)ပျို့စီရာ ဂင်းတို့မှာ နွေ့ညတ္ထ၊ စိုးညတ္ထ၊ ဆောင်းညတ္ထ တို့ဖြစ်ကြပါသည်။ ပုံမှန်အားဖြင့် နှစ်စဉ် မတ်လမှ ဧပြီလ

ဒီရေတောရေတိမ်ဒေသများသည် ဂေဟစနစ်ဆိုင်
ရာအကျိုးကျေးဇူးများကို ပုံပိုးပေးလျက်ရှိသည့်အပြင် ရေ့
လုပ်ငန်းလယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းမွေးမြှေရေးလုပ်ငန်း
များနှင့် ခေါ်သွားလုပ်ငန်းများစသေည့် လူမှုစီးပွားရေးကဏ္ဍ၊
ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဆိုင်ရာ အကျိုးကျေးဇူးများကို ထောက်ပုံ
ပေးလျက်ရှိပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအတွက် ရေတိမ်ဒေသများ
သည် အရေးပါပြီး စိုက်ပျိုးမြေများအတွက် ရေသိလျောင်
ပေးခြင်း၊ မြေဆီလွှာဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေခြင်း၊ စိုက်ပျိုးသီး
နှံများပျိုးများစေခြင်းနှင့် ပိုးများသုတေသနဖယ်ရှားပေး
သော ရေပျော်ရှုက်ပျိုးစိတ်များနှင့် အားကြော်လွှာနှင့် အားကြော်
များနေထိုင်ရာ ဂေဟစနစ်တရာ့အဖြစ် အထောက်အကျပြု
လျက်ရှိပါသည်။ ရေတိမ်ဒေသများအား ထိန်းသိမ်းကာ
ကွယ်ရုံသာမက စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန်
စနစ်တကျဖိမ်အုပ်ချုပ်ရန်လည်း လိုအပ်လျက်ရှိပြီး ရာသီ
ဥတုပြောင်းလဲခြင်းနှင့် သဘာဝတေးအာန္ဒရာယ်ကျေရောက်
ခြင်းများကို လျှော့ချိန်ရန်နှင့် လိုက်လျောညီထွေဖြစ်စေ
ဖော်အပွဲ့က် ဖန်တီးသွားလွှာကျယ်သီးသွားကျယ်သွားမှုမည်
ဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံတော်နှင့်ဒေသခံပြည်သူများ၏ လူမှု
စီးပွားရေးကဏ္ဍ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရေးတို့အတွက် နိုင်ငံ
တော် အစိုးရသာက်ဆိုင်ရာနှင့်လွှာနှင့် အစိုးရ ယဉ်တော်
သော လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၊ ဒေသခံပြည်သူများနှင့် ဆက်
စပ်ပတ်သက်သူများအားလုံးမှ ပိုင်းဝန်းကျည်းဆောင်ရွက်
ရန်လိုအပ်လျက်ရှိပါသည်။

ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကြောင့် ပေါ်ပေါက်လာသည့်
သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များကြောင့်လည်း ကမ်းရိုးတန်း
ဒေသများ၏ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုစီးပွားရေးတို့ကို
ထိနိုက်ပေြီး ဒီဇာတေသာများကို အပြောင်းလဲထိပြီး ပပါးစိုက်
ခိုင်းနှင့် ပွုစွဲကန်ထဲထောင်ခိုင်းတို့ကို ပြုလုပ်လာကြသည့်

အတွက် အချိန်ကြာလာသည်နှင့်အမျှ စပါးနှင့်ပုစ္စနှင့်
အထွက်နှစ်းလျော့ကျလာပြီး စီးပွားရေးတွက်ခြေမကိုက်
သဖြင့် ငါးဦးနေရာများကို စွန့်ပစ်ကာ ဒီရေတော့များကို
နောက်ထပ်ထပ်မဲ ခုတ်ထွက်ရှင်းလင်းပြီး စပါးနှင့်ပုစ္စနှင့်ကို
များ ထပ်မံထူထောင်သဖြင့် စွန့်ပစ်မော့များအပြား ပေါ်
ပေါက်လာသည်ကို တွေ့ရှိကြရပည်ဖော်ပါသည်။ အဆိုပါ
အကျိုးဆက်ကြော့င့် သဘာဝဒီရေတော့များမှ ပုံမှန်ရရှိ
နေသည့် ဝန်ဆောင်မှုများနှင့် ထုတ်ကုန်ယဉ်းများလည်း
ဆုံးရုံးပါကြောင်း၊ တန်သားရိုက်များတန်းဒေသများတွင်
အောင်မျိုးမျိုးကဲများ ကြယ်ဝသည့် အပူပိုင်းမိုးသစ်တော့များ
ကို ခုတ်ထွင်ရှင်းလင်းခဲ့သဖြင့် ကမ်းရိုးတန်းဒေသတွင်းရှိ
ဂေဟစနစ်များကို ပိုမိုထိုယ်ယူငြိုးစေခဲ့ကြောင်း၊ ကုန်း
တွင်းပိုင်းတွင်ဆောင်ရွက်သည့် မြေအသုံးချမှုလုပ်ငန်းများ
သည် ကမ်းရိုးတန်းနှင့်ပင်လယ်ပြိုင်တို့ကို တိုက်ရိုက်အကျိုး
သက်ရောက်စေသည်ကို လေ့လာတွေ့ရှိရပသိဖြစ်ပါသည်။

ရာသီဥတုပြောင်းလဲခြင်း၏ အကျိုးသက်ရောက်မှု
များသည် ယင်းနှင့်သက်နွယ်နေသော ထိနိုက်လွယ်သော
လူနှင့်သက်ရှိသတ္တဝါ စိဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ၊ ဒေသခံပြည်သူ
အစုအစွမ်းများ သစ်တောာက်စနစ်များနှင့် ဂေဟောဇာနန်
မျိုးစုံတိအား သိသာထင်ရှားစွာထိနိုက်ပေါ်သည်။ ရာသီဥ
ဥတုပြောင်းလဲခြင်းကြောင့် ဂေဟောဇာနန်မျိုးစုံတိသည်
ထိနိုက်ပျက်စီးဆုံးရှုံးခြင်း၊ စိဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် ငြင်းတို့၏
မျိုးရင်းမျိုးစီတိများ မျိုးသည်းပျောက်ကွယ်ပျက်စီးဆုံးရှုံးခြင်း
နှင့်ထိနိုက်ပျက်စီးဆုံးရှုံးခြင်းတို့ဖြင့် ဖြမ်းခြောက်မှုများကို
ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ စိဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် ငြင်းတို့၏မျိုးရင်း
မျိုးစီတိများ လျော့နည်းပျက်စီးနေပါက သစ်တောာဇာ
ဂေဟောစနစ်မျိုးစုံတို့၏ ပြန်လည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့် ငြင်းတို့
၏ ဝန်ဆောင်မှုများကို များစွာထိနိုက်မည်ဖြစ်ပါသည်။

ယနေ့အချိန်အထိ သင်တောသစ်ပင်များနှင့် လူမှု
အဆိုင်းအစိုင်းများ၏ လိုက်လော့သီးထွေနေထိုင်ခြင်းတို့
သည် မူလအားဖြင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကို တင်ပြန်
အကျိုးသက်ရောက်စေသော လုပ်ဆောင်ချက်များဖြစ်ပြီး
အကျိုးသက်ရောက်မှုများအပေါ် တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်ခြင်း
ဖြစ်ပါသည်။ အနာဂတ်အခြေအနေများအပေါ် ခန့်မှန်း
တွက်ချက်ခြင်းများသည် နိုင်မားမှုမရှိသောကြောင့် ထိခိုက်
ပျက်စီးလွယ်မှုအား လျှော့ချရနိုင်နှင့် ပျီးစုံသော ထိခိုက်မှု
ဒဏ်ခံနိုင်မှု စွမ်းဆောင်ရည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန် ရည်ရွယ်
ထားသောနည်းလပ်းများ နည်းစက်များနှင့် လုပ်ငန်းတို့
များသည် ပိုမိုထိရောက်သော အကျိုးသက်ရောက်မှုများ
ရှိလာမည်ဟု ခန့်မှန်းပါသည်။ ကမ္ဘာပေါ်မြှုံသစ်တောာများ
သည် ကုန်းမြေဆိုင်ရာ စိဝများစွဲများကဲ့အားလုံး၏ ၄ ပုံ
၃ ပုံ ခန့် ကျင်လည်ကျက်ထားရာနေရာဖြစ်ပြီး အများစုံမှာ
အပူပိုင်းသစ်တောာများတွင် တွေ့ရှိရပါသည်။ စိဝများစွဲများ

ကွဲများတည်ရှိခြင်းသည် သစ်တောက်စနစ်နှင့်ဆောင်မှုများ သစ်တောက်များ၏ထုတ်လုပ်နှင့်မှုခွဲမ်းရည် ပြန်လည်ရှင်သနနှင့်မှုခွဲမ်းရည် လိုက်လျော့ညီတွေ့ာ တည်ရှိနိုင်မူ့စွမ်းရည်များ၏ အရင်အမြစ်ဖြစ်ပြီး ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာ Greenhouse Gas (GHG) လျော့ချပ်နှင့်မည်ကာွန်စုံပုံသဏ္ဌာန်ခြင်း ဝတ်မှုကုန်ခြင်း သစ်စွေများပုံ၊ လွှေ့ခြင်းနှင့် မီဝသက်ရှိများ ဆွေးမြော်ပျက်စီးခြင်းကဲသို့ ဂေဟနစ်ဆိုင်ရာလုပ်ငန်းစဉ်များကို ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းထားရှိရန်အတွက် အရေးပါသောအကြောင်းအရင်း တစ်ရပ်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအပြင် ငါးတို့ရှိခြင်းသည် လူတို့၏ စားရုပ်ရိတ္တာဖူလုံမှု လုံလောက်စွာရရှိရန် အထောက်အကျဖြစ်စေပါသည်။ မီဝမျိုးစုံမျိုးကဲများအတွက် အကြိုးမားဆုံးခြင်းခြောက်မှုများ သစ်တော့ပြန်းတီးခြင်း အခြေခံ အဆောက်အအီးနှင့် မြို့ပြများဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု မွေးမြှေရေးနှင့် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းတို့အတွက် မြေပြောင်းလဲအသုံးပြုခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသောကြော အဆင့်အတန်းကျေဆင်းခြင်း တို့ဖြစ်ပါသည်။ ရာသီဥတု လျှပ်မြန်စွာနှင့် ထူးကဲစွာပြောင်းလဲခြင်းတို့သည် သစ်တော့အတန်းအစားကျေဆင်းခြင်းကို ဖြစ်ပေါ်စေပြီး ငါးသစ်တော့များအပေါ် မို့ခို့နေထိုးသည် မီဝမျိုးစုံမျိုးကဲများ အမြောက်အများအား ပျက်စီးဆုံးရှုံးစေပါသည်။ ကမ္ဘာပေါ်တွင် အပူချိန် ၁ စင်တိဂရီတိ တိုးလာသည့်အခါတိုင်း မျိုးစိတ်များ၏ ၁၀ ရာခိုင်နှုန်းခန့်သည် မျိုးသည်းပေါ်ကိုကျယ် ပျက်စီးသုံးရှုံးရန်အနေဖြင့် ရင်ဆိုင်ရသည်ဟု ခန့်မှန်းထားပါသည်။ ရာသီဥတုပြောင်းလဲခြင်းသည် အပူပိုင်းတောင်ပေါ်တော့များရှိ ကုန်းနေရေနေသတ္တိမျိုးစိတ်များကို မျိုးသုံးပေါ်ကွယ် ပျက်စီးဆုံးစေသည်ဟု သိရှိရပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် ရေတိပိုဒေသများ ထိန်းသိမ်းစွဲ
အတွက် ရပ်ဆာ၏သည့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာအဖွဲ့အ
စည်းတစ်ခုနှင့်ပူးပေါင်းအဆင်ရွှေက်လျက်ရှိပါသည်။ လက်ရှိ
အခြေအနေမှာ မြန်မာနိုင်ငံမှာတွင် ရပ်ဆာ Site လို့ ၏
ကွင်နိုင်ဘက်၌ ရေတိပိုဒေသကိုနှိမ်းသိမ်းရေးနယ်မြေားခုကို
သတ်မှတ်နိုင်ပြီဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်မှာ မိုးယဉ်နှီးကြီး
တောရိုင်းတိရော့နှုန်းတေားမဲ့တော့ ၂၀၁၆ ခုနှစ်မှာ အင်းတော်
ကြီးကုန် တော့ရိုင်းတိရော့နှုန်းတေားမဲ့တော့ နှင့် ၂၀၁၇ ခုနှစ်
ဖေဖော်ဝါရီ ၂ ရက် မိန်းမလှကျွန်းတော့ရိုင်းတိရော့နှုန်း
တေားမဲ့တော့တို့ကို သတ်မှတ်နိုင်ခဲ့ပါသည်ဟု သစ်တော့
ဦးစီးဌာနက ပြည်သူ့အတွက် တစ်နှစ်တာအောင်ရှုက ပြီး
စီးမှတ်ဆုံးရင်းလင်းရာတွင် တင်ပြသူးခဲ့ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံကဲသို့သော ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများသည် ရာသီ
ဥတုဓမ္မပြားလဲခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော အကျိုးသက်
ရောက်မှုအပေါ် လိုက်လျောညီထွေဖြစ်စေခြင်းနှင့် လျော့ပါး
သက်သာစေခြင်းဆိုင်ရာ စွမ်းဆောင်ရည်များကို နိုင်ငံ

တကာအထောက်အပဲများဖြင့် ပိုမိုစိုင်မှာအောင် အားဖြည့်
ပေးနိုင်ပါသည်။ နိုင်ငံတကာ၏ သစ်တောကလူခိုင်ရာ
မဟာဗုဒ္ဓဟာများ၊ နည်းပျော်ဟာများ၊ မူဝါဒများ၊ ဥပဒေ
မူဘောင်များ၊ စည်းပျဉ်းစည်းကမ်းများ၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်း
များ၊ ပိုမိုကောင်းမွန်သောအလေ့အထများ၊ ဒေသခံအသိ
ပညာများ၊ အတွေ့အကြုံများနှင့်ပဟုသုတယ်များအား အသုံး
ပြု၍ ဒေသအဆင့်တွင် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ကောင်းမွန်စေသော
ပစ္စည်းများ၊ နည်းလမ်းများ၊ နည်းစနစ်များ၊ အဖွဲ့အစည်း
များနှင့် သစ်တောကဟနစ်၊ ဂေဟပေဒစနစ်များစွဲ၊ စီဝါယျား
စုမျိုးကွဲများနှင့် ငင်းတို့၏ ပူရင်းပျိုးစိတ်များ၊ သစ်တော့
သစ်ပင်များအပေါ် နိုစိရှင်သနပိုင်တည်နေထိုင်သော ဒေသခံ
တိုင်းရင်းသားများ၊ ဒေသခံပြည်သူ့အဖွဲ့ဖွဲ့များ၊ ဆက်စပ်
ပါဝင်ပတ်သက်သူများအားလုံးအတွက် ပိုမိုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်
ကောင်းမွန်သော စွမ်းဆောင်ရည်တည်ဆောက်ခြင်းနှင့်
ရွှေပြေးစီမံကိန်းလုပ်ငန်းစဉ်များကို မဟာဗုဒ္ဓဟာများ၊ နည်း
ပျော်ဟာများ စီမံချက်များ သတ်မှတ်ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်
ပါသည်။

ဒီရေတောရေတိမ်ဒေသများသည် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဖြစ်စဉ်များတွင် အလွန်အရေးပါသော အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်လျက်ရှိပြီး အခြားသစ်တောအမျိုးအစားနှင့် နှိုင်းယူဉ်ပါက မှန်လုံးအိမ်အနှစ်သင်ဓာတ်ငွေ့ဖြစ်သည့် ကာစွန်စုံယူသိလျောင်းနှိုင်စွမ်းအား ဂိမ့်မြင်မားကြောင်း သိရှိပါသည်။ ထိုကြောင့် ကမ္ဘာရာသီဥတု ပူဇော်လာမှုဖြစ်စဉ်များ လျှော့ချရေးအတွက် ဒီရေတောရေတိမ်ဒေသများ ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးကို ကမ္ဘာနှင့်အဝန်းအလေးထားဆောင်ရွက်နေကြပါသည်။ သို့ဖြစ်ပါ၍ ဒေသခံပြည်သူများ၏ စားဝတ်နေရာများကို အစဉ်ဖြည့်ဆည့်ပေးနေပြီး သဘာဝတေးအနှစ်ရာယ်ကျရောက်မှုကို တားဆိုကာကွယ်ပေးနေသည့် ဒီရေတောရေတိမ်ဒေသများ ထာဝစ် တည်တဲ့နေစေရန်အတွက် ပြစ်ထိန်းသိမ်းကာကွယ်မှုများကို ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများသည် ပြည်သူအေးလုံး၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုရယူပြီး အစိုးရပုဟုတ်သောအဖွဲ့အစည်းများ (NGOs) ပူးပေါင်းပုံးဆောင်ရွက်မှုတို့ဖြင့် ထိရောက်စွာ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းအားဖြင့် ဒေသခံပြည်သူများ၏ လူမှုစီးပွားဘဝ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို အဆောက်အကြော်ဖြန့်မည့်အပြင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ကေဟစန်စည်းပြုခြင်း အကျိုးကျေးဇူးများလည်း စဉ်ဆက်ပြတ် ရရှိနိုင်မည်ဖြစ်ပါကြောင်း ရေးသားဖော်ပြအပ်ပါသည်။

ମୁଦ୍ରଣ (୧୦)ମୁଦ୍ରଣ

လူထုအခြေပြုစောင့်ကုပ်ကြည့်ရှု သတင်းပိုစနစ် (Community Monitoring and Reporting System-CMRS) ဆောင်ရွက်မှုနှင့်ပတ်သက်၍ အားသာချက်နှင့် အားနည်းချက်များမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်ပါသည်—

တရားမဝင်သစ်ဖမ်းသီးအရေးယဉ်ယူးအား ပိုမို
ထိရောက်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက် လူထုအခြေပြု
စောင့်ကြံကြည့်ရှုသတင်းပိုစနစ် (CMRS)ကို အကောင်
အထည်ဖော်ခြင်းဖြစ်သဖြင့် စလိုလားအပ်သောသတင်း
ပေါက်ကြားခြင်း၊ ကြိုတင်သိရှိပြီး ရွှေပြောင်းဖယ်ရှားရောင်
တိမ်းခြင်း၊ သတင်းပေးပို့သူအားသိရှိသွားပြီး ရန်ပြု/
အန္တရာယ်ပြုခြင်း၊ ဝန်ထမ်းများ၏ မသာမျှနှင့် လာသံပေး
လာသံယဉ်ယူပြုလုပ်ခြင်းများမရှိစေရေး တာဝန်ရှိသူများမှ
အမေလးယောဂျပြု အသံရွှေက်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ပြည်သူ
လူထုများအနေဖြင့်လည်း သက်ဆိုင်ရာတာဝန်ရှိဝန်ထမ်း
များကို ထိကျေမှုန်ကန်သောသတင်းများ ပေးပို့ပေးခိုင်ရန်
လည်း အထူးလိုအပ်လှပေသည်။ ထိုကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏
အဖိုးတန်သစ်တောသယံဇာတ်များ ရေရှည်တည်တဲ့စေရေး
အတွက် ထိန်းသီးကာကွယ်ရာတွင် လူထုအခြေပြုစောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုသတင်းပိုစနစ် (CMRS) ကိုအသုံးပြု၍
ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် သစ်တောသစ်ပင်များကို ကာကွယ်
စောင့်ရောက်ခြင်း၏ အကျိုးကျေးဇူးများကို ပြည်သူများမှ
သိရှိလာပြီး သစ်တောသီးပြံးစွာနှင့်အတူ ပူးပေါင်းရွှေ
သစ်တောသစ်ပင်များကို ထိန်းသီးကာကွယ်စောင့်ရောက်
လာကြမည်ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာရွေးချယ်ခြင်းစနစ်ဖြင့် သစ်ထုတ်ခြင်း

ရွှေးမြန်မာမင်းများလက်ထက် ကျွန်းဘောင်ဒေတ် ဦးပိုင်းမှုစဉ် ကျွန်းသစ်ကို တော်ဝင်သစ်အဖြစ် သတ်မှတ် ခဲ့ခြင်းဖြစ်ရာ ထိုစဉ်ကပင် မြန်မာသစ်တော့များကို စီမံအုပ် ချုပ်ခဲ့ကြသော်လည်း သိပ္ပါနည်းကျွန်းသစ်တော်စီမံအုပ်ချုပ်ခြင်း ကို ဒေါက်တာဘရန်းဒစ်(စံ) မြန်မာနိုင်ငံသို့ရောက်ရှိသည့် ဘဏ္ဍာ ခုနှစ်မှ စတင်ခဲ့သည်ဟု သတ်မှတ်နိုင်ပါသည်။

သိပ္ပါနည်းကျွန်းသစ်တော်စီမံအုပ်ချုပ်ခြင်းဆုံးသည် မှာလည်း ရေးဘုရင်များလက်ထက် ကျွန်းသစ်ကို တော်ဝင် သစ်အဖြစ်သတ်မှတ်ပြီး ကျွန်းပင်ကိုသင်းသတ်၍ အ ရောက်ခဲ့ထုတ်ယူခြင်းကို ဆက်လက်အသုံးပြုကာ အပင် များကို စာရင်းကောက်ယူသည့်အပေါ်အခြေခံ၍ တစ်နှစ် လျှင် အပင်ဓမ္မည့်များ ထုတ်ယူရမည်ဟု ကန့်သတ်ခွင့်ပြုခဲ့ ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထိုအပြင် သဘာဝနယ်နိုင်တိတ်သတ်မှတ်၏ Working Plan ရေးဆွဲအုပ်ချုပ်လာခဲ့ပြီး အစတွင် သစ်ထုတ်လုပ်ရေးစီမံချက် အဆင့်လောက်သာ ရေးဆွဲနိုင်ခဲ့ကြ၍ နှစ်ပေါင်းများစွာ သစ်တော့များစီမံအုပ်ချုပ်နိုင်ခဲ့သော အတွေ့အကြုံများအရ ပိုမိုရှင်ကျေကိပ်ပြည့်စုံကောင်းမွန်သည့် သစ်တော်စီမံအုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်မှုစီမံကိန်းများ ရေးဆွဲအုပ်ချုပ်နိုင်ပြုဖြစ်ပါသည်။

ထိုကဲ့ထို အစဉ်အလာကြီးမားသော မြန်မာသစ်တော် စီမံအုပ်ချုပ်မှုစဉ်နှစ်နှစ်အညီ သဘာဝတော့များကို အုပ်ချုပ် ရာတွင် သဘာဝအရ အပင်ကြီး (Physically matured) များသာ ရွှေးချယ်ထုတ်ယူသောစနစ် မြန်မာရွေးချယ်ခြင်း စနစ်အား တိတိကျကျလိုက်နာပြီး စနစ်တကျဆောင်ရွက် သွားရမည်ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာရွေးချယ်ခြင်းစနစ်သည် သစ်တော်ပြုစုတိန်းသိမ်းခြင်းကို အခြေခံထားသော Silvicultural System တစ်ခုဖြစ်ပြီး အောက်ဖော်ပြပါ လုပ်ငန်းစဉ်များဖြင့် ချမှတ်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်—

က。 နှစ်အလိုက်ထုတ်လုပ်မည့် ကျွန်းနှင့်သစ်မာပမာဏ လျာထားခြင်း

(က) မြန်မာသစ်လုပ်ငန်း၏ နှစ်စဉ်သစ်ထုတ်ရေးစီမံကိန်းများအပေါ် သစ်တော်စီမံချက်ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအလိုက် နှစ်စဉ်တော်ထွက် (AAC) အား ခရိုင်သစ်တော်အုပ်ချုပ်လုပ်ကိုလိုပါက် အုပ်ချုပ်လုပ်ကိုလိုပါက် သတ်မှတ်ထားသည့် စာရင်းဝင်ပင် ရင်စိုလုံးပတ်သတ်မှတ်ချက် မိသည့်အပင်များနှင့် သင်းပင် မှတ်ပင် လက်ကျွန်းများကို အခြေခံစိစစ်၍ ဒေသအလိုက် ထုတ်လုပ်နိုင်သည့်ပောဏာကို မြန်မာသစ်လုပ်ငန်းနှင့် ညီးစွမ်းရေးဆွဲအတည်ပြုပါသည်။

(ဂ) ကျွန်းသင်းသတ်ခြင်း၊ ကျွန်းစီမံရှိရှိမှတ်ခြင်းနှင့် သစ်မာပင်ထောင်ရှုက်မှတ်ခြင်း လုပ်ငန်းအစီအစဉ်အား ဒေသအလိုက်ထုတ်လုပ်ရန် လျာထားချက်နှင့်အညီ ဆောင်ရွက်ရန် တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်များသို့ ညွှန်ကြားပါသည်။

ခ。 ကျွန်းသင်းသတ်ခြင်းနှင့်ကျွန်းစီမံရှိရှိမှတ်ခြင်း

(က) ကျွန်းသင်းသတ်ခြင်းနှင့် ကျွန်းစီမံရှိရှိမှတ်ခြင်း လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရာတွင် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးများသည် ခရိုင်သစ်တော်အုပ်ချုပ်လုပ်ကိုလိုပါက် စီမံကိန်းတွင် ဖော်ပြထားသော ကျွန်းသင်းသတ်ရန် ရင်စိုလုံးပတ်သတ်မှတ်ချက်အပိုင်းအတိအကျ လိုက်နာဆောင်ရွက်ရန် သတ်မှတ်ပေးထားသည့် ပြောပိုင်း/ပြောပိုင်း အကျက် ခုတ်ကွက်တွင် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရန်နှင့် သတ်မှတ်ပင်ရေးကျော်လွန်နှင့် ပေါ်ပိုင်းသတ်ခြင်း၊ ကျွန်းစီမံရှိရှိမှတ်ခြင်းနှင့်အတူ နောက်ထွက်မည့် အနာဂတ်တော်ထွက် ရရှိနိုင်မည့် ရင်စိုလုံးပတ် င့်ပေါ်ပိုင်းအထက် ချိန်ပင် အားလုံးကို တိုင်းတာရောတွက်ခြင်းလုပ်ငန်း တစ်ပါတ်တည်း ဆောင်ရွက်ရန် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး ခရိုင်တာဝန်ခံများက တိကျသော ညွှန်ကြားချက်များ ကျွန်းသင်းသတ်အမိန့်များ (Girdling Orders) ထုတ်ပြန်၍ ဆောင်ရွက်စေရန်၊ ကိုယ်တိုင်

- ကွင်းဆင်း၍ လက်တွေ့ပြုသခြင်း၊ တစ်လလျှင် နှစ်ကြိမ် ထက်မနည်း ကွင်းဆင်းစစ်ဆေးခြင်း မပျက်မက္ကာ်ဆောင်ရွက်ရန်တိုက် ညွှန်ကြားပါသည်။
- (၂) ကျွန်းမို့ရှိက်မှတ်ရာတွင် ရင်စွဲလုံးပတ် ၆ ပေ ၆ လက်မနှင့်အထက်ရှိ ကျွန်းပင်များကို မြန်မာရွေး ချယ်ချုပ်လွှာခြင်းနည်းစနစ်ဖြင့် ပင်ထောင်ရှိက်မှတ် ပေးခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်းမို့ရှိက်မှတ်ခြင်းလုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်ရာတွင် ပြန်မာနိုင်ငံကျွန်းသင်းသတ်ခြင်း နှင့် ပတ်သက်သည့်စည်းမျဉ်းများအတိုင်း လိုက်နာ ဆောင်ရွက်ရပါမည်။ ယင်းလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရာ တွင် ရောင်းတန်းဝင် သစ်တစ်လုံးရနိုင်ပြီး နောင် လာမည့်နှစ် (၃၀) အထိ ဆက်လက်ရှင်သနိုင်ရန် အလားအလာပရှိလျှင် ကန်သတ်ရင်စွဲလုံးပတ် မပီ သည့်ကျွန်းပင်များကို ရှိရှိမှတ်နိုင်သော်လည်း ကျွန်းမို့ရှိက်မှတ်ရမည့် ပင်ထောင်အရေအတွက်ကို ခရိုင် လက်ထောက်ညွှန်ကြားရေးမှူးမှ ကျွန်းမို့ရှိက်မှတ် ခြင်း အမိန့်တွင် ထည့်သွင်းညွှန်ကြားပေးပါပဲမည်။
- (၃) ကျွန်းသင်းသတ်ခြင်း / ကျွန်းမို့ရှိက်မှတ်ခြင်းလုပ်ငန်းတာဝန်ပေးရာတွင် ကျွန်းမို့ရှိက်မှတ်ခြင်းလုပ်ငန်းသည် နောင်အနာဂတ် တော ထွက်အတွက်အလွန်အရေးကြီးသဖြင့် ယင်းလုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်ရန် သစ်တောပညာဘွဲ့ရ သို့မဟုတ် ပြန်မာနိုင်ငံ သစ်တောကျောင်းဆင်းများသာ ဆောင် ရွက်ခွင့်ပြုရပါသည်။ ထိုတာဝန်ပေးခြင်းခံရသူကို ကျွန်းသင်းသတ်/ကျွန်းမို့ရှိက်မှတ်အရာရှိ ဟူ၍ ဖော်ဆိုပေးပါသည်။ ခရိုင်သစ်တော်းစီးဌာန လက်ထောက်ညွှန်ကြားရေးမှူးသည် ကျွန်းသင်းသတ်ခြင်း စည်းမျဉ်းနှင့်လုပ်ထံးလုပ်နည်းအတိုင်း တိကျွော်ဆောင်ရွက်စေရန် တာဝန်ရှိသည်။ သင်းသတ် / ပင်ထောင်ရှိက် တာဝန်ခံအား လုပ်ငန်းမာစတင်မီ စည်းမျဉ်းများ လုပ်ကိုင်နည်းကို ကောင်းစွာနားလည်းစေရန်နှင့် ကျွန်းကျင်စွာလုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက်တတ်စေရန် ညွှန်ကြားရပါမည်။
- (၄) သစ်ချုပ်လွှာခွင့်ပြုသည့် ရင်စွဲလုံးပတ် (Exploitable Girth Limits) ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ခြင်းကိစ္စနှင့် စစ်လွှာခွင့် နှင့်တော်းစီးအတိုင်း လိုအပ်ချက်အရ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးများတွင် ကျွန်း၊ ပျော်ကာတိုးနှင့် ကာည်သစ်မျိုးတို့၏ သစ်ချုပ်လွှာခွင့်ပြုသည့် ကန် သတ်ရှင်စွဲလုံးပတ် (Exploitable Girth Limits)ကို အောက်ပါအတိုင်း ပြင်ဆင်သတ်မှတ်လိုက်ခြင်း ကန် သတ်ရှင်စွဲလုံးပတ် ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ခြင်းကို (၂)နှစ် စစ်းသပ်ဆောင်ရွက်ခြုံပြီး သတ်မှတ်သည့် ကန်သတ် ရင်စွဲလုံးပတ်ထက်ငယ်သောအပင်များကို သင်း

သတ်ပေးခြင်း၊ ပင်ထောင်ရှိက်မှတ်ပေးခြင်း၊ ထုတ်လုပ်ခြင်းမရှိစေရန်အတွက် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးများသို့ စစ်ဆေးကြီးကြပ်ရန် ညွှန်ကြားပါသည်။

စဉ်	သစ်မျိုး	ကန်သတ်ရင်စွဲလုံးပတ်
(က)	ကျွန်း	မူလ ရပေ ၁ လက်မ နှင့် ၇ ပေ ၆ လက်မ သတ်မှတ်ထားသည့် အသေများတွင် ၆ ပေ ၆ လက်မ သတ်မှတ်ရန်
(ခ)	ပုံပြီးကတိုးကာည်	အသေအလိုက် မူလကန်းသတ်လွှားပတ်အောက် ၁ ပေ လျှော့၍သတ်မှတ်ရန်၊ သို့ရာတွင် ပြင်ဆင်သတ်မှတ်သည့် ကန်သတ်လွှားပတ်သည် ၆ ပေ ထက် မငယ်စေရ

(ကျွန်းမို့ရှိက်မှတ်ခြင်းလုပ်ငန်းအစီအစဉ်မှ SOP အတိုင်း ဖြစ်ပါသည်။)

၁။ သစ်မှာပင်ထောင်ရှိက်မှတ်ခြင်း

(၁) ကျွန်းမှအပ အခြားသစ်မျိုးများကို ပင်ထောင်ရှိက်မှတ်ခြင်းလုပ်ငန်းတွင် ပင်ထောင်တံတိပိုင်မရှိက်မီ ပင်ထောင်တံတိပိုင်ရှိက်မှတ်ပါရောက်နှင့် သစ်မျိုးများပါရှိသည့် ညွှန်ကြားချက်၊ အပိုင်းကို သစ်တော်ခိုင်းစီးမျိုးမှုထုတ်ပြန်၍ ဝန်ထမ်းအဖွဲ့ခွဲ့၊ စည်းပြီးတာဝန်ပေးအပ်ရပါမည်။

(၂) ကြိုးပိုင်းအတွင်းရှိ သစ်ပင်အားလုံးနှင့် တတ်နိုင်လျှင် ကြိုးပိုင်ခုတ်ကွက်အတွင်းရှိ သစ်ပင်များအားလုံးကို တော်အုပ်ထက်အောင်အတန်းမနိုင်းသော သစ်တော်ဝန်ထမ်းတာဝန်း ဦးဆောင်သောအဖွဲ့က သစ်မှာပင်ထောင်ရှိက်မှတ်ခြင်းဆိုင်ရာ စည်းပြီးများအား အတိုင်းရှိက်မှတ်ရပါမည်။ (သစ်မှာပင်ထောင်ရှိက်မှတ်ခြင်းလုပ်ငန်းအစီအစဉ်မှ SOP အတိုင်းဖြစ်ပါသည်။)

၂။ သစ်ထုတ်လုပ်ခွင့်ပြုခြင်း

(၁) ကြိုးပိုင်း/ကြိုးပိုင်၊ အကွက်/ခုတ်ကွက်အလိုက်ကျွန်းသင်းသတ်ခြင်း၊ ကျွန်းမို့ရှိက်မှတ်ခြင်းနှင့် သစ်မှာပင်ထောင်ရှိက်မှတ်ခြင်းလုပ်ငန်းပြီးသောအား သင်းသတ်စာရင်း၊ ပင်ထောင်စာရင်းများနှင့် အကွက်ပြော့တို့ကို ဆိုင်ရာမြန်မာသိပ်လုပ်ငန်း၊ သစ်ထုတ်ရေးအသေများသို့ ပေးပို့ပါသည်။

(၂) ခုတ်လွှာခွင့်ပြုသော သစ်ကွက်အလိုက် သင်းပင်/မှတ်ပင်စာရင်းများနှင့် အကွက်မြေပုံ ရရှိသောအား ပြန်မှာသစ်လုပ်ငန်းဆိုင်ရာသစ်ထုတ်ရေးဌာနသည် ခွင့်ပြုသောရောက်မှု ခွင့်ပြုသောအပင်များကိုသာ ခုတ်လွှာထုတ်ယူခြင်း ဆောင်ရွက်ရပါသည်။ သစ်ထုတ်လုပ်ခြင်းလုပ်ငန်းပြီးစီးသောအား သစ်ထုတ်ရေးသော အကွက်(ရောက်)များကို ခုတ်လွှာသည်

- ပင်ထောင်၊ ခုတ်လဲရရှိသည့် သစ်တန်တရင်းနှင့် အတူ သက်ဆိုင်ရာသစ်တော်ဦးစီးဌာနသို့ ပြန်လည် အပ်ရှုပါသည်။
- (က) မြန်မာ့သစ်လုပ်ငန်း၊ ဆိုင်ရာသစ်ထုတ်ရေးအေသာများ မှ သစ်ထုတ်လုပ်ရန် တော်ဝင်ခွင့် တောင်းခံလာမှု အပေါ် တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်၊ ခရိုင် သစ်တော်ဦးစီးဌာနများက စီစစ်ပြီး တော်ဝင်ခွင့်ပြုပါသည်။
- (ခ) သစ်ခုတ်လဲထုတ်လုပ်ဆောင်ရေးမှု သစ်လုပ်ငန်းနှင့်ပူးပေါင်းပြီး အခါအားလုံး သစ်ကွက်စစ်ဆေးခြင်းလုပ်ငန်း မပျက်မကွက် ဆောင်ရွက်ရပါမည်။
- (ဂ) သစ်ခုတ်လဲထုတ်လုပ်ခြင်းများကို တာချုပ်၊ ခွင့်ပြုစာ သို့မဟုတ် လိုင်စင်အရလုပ်ကိုင်ကြသည်။ သစ်ထုတ်လုပ်ခြင်းအလုပ်ကို စစ်ဆေးသောအရာရှိများ သည် မြိုပိတ္တော်ဦးနယ်အတွင်း သစ်လုပ်ကိုင်ရန် ထုတ်ပေးသော စာချုပ်၊ ခွင့်ပြုစာ သို့မဟုတ် လိုင်စင်များတွင်ပါရှိသော စည်းကမ်းများကျူးလွန်လျှင် သစ်တော်ပြစ်မှုကဲ့သို့ အရေးယူရပါမည်။ (SOS စာပိုဒ် ၁၈၄၁၁)
- (၅)ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားရန် ထုတ်လုပ်သောသစ်များ အတွက်အောက်ပါစည်းကမ်းများလိုက်နာရပါမည်-
- (က) တံဆိပ်ရိုက်မှတ်ထားသော အပင်များကိုသာ ခုတ်ရန်ခွင့်ပြုလျှင် တံဆိပ်မပါသောအပင်များကို ခုတ်လဲခြင်း မပြုရပါ။
- (ခ) ခုတ်လဲထားသည့်သစ်များကို (၂၄) နာရီအတွင်း ကိုယ်ပိုင်တံဆိပ် ထင်ရှားစွာရှိက်မှတ်ရမည်။ ကိုယ်ပိုင်တံဆိပ် ရိုက်မှတ်ခြင်းမပြုမီ ငါတ်ရင်းမှ သစ်လုံးများ မရွှေ့ပြောင်းရှု။
- (ဂ) ပင်ထောင်သစ်များခုတ်လဲရာတွင် ပြေားလုပ်ကပ်နှင့် သမျှ ကပ်၍ ခုတ်လဲရမည်။ ငါတ်အမြင့်သတ်မှတ်ချက်မရှိက (၂၂)ပေထက်ပို၍ မဖြင့်စေရ။
- (ဃ)အောင်လုံးရောင်းကန်းဝင်သော သစ်လုံးအားလုံး ကိုထုတ်ယူရမည်။
- (ဃ) ထုတ်လုပ်ခွင့် စာချုပ်/လိုင်စင်တွင် ခွင့်ပြုသည် ထက်ပို၍ သစ်မခုတ်လဲရ။
- (၁) သစ်ခုတ်လဲရာတွင် အခြားအပင်များ ထိနိုက်ပျက်စီးမှုမရှိရန် ရရှိက်ရမည်။ စည်းကမ်းမလိုက်နာသော်လျှင်ပါက သစ်တော်ပြစ်မှုကဲ့သို့ အရေးယူရမည်။
- (၁၁)ငါတ်ရင်းမှုဆွဲထုတ်ပြီးနောက် အကောက်တံဆိပ် ရိုက်မှတ်ရသောသစ်များအတွက် လက်အောက်အမှုထဲး(ဝန်ထဲး)သည် ငါတ်တစ်ငါတ်ချင်းကို စစ်ဆေးပြီး မှတ်စုစာအုပ်တွင် မှတ်တမ်းတစ်၍

ဦးစီးအရာရှိ/တော်အုပ်ကြီးသည် ငင်းငါတ်များကို အခါအားလျော်စွာ ထပ်မံ စစ်ဆေးရမည်။ တာချုပ်စည်းကမ်းဖောက်ဖျက်ကြောင်း လက်အောက်အမှုထဲးတ်ပြထားသည့် ငါတ်များအားလုံးကို ဦးစီးအရာရှိ/ တော်အုပ်ကြီးက ကိုယ်တိုင်တစ်ခု မကျန် ထပ်မံစစ်ဆေးရမည်။

(SOS စာပိုဒ် ၁၉၁၊ ၁၉၂၊ ၁၉၃)

- (၁) ငါတ်မှုထုတ်ပို ငါတ်ရင်းတွင် အကောက်တံဆိပ်ရိုက်မှတ်ပေးရသော သစ်များအတွက် လုပ်ငန်းကြန့်ကြော်မှုမရှိအောင် စီမံခွဲခွဲပေးရန်လိုအပ်ပါသည်။ သစ်လုံးပေါ်တွင် တံဆိပ်ရိုက်မှတ်ပြီးသော အခါ ငါတ်ပေါ်တွင်လည်း စစ်ဆေးတံဆိပ်ရိုက်မှတ်ပြီးမှတ်ရမည်။ သစ်ထုတ်လုပ်သူက ပြန်းတီးချွှု ထားသော ရောင်းတန်းဝင်သစ်များကိုပါ တိုင်းတာစာရင်းသွင်းထုတ်ယူစေရမည်။
- (၂) သစ်ခုတ်ထုတ်လုပ်သူများ၏အလုပ်ကို စစ်ဆေးရာတွင်ငါတ်ရင်းတံဆိပ်ရိုက်ခြင်းသည် အသေချာဆုံးနည်းဖြစ်သည်။

(၃) သစ်တော်ဦးစီးဌာနရန် မြန်မာ့သစ်လုပ်ငန်းတို့ ညီညွှေးလက်ခံအတည်ပြုထားသော သစ်မာအုပ်စုများနှင့် မြန်မာ့သစ်လုပ်ငန်းမှ မယူလိုသောသစ်များများကို အခါအားလျော်စွာ ပြောင်းလဲသတ်မှတ်တတ်ပါသည်။ ထုတ်ယူလိုသူတို့မှာ အမျိုးအစားအပင်များအား ရောင်းတန်းဝင် သစ်မရနိုင်သောအပင်နှင့် ထုတ်ယူရန်ခက်ခဲသောအပင်တို့မှာပ ကျွန်းအပင်များ အားလုံးကိုထုတ်ယူရပါမည်။

C. သစ်ဖြတ်ပိုင်းပေးခြင်းနှင့်တံဆိပ်ရိုက်မှတ်ခြင်း

- (၁) သစ်ဖြတ်ပိုင်းပေးရာတွင် သစ်တော်ဦးစီးဌာနမှ ရိုက်နိုင်ဖြန့်ဝေသော Logging Rules အရ ပိုင်းဖြတ်ခြင်း ဆုံးပိုင်းခြင်းနှင့်သစ်လုံးပေးခြင်းများကို ပြန်းသစ်လုပ်ငန်းမှာဆောင်ရွက်ရပါသည်။ မြန်မာ့သစ်လုပ်ငန်း၏အကြောင်းကြားချက်အရ ခုတ်လဲပိုင်း ဖြတ်ပြီးသော ငါတ်နှင့်ထွက်ရှိသောသစ်လုံးပေါ်တွင် သစ်တော်ဦးစီးဌာနမှ ဝန်ထဲးအဖွဲ့ဖြင့် စစ်တံဆိပ်ရိုက်ခြင်းဆောင်ရွက်ရပါသည်။ စစ်တံဆိပ်ရိုက်မှတ်မှုတွင် ရှိရှိခြင်းဆောင်ရွက်ရပါသည်။
- (၂) တံဆိပ်ရိုက်မှတ်ပေးပြီး၏ မြန်မာ့သစ်လုပ်ငန်းမှထဲတွင် ယူရန်သတ်မှတ်ထားသော သစ်မာအမျိုးအစားများကို အဓိကထား ခုတ်လဲထုတ်ယူရမည်ဖြစ်၍ ခုတ်လဲရှုံးကျွန်းသစ်ခုတ်လဲရာတွင် လိုက်နာရမည်။ စည်းကမ်းအတိုင်း လိုက်နာခုတ်လဲရာတွင်ပါသည်။

သစ်ကိုခုတ်လွှာသည့်တောာအတွင်း သစ်ထုတ်လမ်း
ပေါ်၍ အဆင်ပြေသည့်နေရာတွင်သာလျှင် စုပုံအ
ကောက်ရှိက်ပါသည်။ သစ်ထုတ်ရာတွင် ထိရောက်
စွာထိန်းသိမ်းလိုလျှင် ငတ်ရင်း၌ တိုင်းပေးသော
စနစ်သည် အကောင်းဆုံးဖြစ်ပါသည်။ ငတ်ရင်း၌
တိုင်းခြင်းသဘောမှာ ရောင်းတန်ဝင်သစ်အားလုံးကို
ဖြတ်ယူခြင်းနှင့် သစ်ပင်လွှာရှု၍ အပြစ်ကင်းအောင်
လုပ်ခြင်းတို့ကို ဒုတိယအကြိမ် ငတ်သို့ ထင်မလာ
ဘဲ စစ်ဆေးနိုင်ရန်ဖြစ်ပါသည်။ (DI၊ စာပိုဒ် ၁၈၃၊
၁၄)

(၃) သစ်တော်ပြီးဌာနသည် မြန်မာ့သစ်လုပ်ငန်း၏အကြောင်းကြားချက်အရ အကောက်ရှိကိုဝန်ထမ်းအဖွဲ့ဖွဲ့စည်းပြီး ကျွန်းနှင့်သစ်မာအကောက်ရှိကိုခြင်းကို အနည်းဆုံးတော့ချုပ်အဆင့်နှင့် အထက်သစ်တော်ဝန်ထမ်းအဖွဲ့သည် မြန်မာ့သစ်လုပ်ငန်းဝန်ထမ်းနှင့်ပူးတွဲ၍ ဆောင်ရွက်ပါသည်။ နှစ်ပြီးသဘောတူလက်ခံစာရင်း (A/S)နှင့် (S-18) အတိုင်း စာရင်းတို့အား ဌာန(၂)ခုတို့မှ အတည်ပြုလက်မှတ်ရေးတိုးပြီးနောက် ဆိုင်ရာဌာန အထက်အဆင်ဆင်သို့တင်ပြရပါသည်။

၁။ သမိတ်တရာ်စုစုံခြင်း

(၁) သတ်ကွက်အတွင်းသတ်ထုတ်လုပ်နေစဉ်နှင့် သတ်ထုတ်လုပ်ပြီးစီးခါနီးအချိန်တွင် ရော်ယာအတွင်း ပင် ထောင်ကျော်/မကျော်၊ လျှပြီးအပင်များ၊ ပယ်သည့် သစ်များ၊ ရောင်းတန်းဝင်သစ်များ ချုပ်ထားခြင်း မရှိစေရန် သို့ဟုဟတ် ညံ့ဖျော်စွာပြတ်ပေးနိုင်မှုရှိ/မရှိ ထုတ်များနှင့် သစ်လုံးကျော်/မကျော်ကို ကွင်းဆင်းဝတ် ဆေးပြီး ကျော်မှသာလျှင် အကွက်အတွင်းရှိ မထုတ်ယူဘဲ ကျော်ရှိနေသော သစ်ကျော်များကို ပယ် ဖျက်ခွင့်ပြုရန် ညွှန်ကြားထားပါသည်။ (DI စာပိုဒ် ၁၉၈၈)

၁၁။ သစ်များသယ်ယူပို့ဆောင်ခြင်း

(c) වෘත්තායුගිජුව්: පූරා: ගි ප්‍රතිතුදී: තු ප්‍රික්‍රියා කෙරියායියු රේ ප්‍රික්‍රියා පිළි වෘත්තාවයි

ବୁଦ୍ଧି ଜ୍ଞାନ ବୁଦ୍ଧିମତ୍ତେ(ର)ଫେରିପୁରି ଯତ୍ତିତୋଟୁଗୀ
ବଦ୍ରିଲ୍ଲୁଁ:ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟକୁଣ୍ଡିପ୍ରିତ୍ୟାଃଵୁନ୍ଦ୍ର ଫେରାଇବୁ ପ୍ରତି
ପ୍ରିଣ୍ଦିଃ ଯତ୍ତିମୁତ୍ତିଆରେତାଅତ୍ୱାଗୀହଗୀମଧ୍ୟରେବୁ ଶିଖିବୁଃ
ପ୍ରତିମହୂତ୍ତି ଯନ୍ତ୍ର ଆବେଃତାଃଯତ୍ତିତୋଟୁଗୀ
ବଦ୍ରିଲ୍ଲୁଁପ୍ରତିପ୍ରିଣ୍ଦିଃକୁଣ୍ଡ ଯନ୍ତ୍ରିପରିଚାଯାନ୍ତିକିମିତି ତାତିକୁ
ଆତ୍ସିଦ୍ଧି ପ୍ରିକ୍ରିଯାତାତିକୁଣ୍ଡ ତାତିକୁଣ୍ଡି ଯାଯିବୁ ଶ୍ରେ
ପ୍ରେରଣିଃପ୍ରିଣ୍ଦିଃକିର୍ତ୍ତିର୍ବନ୍ଦିମୁଖୀମୁତ୍ତିପିଃ ଯତ୍ତିତୋଟ୍ରେଃଶିଖିବୁକ
ଯନ୍ତ୍ର ଭୋଗିବାଯାତିର୍ବନ୍ଦିପେଃପ୍ରିଣ୍ଦିଃ ଆଶ୍ରମିକାପଠିନ୍ଦୀଃକ୍ରିଏ
ପ୍ରିଣ୍ଦିଃକୁଣ୍ଡିତିଶୋଃପ୍ରିଣ୍ଦିଃତିକି ଶୋଇଶ୍ରୀଗୀରଧିମନ୍ତ୍ରିଃ

(၃) အကွက်အတွင်းစုပုံများကို ပြန်မှုသစ်လုပ်ငန်း၏ကားတိုက်စာရင်း Trucking Note ဖြင့် ပြန်မှုသစ်လုပ်ငန်း သစ်ဆိပ်များသို့ သယ်ယူခွင့်ပြီး သစ်ဆိပ်များ၌ သီးသန့်တာဝန်ပေး တွဲဖက်ထားသော တော့အပ်ကြီး/တော့အပ်(၁)ဦးနှင့် တော့ခေါင်း (၁)ဦးပါအဖွဲ့သည် သစ်ဆိပ်များမှ သစ်လုပ်များကို ရန်ကုန်ဖြောက် အခြားအသများသို့ သယ်ယူရောတွင် ပြန်မှုသစ်လုပ်ငန်း၏ ကားတိုက်စာရင်း Trucking Noteပေါ်တွင် သစ်ဆိပ်တာဝန်ခံနှင့် တာဝန်ခံသစ်တော့ဝန်ထမ်းတို့ (၂)ဌာနစိစစ်အတည်ပြုလက်မတ်ရေးထိုး၏ သယ်ယူခွင့်ပြုပါသည်။

(၄) မြန်မာ့သစ်လုပ်ငန်းပိုင် သစ်စက်များမှ ခွဲသားများ သယ်ယူခြင်းကို သစ်လုံးများကဲ့သို့ပင် မြန်မာ့သစ် လုပ်ငန်း၏ Transfer Invoice ပေါ်တွင် သစ်စက် တာဝန်ခံနှင့် သီးသန့်တာဝန်ပေးအပ်ထားသော သစ်တော်ဝန်ထမ်းတို့ (၂၉၁၁) စီစဉ်အတည်ပြု လက်မှတ်ရေးထိုး၍ သယ်ယူခွင့်ပြုပါသည်။

(၅) မြန်မာ့သစ်လုပ်ငန်းပိုင် သစ်များကို ရောက္ခာ်နှင့် ရထားလမ်းမှ သယ်ယူခြင်းကို လက်ရှိကျင့်သုံးနေ သည် မြန်မာ့သစ်လုပ်ငန်း၏ နည်းစနစ်အတိုင်း သယ်ယူဆုံးပြုပါသည်။

(၆) မြန်မာသတ်လုပ်ငန်းပိုင် သတ်ထဲ့နှင့်ခွဲသားများ သယ်ယူရာ ခရီးလမ်းတစ်လျှောက်ရှိ စစ်ဆေးရေးစာန်း/ သစ်တောက်င့်များမှသော်လည်းကောင်း၊ သစ်တော်းစီးဌာန၏ ရောင်တရ် လုညွှန်ငါးအဖွဲ့များက သော်လည်းကောင်း၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းနှင့်အညီစစ်ဆေးဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

စဉ်ဆက်မပြတ် ထိန်းသိမ်းကြရမည့်

ကြိုးစိုင်း/ကြိုးပြင်ကာကွယ်တော့များ နှင့် သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများ

သခ်စတာကြိုးစိုင်းနှင့် ကြိုးပြင်ကာကွယ်ဓာတာများ

၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ သစ်တော့ဥပဒေ အရ ပုဂ္ဂိုလ် (က) အရ သစ်တော့ကြိုးစိုင်းဖွဲ့စည်းခြင်းနှင့် ကြိုးပြင်ကာကွယ်တော့သတ်မှတ်ခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်ရပါသည်။ သစ်တော့ကြိုးစိုင်းနှင့် ကြိုးပြင်ကာကွယ်တော့များကို သစ်တော့နယ်မြေဟုလည်း ခေါ်ဆိုသည်။

သစ်တော့စီမံအုပ်ချုပ်မှုလုပ်ငန်းများကို ထိထိရောက်ရောက် အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရန်အတွက် ၁၈၇၀ ပြည့်နှစ်တွင် သစ်တော့ကြိုးစိုင်းများကို စတင်ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ သစ်တော့ကြိုးစိုင်းများ ဖွဲ့စည်းတည်တောင်ခြင်း၊ ကြိုးပြင်ကာကွယ်တော့များ သတ်မှတ်ကြည်းသည် သစ်တော့များထာဝစဉ်တည်တွင် စေရေးအတွက် စနစ်တာကျိုမ်အုပ်ချုပ်နှင့် ထိန်းသိမ်းကာကွယ်နိုင်ရန် အဖြေခံအကျိုး လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ရပ်ဖြစ်သည်။

သစ်တော့ကြိုးစိုင်းနှင့် ကြိုးပြင်ကာကွယ်တော့များ ကို ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု လျှော့ပါးသက်သာစေရန်၊ ဂေဟစနစ်တည်ပြုခြင်းစေရန်နှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုများ တိုးပွားလာစေရန်၊ ဒီဇိုင်းအောင် သဘာဝသစ်တော့များ စနစ်တာကျိုမ်အုပ်ချုပ်ထိန်းသိမ်းဆောင်ရွက်ရန်၊ သစ်နှင့်သစ်တော့တွက်ပစ္စည်းများ စဉ်ဆက်မပြတ် ထုတ်ယူရရန်၊ ဒေသခံပြည်သူများအတွက် သစ် ထင်း၊ ပါး နှင့် သစ်တော့တွက်ပစ္စည်းလိုအပ်ချက်များ ဖြည့်ဆည်းရန်နှင့် သစ်တော့ရာသီဥတု ဒီဇိုင်းစုံများကို ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အပြည့်ပြည်ဆိုင်ရာကတိကဝဝတ်များ ဖြည့်ဆည်းနိုင်ရေး စသည့် ရည်ရွယ်ချက်များပြင့် ဖွဲ့စည်းတည်တောင်ခြင်းဖြစ်သည်။ ဖွဲ့စည်းပြီး သစ်တော့ကြိုးစိုင်းများတွင် သစ်တော့အုပ်ချုပ်လုပ်ကိုမှု ကွက်စိပ်မှု ကွက်စိပ်မှု ကွန်းသင်းသတ်မှတ်ခြင်း၊ စိုက်ခြင်း၊ ကွန်းသင်းသတ်မှတ်ခြင်း၊ အုပ်စိုးကာကွယ်ရန်၊ ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ စုံများထင်ရှားသည်။ သစ်တော့ရောင်ရွက်ရာမြေ၊ ဂေဟစနစ်နှင့် ကမ်းရှုံးတန်း သယ်ယူတော်များတို့ကို ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရန်၊ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုလျှော့ပါးသက်သာစေရန်၊ ဂေဟစနစ်တည်ပြုခြင်းစေရန် နှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုများ

အတွက် ပင်ပသွေးကြော်များဖြစ်ပြီး ပြပြင်၍ ထင်ရှားစွာ သတ်မှတ်ထားရသည်။ ကြိုးစိုင်း၊ ကြိုးပြင်ကာကွယ်တော့များကို သဘာဝအတိုင်းတည်ရှိနေသော သို့မဟုတ် သဘာဝနယ်နိမိတ်များဖြစ်သည် ချောင်းမြောင်များတောင် ကြော်များကို အစိကထားသတ်မှတ်ထုတေရှိသည်။ သစ်တော့လုပ်ငန်းများကို ကြိုးစိုင်း၊ ကြိုးပြင်ကာကွယ်တော့များ တွင် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရှိနေသည်။ ကြိုးစိုင်းနယ်နိမိတ်တိုင်များ မှန်ထစ်များကို ထင်ရှားစွာ မှတ်သားစိုက်တူကြရသည်။

သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများ

၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ ဒီဇိုင်းစုံများကွဲပြားကာကွယ်တောင်ရောက်ခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေ ပုစ်မှု (က) အရ သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများ ဖွဲ့စည်းခြင်းကိုဆောင်ရွက်ရပါသည်။ ရေ၊ ပြေ၊ ဂေဟစနစ်၊ ဘူး သွေ့ပြုပြင်၊ သဘာဝသယ်ယူတော်များ ဒီဇိုင်းစုံများကွဲပြား အပေါ်အခြေခံပြီး သိပ္ပါကြိုးစိုင်း၊ အမျိုးသားဥယျာဉ် အူဗျား၊ အမျိုးသားဥယျာဉ် သဘာဝကြိုးစိုင်း၊ တော့ရှုံးတို့ကြော်နှင့် ဘေးမြဲ့တော့၊ ဘူးမြို့ရုပ်သွေ့ပြု ထူးခြားသည့်နယ်မြေ၊ ဒေသခံအစွဲ့၊ သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေမြော်ခြား သတ်မှတ်ထားသည်။

ဒီဇိုင်းစုံများကွဲပြားထိန်းသိမ်းရေး၊ မျိုးသုည်းပြောက်ကွယ်ရန် အနှစ်ရာယ်ရှိသော သဘာဝအပင်များနှင့် တော့ရှုံးတို့ကြော်နှင့်များထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရန်၊ ဘူးမြို့ရုပ်သွေ့ပြု ထူးခြားထင်ရှားသည်။ တော့တောင်ရောင်၊ ဂေဟစနစ်နှင့် ကမ်းရှုံးတန်း သယ်ယူတော်များတို့ကို ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရန်၊ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုလျှော့ပါးသက်သာစေရန်၊ ဂေဟစနစ်တည်ပြုခြင်းစေရန် နှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုများ

ဒါရို့ခြားတော်ကြိုးပြင်ကာကွယ်တော့

ကြိုးစိုင်း၊ ကြိုးပြင်ကာကွယ်တော့များ၏ နယ်နိမိတ်များသည် သစ်တော့များထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရေး

တို့များလာစေရန်နှင့် သစ်တောာ ရာသီဥတု၊ ဖိဝင်မျိုးစုံမျိုးကဲ့နှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ကတိ ကဝတ်များ ဖြည့်ဆည်းနိုင်ရန် ရည်ရွယ်ပြီး သဘာဝထိန်း သိမ်းရေးနယ်မြေများကို ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခြင်းဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငြုံး ပထမြို့ဆုံး သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေ အဖြစ် ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် တောင်ကြီး ငှက်တေားမြဲတောာ ကို စတင်တည်ထောင်ခဲ့သည်။

မြန်မာ့သမ်တော့မူဝါဒ ရည်မှန်းပျက်

သယ်တေသန၏ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန၊ သစ်တော်ဦးဌာနနယ် မြန်မာ့သစ်တော်မှုဒါဒ် (၁၉၉၅)နှင့် အပျိုးသားသစ်တော်ကဏ္ဍပည်ဖော်လုပ်နှင့် (၂၀၀၁-၂၀၀၂ မှ ၂၀၃၀-၃၁) ရည်မှန်းချက်များအရ ကြိုးစိုင်းနှင့် ကြိုးပြင်ကာကွယ်တော်များကို နိုင်ငံပေါ်ယာဉ် (၃၀) ရာခိုင်နှုန်း (၄၀,၁၇၅,၉၀၀ ဧက) ထိ ဖွဲ့စည်းသွားရန် လျှောထားဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများကို နိုင်ငံပေါ်ယာဉ် (၁၀) ရာခိုင်နှုန်း (၅၆, ရာ၈၈, ၆၃၃ ဧက) ထိ တိုးချွဲဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။

ယနေ့အထိ သတ်တော်ကြီးရိုင်း ၈၂၆ ခု (၂၉,
၆၉၃,၁၄၄ ကွေ)၊ ကြိုးပြင်ကာကွယ်တော် ၄၅၄ ခု (၁၃,
၄၄၆,၀၇၈ ကွေ) စုစုပေါင်း (၄၃,၁၃၉,၂၃၂ ကွေ) တည်
ထောင်နိုင်ခဲ့ပြီး နိုင်ငံရေးယောက် ၂၅၇.၈၀ ရာခိုင်နှုန်း ဖွဲ့
စည်းတည်ထောင်နိုင်ခဲ့ပြီဖြစ်သည်။ ရည်မှန်းချက် ပြည့်စီ
ဆင်ရေးအတွက် နှစ်စဉ် ပျမ်းမျှရေးယောက် ၈၀၁,၉၀၀ ကောက်
ကြိုးရိုင်း၊ ကြိုးပြင်ကာကွယ်တော်များ ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်
နိုင်ရေးအတွက် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများကိုလည်း စဉ်ဆက်မပြတ်တည်ထောင်လျက်ရှိရာ ယနေ့အထိ သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေ ၅၇ ခု (၁၀,၄၉၀,၆၂၄.၆၆၈ ကော) နိုင်ငံဒေါ်ယာ၏ ၆,၃၃ ရာရိုင်နှုန်း တည်ထောင်နိုင်ခဲ့ပြီဖြစ်သည်။ ရည်မှန်းချက်ပြည့်စီစဉ်ရေးအတွက် နှစ်စဉ်ဒေါ်ယာ ၆၀၀,၈၃၂ ကောက် သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများအဖြစ် ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်နိုင်ရေးအတွက်ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။

တာစိန်ခကျော်ကာာလာအထွင်းပဲ၊ ဓမ္မီးတာ၏ ဒေသရိနိုင်ခဲ့မှုများ

သစ်တောကြီးပိုင်းများ ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခြင်း၊
ကြီးပြင်ကာကွယ်တော့များ သတ်မှတ်ကြည့်ခြင်း၊
သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများ တည်ထောင်ခြင်းသည်
ဥပဒေ၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်း၊ ညွှန်ကြားချက်များနှင့်အညီ
တိကျွောလိုက်နာဆောင်ရွက်ရသောလုပ်ငန်းဖြစ်သည်။
သစ်တောကြားတိုင် ပုံစံ (၁) မှ (၅) အထိ အဆင့်အလိုက်
လုပ်ငန်းများကို အချိန်ကာလသတ်မှတ်ချက်များနှင့်အညီ
ဆောင်ရွက်ပါကြရသည်။ အထူးသော် ဒေသခံပြည့်သူများ

တိုင်းရင်းသားပြည်သူများနှင့် အကျိုးဆက်စစ်ပတ်သက်သူများ၏ ဖြေယာဆိုင်ရာ ရပိုင်ခွင့်၊ ဆိုင်ရာဆိုင်ခွင့်များ နှစ်နာဘုံးရှိမှုမရှိစေရေးအတွက် အထူးအလေးထားဆောင် ရွှက်ရသည်။ ဖြေယာနှင့်သက်စစ်နေသော ဝန်ကြီးဌာနများ၊ သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရအဖွဲ့၏ ၏ သဘောတူညီချက်များ ပယုသတ်မှတ်၊ ဗွဲ့စည်းတည်ဆောင်ရသော လုပ်ငန်းစဉ်ဖြစ်သဖြင့် အချိန်ယူဆောင် ရွှက်ရသော လုပ်ငန်းလည်းဖြစ်သည်။ ညို့စွဲ့ပေါင်းစစ်နိုင်မှု၊ ခါတ်သက်ဆောင်ရွှက်မှု အားကောင်းပါမှ ခရီးတွင် နိုင်သောလုပ်ငန်းများဖြစ်သည်။

ဒေသခံပြည်သူများ နားလည်သဘောပါက်စေ
ရန် တိုးချွဲပညာပေးရေးလုပ်ငန်းများ အရှိန်အဟန်ဖြင့်
ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်း ဆက်စပ်ပြောနအချင်းချင်း ပေါင်းစပ်
ညီးနှင့်မှုအားကောင်းခြင်း ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး
အထိုးများ၏ ကုည်ပို့ပို့မှုများရရှိခြင်းတို့ကြောင့် စွဲနှုန်းသည်
တစ်နှစ်ကျောက်လ (၁-၂-၂၀၂၁ မှ ၁-၄-၂၀၂၂ ထိ)
ကြိုးပိုင်း/ ကြိုးပြင် သတ်မှတ်ခြင်းနှင့် သဘာဝထိန်းသိမ်း
ရေးနယ်မြေများတည်ထောင်ခြင်းလုပ်ငန်းများ သိသာ ထင်
ရှားစွာတိုးတက်ခဲ့သည်။ ကြိုးပြင်ကာကွယ်တော့ (၁၆) ခု
(၄၃၁၊ ၅၄၀၊ ၃၈ ကေ)သတ်မှတ်ဖွဲ့စည်းနှင့်ခဲ့ပြီး သဘာဝ
ထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေ (၁၁ ခု)၊ (၉၈၁၊ ၈၀၄၊ ၆၇၃ ကေ)ကို
တည်ထောင်နိုင်ခဲ့သည်။ သတ်မှတ်ကြည်းခဲ့သည် ကြိုး
ပြင်ကာကွယ်တော့များအနက် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးတွင်
အစိမ်းရောင်တံတိုင်း ဒီရောတော့ကြိုးပြင်ကာကွယ်တော့နှင့်
ဘိတ်သိတ်-မဟာ-သာသာ ဒီရောတော့ကြိုးပြင်ကာကွယ်
တော့များပါဝင်ပါသည်။ အဆိုပါ ဒီရောတော့ကြိုးပြင်ကာ
ကွယ်တော့များ သတ်မှတ်ကြည်းနှင့်ခဲ့သဖြင့် ဒီရောတော့
များကိုထိန်းသိမ်းနှင့်ခြင်း၊ စနစ်တာကျ စီမံအုပ်ချုပ်ရိုင်ခြင်း၊
ဒေသခံပြည်သူများအတွက် လေမှန်တိုင်းကျရောက်ခြင်း
အပါအဝင် သဘာဝတေားအွှေရှာယ်များကို ဒီရောတော့များ
က အစိမ်းရောင် သဘာဝတံတိုင်းကြိုးများအဖြစ် တားဆီး
ကာကွယ်ပေးနိုင်ခြင်း၊ ငါးပုံစွန် ကဏ္ဍများပေါ်များလာ
၍ ဒေသခံများ လူမှုသာဝံဖြိုးတိုးတက်လာစေခြင်း၊ ဒေသ
တွင်း ရာသီဥတုမှုတကောင်းမွန်လာခြင်းနှင့် ဆားငန်ရော
ဝင်ရောက်မှုကို ဒီရောတော့များက ကာကွယ်ပေးခြင်းဖြင့်
ဆန်စပါးအပါအဝင် စိုက်ပျိုးသီးနှံများအတွက်တို့ပြီး ဒေသခံ
ပြည်သူများ၏ လူမှုစီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေမည်ဖြစ်
သည်။

မကြာမိက ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်နိုင်ခဲ့သော သဘောဝ
ထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေားဖြစ်သည့် ကယားပြည်နယ်၏
ပန်းသီတောင်သဘာဝကြီးပိုင်း အပိုင်း(၁)၊ ခင်ပြည်နယ်၏
ဓမ္မန်းတောင်အမျိုးသားဥယျာဉ်၊ ကနေဒါ (ခ)လယသာ
တောင်အမျိုးသားဥယျာဉ်၊ မီအေပါ ရဟန်၊ လိမ်ရောင်း

အမျိုးသားဥယျာဉ်နှင့် စိန်မူတောင်အမျိုးသားဥယျာဉ်
စသည့် သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများ၊ စစ်ကိုင်းတိုင်း
ဒေသကြီး၏ မဟာဖြောင်တော်ခိုင်းတိရဲ့နှင့်တေားပဲတော့
လင်းနှင့်တော် ဘူးမိရိုင်သွေးတုံးမြားသည့်နယ်မြေ၊ လေ့
တောင်အမျိုးသားဥယျာဉ် စသည့် သဘာဝထိန်းသိမ်းရေး
နယ်မြေများ၊ မကွေးတိုင်းဒေသကြီး၏ မန်းတော့ရှင်း
တိရဲ့နှင့်တေားပဲတော့၊ ရရှင်းပြည်နယ်၏ နှဲသာကျွန်း
အဏွေဝါအမျိုးသားဥယျာဉ် သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေ၊
ရှင်းပြည်နယ်၏ ထိုင်ဆင်ဆင်တောင် သဘာဝကြီးပိုင်းနှင့်
ပန်းလောင်နှင့်ပြဒါးလင်းဂုတော့ရှင်းတိရဲ့နှင့်တေား
တိုးချွဲသဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများသည် ဒိုဝင်း
မျိုးစုံကျိုးကွဲထိန်းသိမ်းရေးနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ရေးရာအတွက်
သာမက လူမှုရေး၊ စီးပွားရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ ခေါ်သွား
လုပ်ငန်း၊ စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြှေရေး စသည့်လုပ်ငန်းကဏ္ဍ
အသီးသီးအတွက်ပါ အကျိုးကျေးဇူးများစွာ ရရှင်းရှင်းမည်
ဖြစ်သည်။ သဘာဝသယ်ဇာ အမွှေအနှစ်များ၊ အဆိုပါ
အမွှေအနှစ်များနှင့် ဆက်စပ်နေသော တိုင်းရေးသားများ၊
၏မြို့ရာယဉ်ကျေးမှုများ၊ ပလေ့ထုံးတမ်းစဉ်လာများ၊
အသက်မွေးမှုဆိုင်ရာ မိရ့ုးလောကျွမ်းကျွမ်းမှုများ၊ ဗဟို
သုတများကိုပါ ထိန်းသိမ်းနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုလျှော့ချရေးအတွက် ကုလသမဂ္ဂရာသိုဥတုပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာကွန်ပိုင်းရှင်း(UNFCCC)သို့ အနွေ့ဝင်နိုင်များက တင်သွင်းကြရမည့် အမျိုးသားအဆင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုလျှော့ချရေးဆိုင်ရာ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မည့် လုပ်ငန်းအစီအစဉ် (Nationally Determined Contribution-NDC) ကို

မြန်မာနိုင်ငံက ၂၀၂၁ ခုနှစ်တွင် တင်သွင်းခဲ့ပြီး ကာဗွန်
ထုတ်လွတ်မှ လျှော့ချိုင်ရေးအတွက် အစိကလုပ်ငန်း
ကဏ္ဍလျားအနက် သစ်တောကဏ္ဍကိုလည်း အစိက
လုပ်ငန်းကဏ္ဍတစ်ရပ်အဖြစ်ထည့်သွင်းထားပါသည်။
သစ်တောကုလ်မြေများ (ကြိုးပိုင်းနှင့် ကြိုးပိုင်ကာကွယ်
တော့များ)ကို နိုင်ငံရေးယာဉ် ၃၀ ရာခိုင်နှုန်း၊ သဘာဝ
ထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများကို နိုင်ငံရေးယာဉ် ၁၀ ရာခိုင်
နှုန်းထိ တိုးချွဲဖွဲ့စည်းပည်ဖြစ်ကြောင်း ကတိကဝါတိဖြူ
ထားပြီး ကြိုးပိုင်း၊ ကြိုးပိုင်ကာကွယ်တော့များအတွက်
သစ်တော့လွှမ်းမှု တိုးပွားလာစေရေး သစ်တော့များ
အရည်အသွေး ပိုမိုကောင်းမွန်လာစေရေး ကြိုးပိုင်ဆောင်
ရွက်လျက်ရှိသည်။ ထိုကြောင့် သစ်တော့များ ထိန်းသိမ်း
ရေးအတွက် ကြိုးပိုင်း၊ ကြိုးပိုင်ကာကွယ်တော့များ သဘာဝ
ထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများ တိုးချွဲဖွဲ့စည်းမှုကို နှစ်စဉ် လျာ
ထားချက် ပြည့်မီစေရေးအတွက် ဥပဒေ၊ လုပ်ထုံး လုပ်
နည်းများနှင့်အညီ သတ်မှတ်ထားသော ကြေးတိုင်ပုံများ
အမြန်ဆုံးပြီးစီးအောင်ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ဒေသခံပြည့်သူ
များနှင့် ဆက်စပ်ပတ်သက်သော်လျှော့များနှင့် ပေါင်းစပ်
ညီလိုင်းခြင်းများကို အနှစ်အဟန်ဖြင့် ဆောင်ရွက်လျက်
ရှိသည်။

ကမ္မာနှင့်အဂျမ်းတွင် သစ်ပင်သစ်တောများ၏
အခန်းကလ္လာကို ပိုမိုအသိအမှတ်ပြုအလေးထားလာကြ
သည်ဖြစ်ရာ ကမ္မာကလသမဂ္ဂ၏ သစ်တောများဆိုင်ရာ
နယူးယောက်ကြည်းချက် (၂၀၁၄) တွင် ကမ္မာအပူချိန်
၂ ဒီဂရီ ဆဲလ်ဆီးယပ် လျှော့ချိန်ပုံအတွက် ၂၀၃၀
ခုနှစ်တွင် သစ်တော်ပြုန်းတီးမှ လုံးဝပါရီစေရေး ရည်ပုန်း
ပြီးဆောင်ရွက်သွားနိုင် တော့နိုင်တော်ပျက် ဟက်တာ
သန်း ၂၀၀ ကို ပြန်လည်တည်ထောင်ထိန်းသိမ်းရန် ရည်
ပုန်းဆောင်ရွက်သွားမည်ဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြထားသည်ကို
တွေ့နှင့်မည်ဖြစ်သည်။

၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလတွင် အက်လန်နိုင်ငံ၊ ဂလ္လာစီရိုးတွင်ကျပ်းပါသော ကုလသသမဂ္ဂရာသိဉာဏ်ပြောင်းလဲမှု ကွန်မင်းရှင်း၏ (၂၆) ကြိမ်မြောက် ညီလာခံ (UNFCCC COP 26) တွင်လည်း ကမ္မာခေါင်းဆောင်များ၏ သစ်တောနှင့်ပြုအသုံးချမှုဆိုင်ရာကြေညာချက်ကို ထူတိပြန်ခဲ့ပြီး သစ်တောပြန်းတီးမှုနှင့်ပြုအတန်းအစား ကျဆင်းမှုတိအား လျော့ချရနိုင့် သစ်တောထိန်းသိမ်းရေး ကိုအတူတကွပူးပေါင်းကာ အရှိန်အဟန်မြင့်တင်ဆောင်ရွက်ကြရန်ကတိကဝ်ပြုခဲ့ကြသည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်သည်။

ବ୍ୟାକ ପରିଚୟ

ယခင်တောင်းမှုအဆက်

၂၀၂၂ .. ဧပြီ

၂၀၁၇ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ ၂၉ ရက်

‘ဒီတစ်ထည်ပဲ အကောင်းကျော်တယ်၊ ဖို့ဟာ တွေကတော့သွားပြီ’ ဖိုးတရုတ်က သူ့မီးကင်နေသော သကြံနောင်းဘီတိုကို ဖြန့်ပြသည်။ မင်္ဂလာက တောင် ပေါ်မှုအဆင်း သစ်ငှါ်ပေါ်ထိုင်တော့ ‘လေးခင်မောင် ဝင်း တော်ထဲတောင်ထဲ လက်နက်ပဲ ဖြိမ်းခြောက်တာ တော့ မကောင်းပါဘူးများ ဒီကလူတွေ စွမ်းကြတိုက် ပါလား’ လို့ င်္ဂားမောင်က ပြောသည်။

‘ဒွေတွေပဲ ပြုတာ ပြန်ချုပ်ရင် အကောင်းကြီး ဟိုနှစ်ထည်ကို နော်ဆိုင်းကို ပေးရင် မကောင်းလား ဖိုးတရုတ်ကို တိုင်ပ်ရသည်။

‘ဟိုဟို နော်ဆိုင်းဝတ်ရင် ဂါဝန်ကြီး ဖြစ်မှာ ပေါ့’ ဖိုးတရုတ်က ပိမိအပြောကို ရယ်စရာလုပ်သည်။ ဟုတ်တော့ ဟုတ်သည် နော်ဆိုင်းခါးက ပိမိပါပ် တစ်လုံး စာလောက်သာ ရှိသည်။

တစ်ခုခု ပေးစရာရှိလျှင် နော်ဆိုင်းကိုပဲ သတိရန် ကြသည်။ ကိုယ်နှင့်က သူ့ ကျော်အိတ်ကြီး သိန်းကော် တန်ကိုပ် နော်ဆိုင်းကို ရရှိရရှိရောရော ပေးလိုက် သည်။ ရွှေရောက်ရင် မင်းယူလိုက်ဆုံးပြီး ဒီတစ်ဗုဏ်လုံး ပေးနေလိုက်တာများ မုံရွှေကို ပါလီလီပဲ ပြန်တော့မည် ထင်သည်။ ဂျပန်က ပါလာတဲ့ စပိုရှုပ်ဆိုတာလည်း ပေး တဲ့အထဲပါသည်။

‘နော်ဆိုင်း မင်းအတွက် ဆရာပေးတာ’ ဘယ် အချိန် အနားရောက်နေမှန်းမသိသော နော်ဆိုင်းကို ဖိုးတရုတ် ပြောသံကြားမှ သတိထားပါသည်။ နော်ဆိုင်းက ရွှေက်ထည်တဲ့အတွင်းက ပိမိအိပ်ရာနှင့်အသုံးအဆောင် တွေ သိမ်းပေးနေခြင်းဖြစ်သည်။ ဒါကြောင့်လည်း အများ ထဲမှာ သူကို သုဒ္ဓိပိုကြခြင်းဖြစ်သည်။

‘မင်းအတွက် ဂါဝန်ပေါ်ကွာ’ ပြောရင်း ရယ်မိ သည်။ မလှမ်းမကမ်းမှာ ရွှေက်ထည်တဲ့ ဖြုတ်သိမ်းနေသော ကိုအေးချမ်းကလည်း ရယ်သည်။

ဖိုးတရုတ်က ဘောင်းဘီတစ်ထည်ကို နော်ဆိုင်းရဲ့ ခါးမှာကပ်ပြပြီးရယ်သည်။ နော်ဆိုင်းက ခေါင်းနဲ့ ကြည့်ပြီး ရယ်သည်။

ဒီပြင်ကွင်းက ဟုမ္မာလင်းတော်နက်ထဲက နေ ပိုင်ထောင်ချိုးတဲ့ မကွေးတိုင်းဒေသကြီး က မြို့နယ်တစ်ခုအထိ မိမိကိုဆွဲခေါ်သွားသည်။ နာရီလက်တံများကလည်း အလင်းအလျင်တမ္မာ နောက်ပြန်လည်ရင်း ဘဇ္ဇာ၊ ဘဇ္ဇာ ခုနှစ် လောက်ရောက်မှ ရပ်တန်သွားသည်။

ရှင်းလင်းဆောင်တစ်ခုမှာ ဦးစီးအရာရှိက သွားအပ်ထက်ရှည်သော သစ်သား ထောက်တဲ့ ကို လက်နှစ်ဖက်ဖြင့် ကိုင်ပြီး ချိတ်ဆွဲပြုပုံပေါ်မှာ တင်ထား တဲ့ အပူပိုင်းဒေသစိမ်းလန်းစိုပြည်ရေးဆိုင်ရာ မြို့နယ် အချက်အလက်တွေကို ရှင်းပြန်သည်။

ရှေ့ဆုံးတန်းမှာထိုင်နေသော ဒုတိယဝန်ကြီး ပိုလ်မှုးကြီးအပါအဝင် တက်ရောက်လာသူအားလုံးက ပြီးစောစော ဖြင့် သူကိုကြည့်နေကြသည်။ သူကိုယ်တိုင်လည်း ပြီးစောစော ဖြစ်နေသည်။ ထိုပြီးစောစောမျက်နှာထားဖြင့် ပရိတ်သတ်ကို သူ ဖိုးအကြည်မှာ ဒုတိယဝန်ကြီးနှင့်မျက်လုံးချင်းဆုံးရာက ဒုတိယဝန်ကြီးက ထရှိတော့ ကျော်သူများလည်း တဝါးဝါး ရယ်ကြကြန်သည်။

ဖြစ်ပုံက ဒီလို

သစ်တော်ဦးစီးဌာနနှင့် အပူပိုင်းဒေသစိမ်းလန်း စိုပြည်ရေးဦးစီးဌာန (စိမ်း/စိ) လို့ သစ်တော်ဦးစီးဌာန တစ်ခုတည်းကနေ နှစ်ကိုယ်ဆွဲကာစေဖြစ်သည်။ ဌာနအသစ် တည်ခါစိမ့် ရုံးမနိုယ်ဖြင့် သစ်တော်ဦးမှာ တွဲကပ်ပြီး ရုံးဖွံ့ထုံးရသည်။ နောင်မှာ သူ့ရုံးအနေနဲ့ ဖြစ်ပေါ်လာမည့် အခု ရှင်းလင်းဆောင်နေရာက မြှို့နဲ့ဝေးပြီး မကွေး-ပြည့်လမ်းမကြီးအားဖြစ်သည်။ မိသားစုနေအိမ်က အခြား မြို့တစ်မြို့မှာ။

ဌာနကအခြေတည်ကာစာ၊ နေရာသုံးမှာ လူပို့ရာ အနေဖြင့် သူကလည်း အမြေမကျား။

ဒုတိယဝန်ကြီး ခရီးစဉ်ရှိသည်။ ရုံးဆောက်မည့် သူစွန်းကို ဝင်မည်လို့ သိလိုက်ရခိုင် သူ့ခင်ဗျာ အတော် များသွားသည်။ သူက အဲခီစခန်းမှာ ရောက်နေသည်။ မြို့ကနေ ဖုန်းဆောက်လို့ရတဲ့နေရာမဟုတ်။ ဝန်ထမ်းလာ ပြောမှသိသည်။ နောက်နေ့မန်နောက်မည်။ အားလုံးအဆင်ပြေအောင်စီစဉ်ချိတ်ဆောက်လုပ်ဆောင်ရင်း မိသားစုအိမ်မှာကျော်ရစ်တဲ့ယူနိုင်သော်လည်း လုမ်းယူဖို့ သူ မေ့သွားသည်။ ဖုန်းလေးဆောက်ပြီး လာပိုပါဆိုလျှင် နှစ် နာရီလောက်အတွင်း သူ့ဆောက်နိုင်သော်လည်း ထိုစုံက လက်ကိုင်ဖုန်းမှာ မပေါ်သေား။ ကြိုးဖုန်းကလည်း မြို့မှာ သာရှိသည်။ လူလွှာတဲ့ယူလျှင် အနည်းဆုံး အသွားအပြန်

င့်နာရီ ကြာမည်။ ထိုစဉ်က ဝန်ထမ်းတိုင်းပင် ဆိုင်ကယ် ရှိကြသည်မဟုတ်။ လူလွှတ်ယူခိုင်းလို့ အချိန်မီ ရောက်သည်ပထားလို့.. တစ်ဖက်ခဲ့ခိုင်နှစ်ဖောက်အထိ သွားကြံ့ရသဖြင့် ထိုနေရာအထိ လိုက်ပိုမှသာ အဆင်ပြောမည်။ နိဂုံးချုပ်တော့ ဘယ်လိုမှအဆင်မပြောနိုင်။ အဆင်ပြောနိုင်တာက နီးစပ်ရာ အရာရှိတစ်ဦးလို့ဆိုက ရုံးယုဝတ်ဆင်ရုံးသာ၊ ဤသို့ဖြင့် ယူနိုင်းဆင်တူဖြစ်သော သူနဲ့ မြို့နယ်တူသစ်တေားလို့ဌာန အရာရှိ၏ ဝတ်စုံကိုလှုံးဝတ်ရရှုသည်။

အဝတ်စုံရှင်က အရပ်ခြောက်ပေနီးပါး ထောင်ထောင်မောင်းမောင်း၊ ပိုက်ဖောင်းဖောင်း ဝတ်ဆင်သူကတီးပေကြော်ရုံးပုံမှသေးသေး၊ အကျိုဝင်တော့ ရုပ်အကျိုဖြူရဲ့ ပုံးဒေါ်နှစ်ဖက်က သူလေက်မောင်းတွေပါ့ ရောက်နေသည်။ လက်တိုဟု မထင်ရာ လက်စက် ဖြစ်နေသည်။ အပုံးပါသည့် အိတ်ထောင်နှစ်ဖက်က သူမှိုက်ပေါ်မှာ၊ ဘောင်းသီကောက်စွဲတော့ အပုံးလိုက်ကျော်ကျသည်။ ခါးပတ်ဖြင့် ခင်တင်းတင်း ချည်လိုက်သောအခါ သူခါးမှာ အတွန်အထုပ်များစွာ။ ဟိုလုပ်ဘောင်းသီက သူ့အတွက် ဂါဝန်ကြီးဖြစ်နေသည်။ ဒါကြာ့လည်း သူကိုယ်သူ ရယ်စာဖြစ်နေတာကိုသိပြီးဖြစ်သည်။ ပထမတော့ သူ အားနား ကိုယ့်အားနား ဖြစ်နေသလို ဒုတိယဝန်ကြီး ဂုဏ်သိမ်းရော်များ မရယ်ပိအောင် ထိန်းချုပ်ထားကြသော်လည်း ဒုတိယဝန်ကြီးက စပြီးရယ်သဖြင့် အားလုံး ရယ်ခွင့် လက်မှတ်ပြီး ရယ်လိုက်ကြခြင်းဖြစ်သည်။

ပီးက်င်ထားသဖြင့် ပီးနီးနံ့ပါလာသော်လည်း အပူပေါ်မကုန်သေးသည့် ခပ်နှေးနှေး ဘောင်းသီတိုကို ပီးတရာတ်ရဲ့ လက်ထဲက လုပ်းယုဝတ်ဆင်လိုက်သည်။ အပေါ်က စွဲပျော်ဖြူ။ လက်တို့ဝတ်သည်။ တုတ်ဖြင့်ထိုးပြီး ပီးပို့ပေါ်မှာ အခြောက်လှုပ်းထားသော ဒုးစွဲပ် မခြောက်တော်များကို ကောက်စွဲပ်သည်။ ပါးပင်ခပ်ကိုင်းကိုင်းမှာ စောက်ထိုးဆွဲပြီး ရေစစ်ထားသည့် တော်းပိန် စိုးကိုစီသည်။ အဝတ် ဦးထုပ်ပေါ်က ခေါ်က်ထပ်ဆောင်းကာ တို့လီးမှတ်စထည်ထားသော ဘေးလွှာယ်အိတ် လွယ်လိုက်သည်နှင့် ထိုနေ့ အပြန်ခရီးအတွက် ဝတ်စုံပြည့်ဖြစ်ပြီး။

ဗာတ်ရုံဆရာ နီးတရာတ်မှာပ လူစုံတက်ရုံ
ဗာတ်ပုံးကြိုက်ကြောင်း

မနောက် တစ်နောက်နှင့် နီးမရွှာ။ ဒီကနောလည်း ဒီအတိုင်းခါး နီးရွှာမည်ပထ်။ ကောင်းကင်ပြင်က ကြည့်ကြည့်လင်လင်။

မီးမရွှာရင် ချောင်းအတိုင်းပြန်ဖို့ စိတ်ကုံးထားသည့် အတိုင်း ချောင်းရီးအတိုင်း ပြန်ကြသည်။ ချောင်းက ကျော်လိုက်စီးသာဖြင့် ခရီးရှည်သည်။ တစ်ချို့နေရာတွေ ကုန်းပေါ်က ဖြတ်ချေသည်။

ကြည့်လင်သောချောင်းရောက် တာချို့နေရာတွေမှာ လူတစ်ယောက်အရပ်မမီ တာချို့နေရာတွေမှာ ကော်တောင် ကော်ကဲခဲ့များအကြားက စီးသွားသည်။ ရေတံခွန် လိုဖြစ်ပြီး အမြင့်မှ အနိမ့်လို့ ရှတ်တရာက် လျော့ကျိုးဆင်းသည့်နေရာတွေလည်းရှိသည်။ တစ်တောင် တစ်ထွားလောက်သာ နှက်သည့်အခါ နှက်သည်။

အသွားတစ်လမ်း အပြန်တစ်လမ်းမ့် အထွေးအကြံးက တစ်မျိုးစီ။

အများအားဖြင့် ချောင်းဘေးရောင်က ကပ်ပြီး လျော်ကြသည်။ သယ်လာသော အထုပ်အပိုးများ ရော့ပို့မှာ စီးရို့မိ သဖြင့် ရေတိမ်သည့်နေရာလောက်သာ ချောင်းထဲက လျော်ကြသည်။

ဘာပစ္စည်းမှသယ်မလာသော မိမိတစ်ယောက်က ကံကောင်းလှသည်။ ရေနက်သည့် နေရာများတွင် ရေထဲကိုဆင်းပြီး ကုံးချည်တစ်လှည့်၊ မျော့ချည်တစ်ဖုန့်မျို့ ခြော့သော်သိမ်းလည်း ရေတွော်ပြီး လူကိုတောင် ဆွဲနှစ်သလိုဖြစ်သည်။ ချွေးပြီးလွှဲပ်ပြီး ဖြော်ဖြူးဖြစ်သည်။ ဖြော်ကြီးနှစ်စကို ထိပ်က စုံချည်ပြီး လည်ပင်းမှာ ဆွဲထားလိုက်သည်။ နော်ဆိုင်းက မြင်ပြီး ကုသယ်ပေးသောကြာ့င့် အဆင်ပြောသွားပြန်သည်။

နီးလိုက်လောက်းလှည့်း ကုလားကံကောင်းနေသည်။

ချောင်းအတိုင်းချည်း ရေမျော့လိုက်နေသည့်အခါ ဖြတ်လမ်းက သုတ်ခြေတင်သွားသွားကို မမိလိုက်မှာ စီးသဖြင့် တစ်ခါတာရဲ့ သူတို့နှင့်အတူ လမ်းလျော်ကိုလိုက်ရသည်။

ပတ်လက်လှန်ပြီး ရေစီးမှာအလိုက်သင့် မျော်ပါစိုး ရေအောက်တုံးနှင့် ဦးခေါင်းဆောင်းမိတ်လိုက်သော် ကျောက်သာမျိုးတော့ မကြာခဏ ဖြစ်သည်။

အလာတုန်းက တစ်ထောက်နားသည် သဖိန်းပင် စေန်းမှာသို့ရှုက်ခဲ့သော ရိက္ခာထုပ်ကိုဝင်ယူပြီး နောက်ထပ်

ခေါင်းဖြတ်စရာ မလိုတော့သည့် နေရာအထိ သွားလိုက်ပြီး
မှ ဉာဏ်စခန်းချသည်။ အကယ်၍ တော်ကျရေ ဆင်း
လာစော်းတော့ နောက်နွေအတွက် ခနီးဖင့်စရာ မလို
အောင် စီစဉ်လိုက်ခြင်းပင်။

တစ်နေကုန် ရေစိမ်လာသော မိမိအသားများက
ရေားပြီး ဖြူဖတ် ဖြူရော့၊ လက်များ၊ ခြေများများက
ပဲကြီးရောင်း။

ရေစိုဝင်ကို လဲလိုက်ပြီး ဆယ်တာပါးပါး ထပ်ဝတ်လိုက်ခါမှ ရင်ထဲမှာ တလျော်လုပ် ဖြစ်လာပြီး ခိုက်ခိုက်တုန်အောင် ချမ်းတော့သည်။

ထိုးတရှုတ်နှင့် နောက်ဆိုင်းက ထွန်းခြေါတစ်ပူးခီဖြင့်
ပယ်ပယ်နယ်နယ် လက်စွမ်းပြသည်။

“အောင်မလေး အောင်မလေး ဟေ့ယောင်
အမြန်ရပ်၊ အမြန်ရပ် ” ဖို့ အောက်တားသဖို့
နောက်ကျောပါက ဗျာတ်သပ်နေမှုကို နောက်ခိုင်းက ချက်
ချင်းရပ်ပစ်သည်။

‘କେବୁଙ୍କର୍ତ୍ତାଙ୍କୁ ଅଛି: ଧିଃତାରୁତି’ ଫେରି ଘର୍ଦିନିଃଗ ପିପି
ଆଗ୍ରୀଗ୍ରୀ ଫୋର୍ମର୍ଗେର୍ଗାର ଲ୍ୟାନ୍କିଂର୍ସିପ୍ରେସ୍‌ର୍ବ୍ୟାନ୍ଡ୍।

‘အား ဆရာ အသာနိ လန်နေပြီ’ ချောင်းထဲ
မှာ ပက်လက်လုန်ပြီး ရေများထိက်စည်က ချောင်းအောက်
ခြေကျောက်သားများ၊ သံကြမ်းများဖြင့် ပွတ်ထိက်ခဲ့သော
ဒဏ်ရာများဖြစ်သည်။

သစ်တောတက္ကသိုလ် ကျောင်းသားဘဝ ကောလင်း
နယ်ဘက်တောထဲမှာ လက်တွေ့ကွဲးဆင်းကြတော့ ရွှာ
တစ်ရွာက ဘိနယ်စခန်းတစ်ခုမှာ တည်းခိုကြသည်။
တစ်ညွှန်မြောင်ရီရိမှာ အိမ်သာသွေးပို့လုပ်တော့ အိမ်သာ
ထဲမှာ နေရာယူထားသွား ခိုင်ဖော် (မိမိတိုက ကတိုးဟု

ခုစိတ်ဝန်ဆောင်ရေးဝန်ကြီးမှူး

‘**ଶ୍ରୀକୋଣ** ତାଳିଃ ଯୁଗିତେବୁଗ୍ରା’, ଲିଖିପ୍ରାଚ୍ୟା
ଯୁଦ୍ଧ ଯୁଗିପେମନ୍ତ ଉଦ୍‌ବ୍ୟାପ୍ତି ତାମନ୍ତରା ଆଗ୍ରାକିଃ
ଯଦିନପ୍ରିୟ ହିତିମନ୍ଦରାକିଂଦ୍ରିୟ ଏବଂ ଯଦିନକିଂଦ୍ରିୟରେ
ତୋରୁମନ୍ତିରୀ॥

အဖိုးကြီးတစ်ယောက်ဟု သူတက္ကလိ ထင်ဘွားပဲရု
သည်။ ‘ကျွန်တော် ကျောင်းသား ခါးဝါးဆောင်
မောင်ခေါင်ဖော် ပါအဘ’ ထဲ၊ ပြီးတော့မှ အိမ်သာယရု
ပေါက်က ချောင်းကြည့်ရင်း ‘ဟေ့ကောင် ဖမီး ငါရောက္ခာ
ပက်လိုက်ရမလား’ လို မိမိအမည်ပြောင်ကို ခေါ်ပြီး
အိမ်သာအိုးထဲက ရောပ်လိုက်တဲ့အတွက် ထွက်ပြေးခဲ့ရ
သည်။

အခုလည်း တုန်ပိုင်နေတဲ့ကြားက ဖိမ်သာက သွား
ချင်လာသည်။ လူ ၃၀ ကျော် စခန်းချုပ် နေရာကနေ
ဝေးရှာသို့ တောင်တက်လမ်းအတိုင်း အပြေးတက်ရသဖြင့်
အမောဆိုမထတ်ပင်။ တောထဝ်ပိုင် ဖြတ်ကိုက်မှာက
လည်း ကြားကို။ ဆက်ပြီးတော့လည်း မအောင့်နိုင်တော့
သဖြင့် ထဲတွေ့မြှင်နေရသည့်နေရာမှာပဲ ကုန်းကုန်းကွဲကွန်ုင့်
ရှင်းလိုက်ရသည်။

‘အသားကုန် ကတိလိုက် လေးခင်မောင်ဝင်း
ဆိုပြီး တစ်ခွက်ပြီးတစ်ခွက် ငဲ့ထည့်ပေးသော ကိုယ်နှီးငြော့ရဲ့
ပါးဆစ်ခွက်အတွင်းက ရွှေပါရောင် ရော်နှီးက မိမိ ပူးကို
အတွင်း လမ်းလျှောက်ဆင်းတော့မှ နေသာထိုင်သာ နှိုံ့သွား
သည်။

အိပ်ရာထဲရောက်သည်အထိ ကိုအေးချမ်းက ထိုက်ပို့
သည်။ အပါးတော်မြှု ဖိုးတရုတ်၊ နောက်ဆင်းနှင့် ဝတ္ထုတ်တို့က
ထပ်ချုပ်မကူး။

ထိုညကပ်မူးမူးဖြင့် သူတို့ကို ပြောပြဖြစ်သော ဒီးပုံပြင်ကို ရမ်းပြည့်တစ်နေရာက အပြီးစား စာရေးမကိုးကြေးလျှင် ရှုရှုကို့ ဇန်နဝါရီ၊ ကဲာကွန်ဘင်္ဂ၊ ရန်နေဂျာ၊
မလား။

ဒေါ်မောင်နှင့် နှစ်ပိုးစလုံးက သစ်တော်ဝန်ထမ်းများ၊
လူချစ်လှစ် ပေါ်များသူများ။ အထူးသဖြင့် ဒီစာရေးမ
ကြီးက ဟောဟောဒိုင်းဒိုင်း ပြောဆိုတတ်သဖြင့် ရင်းနှီး
ကျွမ်းဝင်သုတ္တများသည်။ လုပ်ငန်းကျွမ်းကျော်ခြင်း၊ ယဉ်ကျည်း
စိတ်ချေရခြင်း၊ စိတ်နှင့်ကောင်းခြင်း၊ ရှိုးသားခြင်းတို့
ကြောင့် သစ်တော်အရာရှိ အဆက်ဆက်ထံမှ လုပ်ငန်း
အတွက် အားထားမှုအပြင် မိသားစုပ်မှာ ဆက်ဆံမှုကိုပါ
ရနိသူ့ဖြစ်သည်။

မျှပိတ်ရက်များတွင် လင်တော်မောင်ရှိရာ ရန်ကုန်သို့
ကူးခေါ်သန်ခေါ်လုပ်တတ်သည်။ ပြန်လာလျှင် ရေးပြည့်

မှာရနိုင်ခဲသောအစားအစာများကို တက္ကာတက ချက်ပြတ်
ပြီး ခါ့ငြားချိုင်းပို့အသွယ်သွယ်ဖြင့် သယ်လာလေ့ရှိ
သည်။ ဦးစီးအရာရှုရှိဖြစ်သော စိတ်ထံသို့လည်း ဦးဦးအျား
ဖျားဟုဆိုကာ စားစရာများပို့လာတတ်သည်။

ထိုစဉ်ကာခေတ်စားသော မြန်မာဘဏာတန်းထိုး တရုတ်
တိပိဋကတ်လမ်းများကို တန်းတန်းခွဲကြည့်သူဖြစ်ပြီး မိမိကို
ပင်လျှင် ဆရာတိ အစိုးရယ်ရသော တရုတ်စကားဖြင့်
‘ရှိုးဖော်’ ဟူ၏သည်။

တစ်ခါမှာတော့ ဒုးရင်းသီး၊ မင်းကွော်သီးထည့်ထား
သော ကွိုကြိုအိတ်တစ်လုံးနှင့် ချိုင်းတစ်ချိုင်းခွဲပြီး အိမ်
သို့ရောက်လာသည်။

‘ရှိုးဖော်၊ ဒါနောက်ဆုံးဖြစ်ချင်ဖြစ်မယ်။ များများ
သာတော်၊ ကျွန်ုပ်မ ရန်ကုန် မသွားရတော့ဘူး၊ အောင်မ
လေး ရှုက်လိုက်တာ၊ ရှုက်လိုက်တာ’ ထို မျက်နှာကို
လက်ဝါးနှင့်ကာပြီး ပြောသည်။

‘ဘာတွေဖြစ်လာတဲ့နေး ပြောလိုရလား’ အနီးက
ဝင်မေးသည်။

‘အောင်မလေး မနိုင်ကိုတော့ ပြောမယ်၊
ရှီးဖော်ကတော့ နားနဲ့ မနော ဖတ်နဲ့ နာပါနော်’ လို့
အစချို့ပြီး သူ ရှုက်ခဲ့ရတဲ့ အတ်ကြောင်းကို မိမိရွှေမှာပင်
အစအဆုံး တစ်လုံးမကျနဲ့ ဖွံ့ဖြိုးပါတော့သည်။

သူကလည်း သူပါပဲတဲ့၊ ရန်ကုန်ကနေ ဘတ်စကား
ထွက်လာကတည်းက ချိုင်ကြီး ချိုင်ငယ် အသွယ်သွယ်ကို
ဖွဲ့ဖြိုး ထွေရာလေးပါး စားပောင့်ကိုတာ။ မြို့လှလည်း
ကျော်ရော့။ မိုက်ကနာလာပါရောတဲ့။ မြို့လှမှာ ၁ နာရီ
လောက် ကားနားထားတုန်းက ဘယ်လိုမှုမနော့ ကား
ထွက်လိုမှ မကြာသေးခင် ရပ်ပေးဖို့ပြောရမှာ အားနာလို့
ကြိတ်ဖိတ်ဖြိုး သည်းခံနေပေမယ့် ဘယ်လိုမှ မနေနိုင်အောင်
ဖြစ်လာလို့ ကားဆရာကို ရပ်ပေးပါလို့ တောင်းပန်ရတယ်
တဲ့။

ବ୍ୟାକର୍ତ୍ତିତେବୁ ବାଯଦ୍ଵାରିର୍ବନ୍ଦ ଆହଂକପ୍ରଭେ
ମଧ୍ୟ॥ କାହାରାଗ ରତ୍ନମଧ୍ୟ ରତ୍ନମଧ୍ୟ ଫ୍ରାଙ୍କିସ୍ ରତ୍ନମଲାଃ
କ୍ଷାତ୍ରେ॥ ଆଙ୍ଗ୍ରୋଲ୍ମାର୍କିସ୍ରମିନ୍ଦିଯାଃତ୍ରନ୍ଦିନ୍ଦିଗତେବୁ ତତ୍ତ୍ଵିତତ୍ତ୍ଵିଃ
ରୁଣିଃମଲାକ୍ଷ୍ମୀଃଲ୍ଲିଲବ୍ରଦ୍ଧିଃ ପର୍ମାର୍କାଃତାଙ୍ଗାଃଫ୍ରାଙ୍କିତା ଶ୍ରୀରତ୍ନ
ତ୍ରେ॥ ଫ୍ରାଙ୍କିତାଃତେବୁ ବାଯଦ୍ଵାରିମୁ ଆହଂକମଦ୍ଵାରିକ୍ଷିଦିତେବୁତ୍ରେ
ଆତ୍ମନିଃ ଫ୍ରାଙ୍କିତାପ୍ରତିଶ୍ଵରିଃ ଦ୍ୱିତୀୟପିକ୍ରିୟାଃକ୍ଷାତ୍ରେ ଫ୍ରାଙ୍କିତାକ୍ଷାତ୍ରେ
ତତ୍ତ୍ଵିଃ ଆହଂକମଲାଃ ଶ୍ରୀରତ୍ନମଧ୍ୟିନ୍ଦିତା ଶ୍ରୀରତ୍ନମଧ୍ୟ ତ୍ରେ॥

သူပြောလိုက်တောက 'ရှင်ရှင်မလား မရှင်ဖူးလား
မရှင်ရင် ကျွန်မ ဒီကားပေါ်မှာပဲ ပါချေလိုက်တော့
မယ' တဲ့။ ဒီတော့မှာကားဆရာက မလုပ်ပါနဲ့ အစ်မကြီး
ရယ် အခုပဲ ရှင်ပေးပါမယ်လို့ပြောလည်းပြော ကားကို
လည်း ရှင်ပေး။ သူကလည်းကားပေါ်ကဆင်းပြေးတော့
တာတဲ့။

အောင်မလေး ကျွန်တော်တောင် ဇော်ခြေးပန်

‘တော်တော် ရှုက်မှာပဲနော်’ ဖိုးတာရူတိက ကိုယ်
ခင်းဝင်စာသည်။ မင်းက ဒီလောက်နဲ့ ရှုက်နေရလား။
အခုမှ အတိလမ်းက စရိရှိသေး။

ချုပ်တောထဲလည်း မဝင်ရဲတော့ လမ်းဘေးမှာပဲ
တွယ်ရတာပဲပါတဲ့။ အဲဒီညာက ကားတွေပိုများသလား မသိ
ပါဘူးတဲ့။ တောင်က မီးထိုးဝင်လာလိုက်၊ မြောက်က မီးထိုး
ဝင်လာလိုက်နဲ့ သူ့မှာလည်း လည်ပင်းကို ဉာဏ်းရောတဲ့။
ဒီဘာက်က မီးထိုးရင် ဟိုဘာက် မျက်နှာလှည့်ရဲ့ ဟိုဘာက်က
မီးထိုးရင် ဒီဘာက်မျက်နှာလှည့်ရဲ့ ဒီကြားထဲ ကိုယ့်ကားပေါ်
ကများ လုပ်းကြည့်နေကြမှာလား စိုးရိုပ်ပြီး ရုပ်ထားတဲ့
ဘတ်စိုက်ကားကိုလည်း မကြာ မကြာ ကြည့်ရတယ်တဲ့
နောက်တစ်ကြိမ် ကားထပ်မရပ်ရအောင်လို့ အားရအောင်
သွားလိုက်တယ်တဲ့။ ကြာကလည်း ကြာပြီဆိုတော့ ကမန်း
ကတန်းထလိုက်ချိန်မှာတော့ အောင်မလေးသေပါရောတဲ့။

‘କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଦେଖୁଣ୍ଟାଲୁହା’ ଫେରି ପିଣ୍ଡିଙ୍ଗିର ମେହେନ୍ତି ।
କାଳିଗାରୀର ପାଇଁ ଯୁଦ୍ଧରେ ଆପଣଙ୍କ ପାଇଁ କାଳିଗାରୀର

‘ଯେଉଁରୋଧ’ ଦିନିତିହିକ ଆସ୍ତ୍ରଗଲା
ପ୍ରଫିଲାମନ୍ତିରୀ।

‘ଭୋଗେବାନ ପତ୍ରି ଆଶ୍ରମିଲୁହା’ ଯୁ. ପାରା
ଗ ଦିନକାଳିଲୁହାରେ।

‘ဒါနဲ့ အီးကုန်းတော့ ဘာနဲ့ကုန်းလဲ’ ထုံးခံအတိုင်း ဖိုးတရပတ်က တေားတေား ဆသမေးသည်။

‘အဲဒါပြာစိ ကျန်သွားတယ်။ အောက်ကို ဆင်း
တော့ဘာမှပါမလာဘူးတဲ့။ ကားပေါ်မှာ သတင်းစာ
အဟောင်းတွေ ပါလာရဲ့နဲ့ ယူမဆင်းမိလေခြင်းဆို
ပြီး ကိုယ့်ကိုယ်ကိုတောင် ထုတိက်ချင်သတဲ့။ နောက်
ထုံးတော့ နာနဲ့ပနာ ဖတ်းနဲ့နာစိုင်းပြီး သူ၏ အတွင်းခဲ့
ကောင်းဘီ့နဲ့ ရှင်းလိုက်ရကြောင်းပြုတယ်’

'အင်း အကြတော့ ကောင်းသား' နေါ်ဆိုင်းက
ထောက်ခံသည်။

‘သူအပုံကြီး နင်းမိတ္တာ ဘာဆက်ဖြစ်လဲ ’

‘အစ်ကိုရေ ဝတ္ထ်ကတော့ အနဲ့မရမချင်း သော
နေတော့မှာပဲ ’ ကိုအေးချမ်းဖြိုးက ဝတ္ထ်ကိုပဲ ဒေါက်
ဖြတ်လို့နေသည်။

‘သူ့ခြေထောက်ကို မြတ်တွေနဲ့သတ်ရတယ်တဲ့’
ဂီနပ်က ကဲ့ဖို့တော့ အတဲ့ကို စိန်ဝင်ပြီး ပြန်မှ
တွက်လို့ နှမြောမရနတော့ဘဲ ဂီနပ်ကို ချုပ်တိတဲ့
ကန်ထဲတိလိုက်ရတယ်တဲ့’

‘ဒီစိတ်ကူးလဲ ကောင်းသားပဲ’ နော်ဆိုင်က ထောက်ခံပြန်သည်။

ကားအတက်အဆင်း တံခါးပေါက်ရောက်လို့ မိုးရောင်များ ကြည့်လိုက်တော့ ခြေထောက်က ဝါထိနှင့်တော့ပဲ။ အနှစ်ကလည်း တထောင်းထောင်းတဲ့။

အနှစ်အကြောင်းပါလာတော့ အားလုံးအကြည့်က ဝတ္ထ်သံရောက်သွားသည်။ ဝတ္ထ်က နှာခေါင်းကို ရှုံးချုပ်လုပ်ပြီး ‘ကားပေါ်ဘယ်လိုတော်လဲ’ ဟုမေးသည်။

‘အင်း ခြေထောက်က ဆေးမှုရတော့မယ်ဆိုပြီး ပပါယ်ယာဆီက ရေားတောင်းတယ်။ ပပါယ်ယာက တစ်ယောက်တစ်မွှားပေးထားတယ်လေလို့ ပြောသတဲ့။ သူက လည်း ဝထ်ပါမယ် ခြေထောက်ဆေးချင်လို့ပါလို့ ပြော မိသတဲ့။ ဒီမှာတင် ကားဆရာက ထိုင်ရောက ထဲပြီး အစ်မကြီး တော်တော်လိုက်ရှင်းပါလာ။ ငွောကးမပြောနဲ့။ ဒါ ခြေထောက်ဆေးဖို့ မဟုတ်ဘူး သောက်ရောဗျာ၊ သောက်ရောလို့ တစ်ကားလုံးကြားအောင် အော်ပြောပါရောတဲ့’

‘ဟုတ်တယ်လေ ပြောတာတောင် နည်းသေး ကိုအေးချမ်းက ကားဆရာဘက်က ထောက်ခံသည်။

‘ဒါပေမယ့် ဆရာရယ်’ လို့ ဝတ္ထ်က အစ်ချို့ သူစကားကို ရပ်ထားသည်။

မိမိကသာ ဇာတ်ကြောင်းကို နိုင်းချုပ်ရတော့သည်။

‘အဲဒီလို အပြောခံရတော့ ရှုက်ကလည်းရှုက်၊ ဒေါသလည်းထွက်ပြီး ရှင်မပေးလဲနော်၊ ကျွန်းမ ဒီအတိုင်း တက်မယ် ဆိုပြီး ခြေထောက်ကို ထိုပြုလိုက်တော့မှ ကား ဆရာက အောင်မလေး၊ အစ်မကြီးရယ်လိုသလောက်ယူပါ ဆိုပြီး ထုတ်ပေးလိုက်တာများ ရေသန့်ပူး ၂ ပူးတောင် ရသတဲ့။ အဲဒီအချိန်ကစပြီး ကားပေါ်မှာ မအိပ်ချင်ဘဲနဲ့ မျက်လုံးကို စုံမှုတို့တဲ့ သာက်ကြီး မျက်နှာအုပ်လို့ လိုက်လာခဲ့တာ အောင်ပန်းရောက်တဲ့ အထိပဲတဲ့’

ဆက်လက်ဖော်ပြုပါမည် ➔

ကွဲ့ပြောကိုထိန်းသိမ်းစိုး

တို့...သာလုပ်ပေးနိုင်မလဲ

စာမျက်နှာ (၂၁) မှ အဆင်း ➤

၂၀၂၁ ခုနှစ် မှ ၂၀၃၀ ပြည့်နှစ်ထိုကိုလည်း ကုလသမဂ္ဂလောက်များ ပြန်လည်ထည်ထောင်ရေး (၁၀) စုနှစ် (United Nations Decade on Ecosystem Restoration) ဟုသတ်မှတ်ခဲ့ပြီး လောက်နှစ်များပြန်လည် တည်ထောင်ရေးတို့ ကွဲ့ပြောနှင့်အရှစ်း တွေ့နှုန်းအားပေးဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။

လမ်းစားသယ်စာတများ ထာဝခြုံတည်တဲ့ မေးခွဲး

အမျိုးသားမြေအသုံးချေမှု မူဝါဒ (၂၀၁၆)တွင် ပမာဏသယ်စာတများသည် နိုင်ငံသားများ၏ စားဝတ္ထ်နေရာမြေတို့တော်ရေးတို့အတွက် ရေရှည်ရည်မှန်းချက်ချုပ်ပြီး အထူးအလေးထားစီမံအုပ်ချုပ် အသုံးချေရမည်အရင်းအမြစ်များဖြစ်ကြောင်းနှင့် မြေအရင်းအမြစ်များကို စနစ်တကျအသုံးချုပ်မံခွဲနဲ့နိုင်သည်နှင့်အမျှ ပြည်သူတို့၏ အခြေခံလိုအပ်ချက်များ ပြည့်ဝလာစေရန် ဟန်ချက်ပြီစွာအကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်နိုင်မည်ဖြစ်ကြောင်း ရှင်းလင်းစွာဖော်ပြထားသည်။

သစ်တော်ကြီးပိုင်း ကြိုးပြင်ကာကွယ်တော်များနှင့် သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေတို့တော်ပစ္စည်းများ စဉ်ဆက်မပြတ်ထိုးပွားရေး သစ်တော်သယ်စာတများကို စနစ်တကျထိုးပောက်စွာ စီမံအုပ်ချုပ်နိုင်ရေး၊ သစ်တော်နှင့်ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာ ကတိကဝဝတ်များ ဖြည့်ဆည်းရေးစသည် အကျိုးကျေးဇူးအမျိုးမျိုးရရှိရေးအတွက် စွဲစည်းတည်ထောင်ထားပြုမှုမြေပိုင်းဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် သစ်တော်ကြီးပိုင်း ကြိုးပြင်ကာကွယ်တော်များ၊ သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများ၊ သက်မှတ်စွဲစည်းတည်ထောင်ခြင်းလုပ်ငန်းများတွင် သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြော်စွာ ပြုလုပ်နယ်မြေတို့တော်လိုက်ရေးအတွက် အကျိုးဆက်လပ်ပြာနှင့်များ၊ ဒေသခံတိုင်းများသေးပြည်သူများ၊ သက်ဆိုင်ရာကွဲ့ပြောမျိုးကျင်းများ၊ အရိပ်ဖက်လူမှုမှာဖွဲ့အ စည်းများက သစ်တော်ပြီးစွဲစည်းတည်ထောင်ထားပြုမှုမြေပိုင်းဖြစ် ကြိုးပြင်ကာကွယ်တော်များ၊ သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများ၊ ရည်မှန်းချက်ချုပ်ပြီး သာက်ကြီး မျက်နှာအုပ်လို့ လိုက်လာခဲ့တာ အောင်ပန်းရောက်တဲ့ အထိပဲတဲ့’

(၂၇-၄-၂၀၂၂)ရက်နေ့တွင် မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာနှင့်
(၂၀-၄-၂၀၂၂) ရက်နေ့တွင် မြေတိသတင်းစာများတွင်
ဖော်ပြပါရှိပြီးဖြစ်ပါသည်။

အစဉ်အလာအားဖြင့် ပြုမှုဆောင်ရွက်နေကြကိစ္စ တစ်ခု၊ အသုံးပြုနေကြ ပစ္စည်းတစ်ခုကို ရိုးရာဟန်ခါးကြ သည်မဟုတ်ပါလာ။ ဂျွန်တော်တို့တိုင်းပြည်မှာ ရိုးရာ ဆိုလျှင် ရိုးသားပြီး အပြစ်ကင်းသည်ဟုလည်း ယေဘု ယျအားဖြင့် လက်ခံယုံကြည်ထားကြသည်။ ရိုးရာမို့လို့ အလေးထားကြသည်။ ရိုးရာမို့လို့ တန်ဖိုးထားကြသည်။ ရိုးရာမို့လို့ ခုံမ်းကြသည်။ ရိုးရာမို့လို့ မြတ်နီးကြသည်။ ရိုးရာမို့လို့ အမွမ်းတင်တတ်ကြသည်။ ရိုးရာမို့လို့ ထိန်းသိမ်း ကြသည်။ ရိုးရာကို မပျက်စေလိုကြ။ ဒါပေမယ့် လောက ကြီးမှာ ဘယ်အရာမှမဖြေပါ။ အနိစ္စတရားသည်သာ အမြဲ ရို့နေပြီး အခြားမည်သည့် ရုပ်ဝေါ်ပစ္စည်း အလေးအထ တို့သည်မှ မြန်မြတ်ကြသည်မဟုတ်ပေါ့။ ခေတ်ကာလ အခြေ အနေတစ်ခုတွင် လိုက်လျောညီဖွေရှုနေသရွှေ ငှင့်ရိုးရာ သည် တည်ပြနေပြီး ထိုခေတ်ကာလ အခြေအနေအတွက် မှန်ကန်နေခြင်းမှာလည်း သဘာဝကျပေသည်။ သို့သော် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်တရားသည်လည်းကောင်း၊ လူနေမှု ပုံစံအခြေအနေတို့သည်လည်းကောင်း ပြောင်းလဲဖြစ်ပေါ် လာသည့်အလျောက် အချို့သော ရိုးရာစလေ့များ၊ ရိုးရာ အသုံးအဆောင်ရွက်သည်းများတို့သည်လည်း ခေတ်ကာလ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အခြေအနေတို့နှင့် လိုက်လျောညီ ထွေစွာ ပြောင်းလဲဖြစ်ပေါ်လာပေသည်။

ကမ္မားပြီးကျောက်ခေတ်လူသားတို့သည် ရာသီဥတု အက်ကာကွယ်ရန် လုံခြုံစိတ်ချွော နာခိုနေနိုင်ရန်အတွက် ကျောက်ရှုများကို နေအိမ်အဖြစ်အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ သမုဒ္ဒရာဝမ်းတစ်ထွားအတွက် အမဲလိုက်ခြင်းဖြင့် အသက် မွေးရာမှာ ကျောက်လက်နက်ပစ္စည်းများကို အသုံးပြုခဲ့ကြ သည်။ သားရဲနှင့် အခြားသောလူအုပ်စုတို့၏ ရန်ပြခြင်းမှ ကာကွယ်လိုက်နိုက်နိုင်ရန် ဖိမ့်အသုံးပိုက်အတန်ကို အုပ်စု့ ရှုံးနေထိုင်ကြသည်။ အမဲလိုက်ရရှိသည့် အမဲ၊ သားဝါးများ ကို အစိမ်းစားကြသည်။ ခေတ်ကာလနှင့်လျော်ညီသော

ရိုးရှင်းသည့် ရိုးရာစလေ့၊ ရိုးရာအသုံးအဆောင်များ ဖြစ် ကြပါသည်။ သို့သော် ပိုးကိုစတင်တွေ့ရှိ အသုံးပြုတတ်လာ သည်မှ အစပြ၍ ခေတ်သည်လည်း တဖြည့်ဖြည့်ပြောင်း လဲလာသည်။ အသားစိမ်းစားသော ရိုးရာသည် ပျောက် ကွယ်ခဲ့ပြီး ပီးဖုတ်၊ ချက်ပြုတတ်စားသောက်ခြင်းလည်း ကောင်း၊ အသီးအနုံများကို သဘာဝတော်မှရာဖွေစား သောက်ရုံမှုမကတော်ဘဲ နိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်လျှင်းလည်းကောင်း၊ ကျောက်ရှုတွင်းနေထိုင်သည့်နှုန်းရာမှ ဖြစ်/ ချောင်း တို့၏ ကပ်းပဲ/ယာ ပြော့စာကောင်းသည့်နေရာများတွင် ရွာတည်၍နေထိုင်သည့် စလေ့ရိုးရာသည်လည်းကောင်း အဆင့်ဆင့် ဖြစ်ပေါ်ပြောင်းလဲလာခဲ့ကြပါသည်။

ကျွန်တော်တို့ မိတ်ငွေထိုင်ရာ ပြန်မာနိုင်ငံတော် ကြီးသည်လည်း ဟိုရေးယခင်သမိုင်းအဆက်ဆက်က ပူ။ ပျိုးနှုပ်စုတို့ဖြင့် မြှုပြန်မြိုင်ငံထဲထောင်ပြီး အုပ်ချုပ်ခဲ့ရာနေရာ ဒေသအများအပြားပါဝင်နေပေသည်။ ပူ။ခေတ်ရိုးရာ အုပ် ချုပ်မှုပုံစံများသည်လည်းကောင်း၊ ပူ။ယဉ်ကျေးမှု ဝတ်စား ဆင်ယဉ်ထုံးဖွဲ့မှုပုံစံများသည်လည်းကောင်း၊ အချိန်ခေတ် ကာလရွေ့လျောသည့်အလျောက် ပြောင်းလဲပျောက်ကွယ် သွားကြပေသည်။ ထို့နောက်တွင် ပထမပြန်မာနိုင်ငံတော် ကြီးဖြစ်သည့် ပုဂ္ဂိုလ်သို့ရောက်ခဲ့ပြီး ပဒေသရာမ်အုပ် ချုပ်မှုပုံစံသည်လည်းကောင်း၊ ဆည်တမ်းများတည်ဆောက်၍ စုံ စိုက်ပျိုးစရားကို ချွဲထွင်အားထုတ်ကြခြင်းသည် လည်းကောင်း၊ အမျိုးသားများ တောင်ရှည်ပုဆိုးဝတ်ဆင်းနှင့်ထိုးကွင်းမ်င်ကြောင်းထိုးခြင်း၊ သော်ကောင်ထုံးထားခြင်း၊ နားကပ်ပန်ခြင်းတို့သည်လည်းကောင်း၊ ရိုးရာဖြစ်လာပါသည်။ ရိုးရာကို လေးစားတန်ဖိုးထားသည့်အလျောက် ထိန်းသိမ်း ကြပါသည်။ သို့သော် မါဌ္ဂားသို့မှုပုံစံအိမ်မှု ရိုးရာသည်လည်း သူ့ခေတ်နှင့်သူ့သားသည် ရိုးရာပေလိမ့်မည်။ အချိန်တန် တော့ ပြောင်းလဲကြရပေသည်။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ခေတ်ကာလတို့နှင့် လိုက်လျောညီဖွေရှုသည့်အခြေအနေ တစ်ရပ်ရပ်သို့ တစ်ချိန်ချိန်တွင် သင့်တင့်လျောက်ပတ် စွာပင်ပြောင်းလဲသွားကြရသည်မှာ ဓမ္မတာဖြစ်ပါသည်။ ယခု ကျွန်တော်တို့ခေတ်တွင်သော်ကောင်ထုံးမထားကြတော့ပါ။

ရှေးမြန်မာခေတ်ဟောင်းတွင် ယောကျုံးတို့ တင် အပ်သောအတတ်ဟညာ အာဏာရသာဟညာ (၁၈)ရပ် ရိုးသည် ဟုသတ်မှတ်ထားပြီး စာပေကျမ်းကိန်အပြင် စားရေး၊ လုံ ရေး၊ လေးအတတ်တို့မှာ အမိကကျသောပညာရပ်များဖြစ် ခဲ့ကြပါသည်။ ရိုးရာဖြစ်ပါသည်။ မင်းမျိုးမင်းနှုတ်နှင့် သူ ကောင်းမျိုးတို့တွင်သာ ငါးအတတ်ပညာတို့ကို သင်ယူနိုင် ကြပါသည်။ သာမန်လူတန်းစားများနှင့် ကျေးလက်လူတွဲတို့မှာ လောက်ကို လောက်တွေ့ရှုပါ။ လောက်တွေ့ရှုပါ။ လောက်တွေ့ရှုပါ။ ဆည်းပူးနိုင်ရန် ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများသို့ သွားရောက် အပ်နို၍ တော်နှင့် နှီတို့ကို သင်အံခဲ့ကြပါသည်။ ရိုးရာ

ဖြစ်ပါသည်။ နောင်းခေတ်ကာလများတွင်တော့ နိုင်ငံ အုပ်
ချုပ်သူအောင်းရများ၏အစီအမံဖြင့် နိုင်ငံသားတိုင်း အခြေခံ
ပညာကို မသင်မနေရ၊ လူတိုင်းစာတတ်ရမည် မှုဖြင့်
ရှိုးရာပုံစံပြောင်းလဲလာခဲ့ကြပါသည်။ သူငယ်တော်း စတော်
ရန် ကော်ငါးအပ်သည့်ရှိုးရာကို အလေ့အယရှိခဲ့ပြီးသည်
အပြင် နောက်ထပ်၍ ပြောင်းလဲမှုပုံစံမှာ ဘဏေးသူငယ်
မှတ်ထားသည့်စလေ့ရှိုးရာသည်လည်း ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့ပြီ
ဖြစ်ပါသည်။

ကျွန်ုတ်တို့ တက္ကာသိုလ်တက်စဉ်ကာလ အဆောင်
နေကျောင်းသားဘဝမှာ လစဉ်အဆောင်ကြေး ၁၂၀ ကျပ်
ပေးသွေးဖို့နဲ့ ကျောင်းလခ ၃၀ ကျပ် (နှစ်လတစ်ကြိမ်
၆၀ ကျပ်ပေါင်းပြီး)ပေးသွေးဖို့ရယ်၊ စာအုပ်စာတမ်းနဲ့ ပိမိ
အထွေထွေသုံးရယ်အတွက် ဒိမ်ကနေ ပိုက်ဆုံးတဲ့အခါ
မြန်မာစာတိုက်လုပ်နှင့်ကတစ်ဆင့် ငွေစိုးလွှာ(Money
Order)နဲ့ ပိုက်ရပါသည်။ သာကြောင်း မာကြောင်း ဒိမ်အ
ကြောင်း မိသားစုအကြောင်း၊ အကြောင်းပေါင်းဖုန်းကဲ စာ
ရေးပြီး စာတိုက်ကနေပဲပေးပိုက်ရပါသည်။ အဝေးရောက်
နေချုပ်ရသူဆီကိုလည်း ပေလွှာပုရပိုက်တော့ မဟုတ်ပေမဲ့
စက္ကာပေါ်စာရေးပြီးတော့ပဲ စာတိုက်ကနေ အပြန်အလုန်
အလွမ်းသယ်ကြ ရပါသည်။ ငါက်ခါးလေးတွေ အပါခါနား
လို့ သက်သားလေးဆီ စာလွှာပါရင်း ဆိုတာပေါ့။
စာပို့တံ့ခိုင်ပေါင်းက ငါက်ခါးပုံလေးလို့ အဲဒါလည်း ရှုံးရာပဲ
လော့၊ အနိမ့်ရာသည်လည်း ယခုခေတ်ကာလမှာ online
money transfer တို့လို့ ငွေကြေးဝန်ဆောင်မှုများ၊ လတ်
တလောအခြေအနေအာရ အဆင်မပြေမှုများရှိနေသေး
သော်လည်း၊ တယ်လို့နှင့်လို့များ online video chat-
ting များတို့ အတားတို့ဝင်ရောက်လာသဖြင့် ပျောက်
ကွယ်လုပ်းပါး ပြောင်းလဲခဲ့ကြပေပြီ။

စပါးများရှိတ်သိမ်းပြီး ကောက်လှိုင်းပဲ တလင်းဖန္တ^၁
န္တာဖြင့် တလင်းနယ် လျောစ်ဖြင့် စပါးလျော့ပြီး လူည်းများ
ဖြင့် ကျိုသွင်းသိမ်းဆည်ခြင်းသည်လည်း ရိုးရာဖြစ်ခဲ့ပါ
သည်။ စပါးကို ကျိုတ်စင်ဖြင့် ကျိုတ်ထိုး ခြောက်းမောင်းဖြင့်
မောင်းထောင်း၊ စကောဖြင့် ပြာ၍ ဆန်ကိုဖြေစေပြီး ချက်
ပြုတ်စားခဲ့ကြသည်မှာလည်း ရိုးရာဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်တော်
တိုင်ယ်စဉ် မူလတန်းတုန်းက သူင်ယ်တန်းဖတ်စာများ
'ကိုဖို့ရှိတ် ကျိုတ်ထိုးနေသည်။' ဆန်တစ်စိတ်လောက်
ပေးပါ။ အဖိတ်အစင် မရှုပါစေနောင့်' ဆိုတာကို သတိရရိပါ
သည်။ စားသုံးဆီအတွက် နှစ်းဆီစစ်စစ်ကလေးစားရဲ
သည်။ ဆီသွေးကြော်လေး စားရသည့် နှစ်းဆီတိချို့သည်။
သန့်လေးစားရသည့် ဆီကိုတ်ဆုံးတွေ့လည်းရှိခဲ့သည်။
အများအားဖြင့် အညာကုလ္ပား၏ မြန်မာကုလ္ပား၏
Albizia lebbeck သစ်များကို ပင်စည်သစ်လုံးကြီးအား
ထွင်းထားပြီး ကြိုတ်ဆုံးမောင်းတံကို န္တာဖြင့်ပတ်လည်လျော့ရှိ

၅၇ မောင်းပြီး ဆီကြိတ်သည့်ခါဆုံများဖြစ်ပါသည်။ ငယ်
စဉ်က ဆီကြိတ်ဆုံပတ်လည်ကို ခေါင်မူးလောက်အောင်
ထိက်ပါစီနှင့်ခဲ့မျှုပါသည်။ ခုတေဘာ့ အဲသည့်ရှုံးရှာတွေ
လည်း ကွယ်ပျောက်ခဲ့ကြပါပြီ။ ခေတ်ကာလနှင့်လောက်ညီ
စွာ ဆန်စက်တွေ ဆီစက်တွေ ပေါ်များလာပါပြီ။ ပြောင်းလဲ
သင့် ပြောင်းလဲချိန်တန်ပါက ပြောင်းလဲမည့်သာ ဖြစ်ပါ
သည်။

၁၉၄၀ ကျော်ခုနှစ်များဆီအထိ ပြန်မှာနိုင်ငံအတွင်း
ရန်ကုန်၊ မွှေ့လေး၊ ပဲချာ၊ ပြည်၊ မိတ္ထိလာ၊ မုံးရာ စသည့်
ကြီးမာသောမြို့ကြီးများမှလွှာ၍ အချို့သောမြို့ငယ်များတွင်
ပင် လျှပ်စစ်စာတ်အားလိုင်းများ ပြည်ဝါဒမရှိကြသေးပါ။
မြို့ပေါ်လျှပ်စစ်စာတ်အားလေးရေးကို ဒီဇိုင်းအင်ဂျင်ကြီး
များဖြင့် လုပ်ဆောင်နေကြပါသည်။ ထိုကြောင့် ငင်းမြို့
ပေါ်ဆင်ခြေဖုန်းများနှင့် ကျေးလက်တို့တွင် ရော်ဆီမြှောက်၊
ပုန်အိမ်၊ ဖယ်ငါးတိုင်တို့များ ညာအလင်းရောင်အတွက်
ရှိုးရာဖြစ်ပါသည်။ နောက်တော့ တဖည်ဖြည်း လျှပ်စစ်
စာတ်အားလိုင်းများ ကျယ်ပြန်လာပြီး မူလရှိုးရာ ရော်ဆီ
မြှောက်၊ ပုန်အိမ်တို့တွယ်ပျောက်ခဲ့ပါသည်။ ပါဝါ ၆၀ Wall
မီးသီးများ၊ ၁၀၀ Wall၊ မီးသီးများဖြင့် အိမ်တွေမှာ အလင်း
ရောင်တောက်ပလာခဲ့ပါသည်။ မြို့ပြလင်းတွေမှာလည်း
သာမန် မီးသီးတွေသာမကတော့ပဲ မာကျျှရှိမီးအလင်း
ရောင်များဖြင့် ပိုမိုလင်းထိန်ခဲ့ကြပါသည်။ အဆိုတော်
ကောင်းတွင့်၏ မာကျျှရှိညာ သီချင်းလည်း ခေတ်စားခဲ့ဖူး
ပါသည်။ ထို့နောက်များတွင်တော့ လျှပ်စစ်ပါဝါ ပိုမိုသက်
သာသော မီးရောင်းများ၊ မီးကျေးအခွဲများ၊ LED မီးသီး
များ စသည်ဖြင့် ပေါ်ထွန်းလာကြပြီး အဆင့်ဆင့်ပြောင်းလဲ
ဖြစ်ပေါ်မှုကြောင့် ခေတ်နှင့်မလော်ညီတော့သည် ရှိုးရာ
အသုံးအဆောင်များလည်း တစ်စတ်စဖြင့် ကျယ်ပျောက်
ခဲ့ကြပေသည်။

အလိုင်း စုဆောင်းကြပါသည်။ မီးကောင်းကောင်းတောက်
သည့် သစ်များ၊ မီးကျိုးခဲ့နေသည့် သစ်များတို့ကို ရွှေချယ်
ပါသည်။ မီးခိုးအုပ်သည့် မီးကျိုးခဲ့ကောင်းစွာဖြစ်ထွန်းသည့်
သစ်များတို့ကို မယူလို့ ချက်ခဲ့ကြပါသည်။ မိမိအိမ်သုံး
တစ်မိုးတွင်းတာ တစ်နှစ်စာ ထင်းကို သဘာဝတော်များမှ
ခုတ်ယူစုဆောင်းခြင်းနှင့် စိတ်ကြိုက်သုံးစွဲခြင်းသည် ရှိုးရာ
ဖြစ်ပါသည်။ အိမ်မှာ ဖို့ခုံလောက်ဆိုင်ထင်းမီးဖို့များဖြင့်
ချက်ပြတ်ကြော်လေ့ နေ့စဉ်အသုံးပြုနေကြသည်မှာလည်း
ရှိုးရာပစ်ဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်တော်တို့ ကျေးလက်မှာသာမက
ရန်ကျို့၊ ဓမ္မလေး စသည်မြို့ကြီးများပေါ်တွင်မှာပင် တား
သောက်ဆိုင်၊ လက်ဖက်ရည်ဆိုင်တို့တွင် ထင်းလောင်စာ
ကိုအသုံးပြုနေကြဆဲဖြစ်ပြီး ရှိုးရာကို ပစ္စန်လွှာတိနိုင်ကြ
သေးသည်များရှိနေပါသည်။

အောင်လုပ်ရန်လိုအပ်နေဖို့။ အထူးသဖို့ မြန်မာနိုင်ငံ၊
အလယ်ပိုင်းမြို့နည်းရပ်ဝန်းများတွင် သဘာဝသိတော်
များ ပေါက်ရောက်မှုနည်းပါးခြင်း၊ တော်အဆင့်အတန်း
နှင့်ကျသည့် တော်ခြောက်နှင့် ဆူးချံတော်များသာ အများ
စုဖြစ်ခဲ့းတို့ကြောင့် ထိန်းသိမ်းပုံပြင်ပြောင်းလဲရန် ပိုမို
အလေးထားမှုမည်။ အခြေအနေဖြစ်ပါသည်။

ပုံမှန်ရိုးရာအတိုင်း ကျေးလက်နေအိမ်ထောင်စု
တစ်စဉ်၏ နှစ်စဉ်ပျော်မျှထောင်သုံးစွဲမှုမှာ လူည်း(၅)ဦး တိက်
စာမျှရှုပါသည်။ ယင်းအသုံးကို သွေ့ချေချိန်ရန် ကြိုးပမ်း
ကြရပေသည်။ မိန့်ဖလာရှိုးရာ ဖို့ခုံလောက်ဆိုင်စီးများ
အတား ထင်းအကုန်အကျယ်သောသည် စွမ်းအားမြင့် ပြော
မီးမြို့(Fuel-efficient Cook Stove) များကို ပြည်ထဲလှထာ
အတွင်း ကျယ်ကျယ်ပြန်ပြန်သုံးစွဲလောရန် အခမဲ့ဖြန့်ဝေခြင်း၊
သက်သာသောအေးနှင့်မြို့ဖြင့် ရောင်းချေပေးခြင်းတို့ ဆောင်
ရွက်ရပါသည်။ စွမ်းအားမြင့်စီးများအသုံးပြုခြင်းဖြင့် မူလ
ရိုးရာဖိုံလောက်ဆိုင် မီးမြို့များထက် ထင်းကုန်ကျော် ၄၀%
သက်သာပြီး မီးအားကျယ်လည်းလျော့ပါးစေပါသည်။ ထင်း
လည်း (၅)ဦး ကုန်ကျေမည့်စိသားစုသည် (၅)ဦးသာ ကုန်ကျေ
တော့မည့်ဖြစ်၍ မီးသားစုပေါင်းများစွာ၊ ကျေးဇာပေါင်းများ
စွာတို့မှ အလားတူဖို့ကိုနာသောင်ရွက်ကြခြင်းအားဖြင့်
သဘာဝတော်ထိနိုက်ပျက်စီးများလည်း သိသာစွာ လျော့
ပါးသက်သာလာမည့်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအပြင် ကျေးလက်
ဒေသများတွင် စိုက်ပျိုးရေးကို အစိက်ဆောင်ရွက်ကြသည်
ဖြစ်ရာ စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းခွင်များမှ ထွက်ရှိလာသည့်
စွမ်းပစ်ပစ္စည်းများကို ထင်းအတားလောင်တာအဖြစ် အသုံးပြု
ခြင်းဖြင့်လည်း သဘာဝတော်များမှ ထင်းထုတ်ယူရမှုကို
သက်သာစေပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် အညာကျေးလက်
ဒေသများတွင် အစိက်စိုက်ပျိုးသီးနှံများဖြစ်သည့် ပါပဝါ
ပတ်စီးငံပင်၊ နှုတ်ပင် စသည်တို့၏ စွမ်းပစ် ပစ်စည်အကိုင်း
အရှုံးများသည် စွမ်းအားမြှင့်စီးမြှုပ်စွာတွင် ထည့်သွင်း အသုံး
ပြုရန် အသုံးဝင်ကိုကိုညီလုပ်ပေသည်။ ဤသို့ လိုက်နာ
လုပ်ဆောင်ကြခြင်းအားဖြင့် မီးသားတစ်စုချင်း၏လုပ်အား
ကို ချေထားပြစ်သလို သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကိုလည်း
ကယ်တင်ခြင်းပြစ်ပါသည်။ ဤသည်ကို ပြည်သူ့အများ
နားလည်သောပေါက် လက်ခံလာအောင်လည်း ပညာ
ပေးစည်းခံကြရပေသည်။ သို့မှာသာ ခေတ်ကာလကတောင်း
ဆိုလာနေရှိဖြစ်သော ထင်းမီးဖို့သုံးစွဲမှုရှိုးရာ လျော့ပါးပေး
ပျောက်ရေး အစပျိုးခြေလှမ်းများ အောင်မြင်နိုင်မည် ဖြစ်ပါ
သည်။ ယခု ဤလုပ်ငန်းဘာဝနှင့်များကို အပူပိုင်းဒေသ
စိမ်းလန်းထိပြည့်ရေးဦးစီးဌာနမှ အလေးထားအကောင်
အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

ခါကာသိမ္မရိုင်သို့

အောင်မောင်တော် (၈၆)

၁၉၉၇ ခုနှစ် မတ်လမှ ဖြေားလောင်း သစ်တော်ဦးစီးဌာနနှင့် WCS တို့ပူးပေါင်း၍ HKAKABORAZI BIOLOGICAL EXPEDITION ခုရီးစဉ်သွားရောက်ခဲ့သည်မှာ ၂၄ နှစ်ပြည့်ကြောက်ခဲ့ပြီဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပထမဆုံးသောခရီးစဉ်ဖြစ်သည့်အတွက် သိရှိနိုင်ရန် မျှဝေတင်ပြတိကိုပါသည်။ တို့ခရီးစဉ်တွင်လိုက်ပါခဲ့သူများမှာ သစ်တော်ဦးစီးဌာနမှ ဦးခင်မောင်တော် (ခုညွှန်မှု)၊ ဦးမောင်မောင်ကျော်(အုပ်ချုပ်ရေးမှု) (ပိတောင်))၊ ဦးဇော်ဦး (တော့အုပ်ကြီး (ပိတောင်))၊ ဦးလှယွန်း (တော့အုပ် (လော်ကား))၊ ဦးမတ်စိုး(တော့ခေါင်း(ပူတာအို))၊ မြတ်တိုးဦးစီးဌာနမှ ဦးစန်းအေး (ဦးစီးအရာရှိ)၊ ဦးသန်းကျော် (ဦးစီးအရာရှိ)၊ ဦးညီးထွန်း (လက်ထောက်ကထိက၊ သတ္တေသနွှာနာ၊ ရန်ကုန်တက္ကာသိုလ်)၊ ဦးအောင်ဝင်း(ကထိက၊ ပထဝိဝင်ွှာနာ၊ ရန်ကုန်တက္ကာသိုလ်)၊ ဦးမျိုးခင် (ကထိက၊ ရက္ခာဖော်ွှာနာ၊ ရန်ကုန်တက္ကာသိုလ်)၊ ဦးစောလွင်(ဥက္ကာ) မြန်မာနိုင်ငံ ပန်းဝါသနာရှင်များအသင်း၊ မိုလ်မှုး နိုင်ခန့်မှု (မြန်မာနိုင်ငံခြေလျှင်တောင်တက်အသင်း၊ ခု-ဥက္ကာ) WCS မှ ွှာနေရိုက်စားလှယ် ဦးစောထွန်းခိုင်နှင့် ကျော်အစွဲသားများ (၁၃)ဦး ဖြစ်ပါသည်။ တဟွန်ဒန်းရွာမှ ဆက်လက်ထွက်ခွာခဲ့ရပ် စာရေးသူ ဦးစန်းအေး၊ ဦးသန်းကျော်၊ မိုလ်မှုး နိုင်ခန့်မှုတို့သာ ဆက်လက်သွားရောက်ခဲ့ပါသည်။ ဤခရီးသွားမှတ်တမ်းရေးသားခဲ့သည့် ဦးစန်းအေး (ညွှန်ကြားရေးမှု) (ပြို့မီး)၊ ဦးသန်းကျော် (ညွှန်ကြားရေးမှု) (ပြို့မီး)တို့နှင့် ပြန်လည်ဖော်ပြနိုင်ရန် ကူညီပေးသော WCS မှ ွှာနေ ကိုယ်စားလှယ် ဦးစောထွန်း၊ သစ်တော်ကြော်မှုံးရှာနယ်တွင် ပုဂ္ဂနိုင်ပြုသော သစ်တော်ဦးစီးဌာန ညွှန်ကြားရေးမှုးချုပ်နှင့်တာဝန်ရှိသူများအား အထူးကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။

၆-၃-၉၅ ရက်နေ့

ပူတာအုပ်မှ မချမ်းသော (၁၄)နိုင်ခရီးအား ဖော်တော်ကားဖြင့်သွားပါသည်။ ဤခရီးတွင် မြေညီလွင်ပြင် (ပူတာအုပ်လွင်ပြင်) ကေပေါင်းတစ်သောင်းငါးထောင်ခန့်ရှိ (Three Step Terrain) ၃ ထပ်လွင်ပြင်အား ဖြတ်သန်း၍သွားရပါသည်။ ထိုလွင်ပြင်ကား ထူးဆန်းသည်မှာ လျှော့ခါးထစ်ကဲ့သို့ ညီညာပြန့်ပြုသောအဆင့်(၃)ဆင့်ရှိရှိ၍ အနိမ့်ပိုင်းလွင်ပြင် (Lower Terrain)၊ အလယ်ပိုင်းလွင်ပြင် (middle terrain) နှင့် အထက်လွင်ပြင် (Upper terrain) ဟူ၍ တည်ရှိ ဖော်ပါသည်။ အနိမ့်ပိုင်းလွင်ပြင်နှင့် အထက်လွင်ပြင်တို့သည် ကျယ်ဝန်း၍ အလယ်ပိုင်းလွင်ပြင်သည် အနည်းငယ် ကျော်ခြောင်းပါသည်။ ထိုလွင်ပြင်၌ သစ်ပင်ကြီးငယ်တို့ ပေါက်ရောက်မှု အလွန်နည်းပါးပြီး ကိုင်းပင်များသာပေါက်ရောက်နေပါသည်။ မချမ်းသောသို့ရောက်ခါနီးမှု ပင်ထောင်နှစ်လေးများနှင့် သစ်ပင်ကြီးငယ်တို့အားစဉ် တွေ့လာရပါသည်။

မချမ်းဘောသီးမရောက်စီ မလိုချောင်း၏ အနောက်ဘက် ခြင်း၌ နောင်ခမီးဟူ၏သော်ရှာကြီးတစ်ရှာနှင့် မချမ်းဘော တို့အား ကြိုးတံတားဖြင့်ဆက်သွယ်ထားလျက် ထိုတံတား ပေါ်မှ လူနှင့် ကားထော်များသွားလာနိုင်ပါသည်။ ကုန်တင် ကားကြိုးများ တံတားပေါ်မှသွားလာနိုင်ခြင်းမရှိပါ။ မလိုချောင်းအား ကျော်ဖြတ်၍ မချမ်းဘောသီးမရောက်လျင် တော့ရို့၊ တောင်ရို့များ စတင်တွေ့လာရပါသည်။ မချမ်းဘော မှုအရှေ့ဘက်ထို့ လှမ်းမျှော်ကြည့်ထိုက်ပါက တောင်သုံးလုံး တန်းစီနေသည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်ပြီ။ တောင်ဘက်အဖွဲ့ ဆုံးတောင်သည် (Malang Bum) တောင်ဟူ၏၌ ထိုတောင်ထိုင်းမြေတိုင်း Point (Triangulation Point 2490)တည်ရှိပါသည်။ မချမ်းဘောရှိ ရှာသားရို့သာသည် မလိုချောင်းကမ်းနှုံးပေါ်တွင် ဆောက်ထား၍ ကျယ်ဝန်းသပ်ရပ်သန်းရှုံးပါသည်။

မချမ်းဘောမှ တစ်ဆင့် အလန်း (Alang Ga) ရွာသီးအသွား(၁၀)မိုင်ခရီးအား ခြေလျှင်ခရီးဖြင့်ဆက်လက် ထွက်ခွာလာရာ၊ တောင်ကမ်းတောင်သည်ပြောပြုဖြစ်ချေမွှေ၍ တောင်များသည်လည်း ပေနှစ်တောင်ကျော်မျှလောက် သာမြှင့်မားပြီး၊ သစ်တောသည်လည်း အလွန်ထုထပ်ခြင်း မရှိလှုဘဲ၊ သစ်တော်သရုံသာဖြစ်ပါသည်။ ထိုခရီးစဉ်တွင် နေသာ၍ ဖြတ်နှင့်ကျော်ကိုကိုခြင်းတို့မရှိဘဲ အေးချမ်းစွာ သွားလာနိုင်ခဲ့ပါသည်။ မချမ်းဘောမှ (၆) မိုင်ခန်းအကွာတွင် မြောက်မှုတောင်သီး စီးဆင်း၍ မလိုချောင်းနှင့်ပေါင်းဆုံးသွားသော Nam Ti (နမ်းတီ)ချောင်းအား ကြိုးတံတားမှ ဖြတ်ကုံးကြရသည်။ ထိုတံတားသည်လည်း ကားကြီးများ မကူးနိုင်၍ တံတား၏အထက်မြောက်ဘက် ကိုက် (၁၀၀) ခန်းအကွာမှ ချောင်းတွင်သို့တို့ကိုရှိရှိဆင်းပြီး ကားများ ဖြတ်ကုံးကြရသည်။ ထိုတံတားအား ကျော်ဖြတ်ပြီးနောက် သစ်တော်များ အနည်းငယ်ဖို့ထုထပ်လာသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ကြိုးတံတားကျော်ဖြတ်ပြီး (၄)မိုင်ခန်းခရီးဆက် ပြီးနောက် Nyan Hka ချောင်း၏ မြောက်ဘက်ခြင်းတောင် ကြားလွှှုပ်ပြုကြား အမြှင့်ပေါ်(၁၅၂၀)ရှိ ကချင်ထူးပြီး (၄၀) နှင့် ထိုအပူးလှုပြီး(၆၀) ခန့်တို့ နေထိုင်ရာ အိမ်ခြေပေါင်း (၁၀၀)ခန့်ခွင့် လူဦးရေ(၆၀)ခန့်ရှိ အလန်းရွာသီးရောက် ရှိပါသည်။ ထိုရွားတည်နေရာ မပေါ်မှာ NT-3379 ဖြစ်၍ အမြှင့်ခုံနှင့် အနိမ့်ခုံအပူးချိန်းဘာ ၁၀ စင်ဒီဂရိတ် နှင့် ၉ စင်ဒီဂရိတ်တို့ ဖြစ်ကြသည်။

၇-၃-၉၅ ရက်နေ့

အလန်းမှု(၁၄)မိုင်ခန်း ဝေးသောထန်း (HTAN GA)ရွာသီး ခရီးဆက်လက်ထွက်ခွာကြရာ၊ ရွာမှစ၍ထွက် လျှင်ထွက်ခြင်း Nyan Hka ချောင်းလက်တက်အားဖြတ်၍ တည်ဆောက်ထားသော ပျက်စီးနေသည့် သစ်သားတံတား မှ လူများကုံးကြ၍ ကားများသည် ထိုတံတားဘေးချောင်း

အတွင်းမှ ဖြတ်ကုံးကြသည်။ အချို့လူများသည် ကားဖြင့် သွား၍ အချို့ကား ခြေလျှင်ခရီးလျှောက်ကြပါသည်။ ထိုခရီး၏ ငါးပုံ သပ်ခန့်အား ထိုလမ်းခရီးသာယာပြပြစ်သော လည်း Nyan Hka ချောင်း၏ချောင်းဖျားတစ်ခုအား ဖြတ်ကျော်ပြီးသည်နှင့် အတက်ခရီးကြမ်းတစ်ဦးလာပါသည်။ မချမ်းဘောနှင့် နောင်မွန်းသွား ကားလမ်းဖြစ်၍ ကုတ်ခို့ မတက်ရသော်လည်း မြှေ့လိမ့်မြှေ့ကောက် အဆင့်ဆင့် တက်ရ၍ ခရီးကုန်ကြာလှပါသည်။ ၄၃၉၂ ပေ အမြင့်ရှိ သော INKYAN BUM တောင်အား ကျွေးကာပတ်ခါဖြင့် တက်ခြင်းပိုဖြစ်ပါသည်။ ထိုခရီးလမ်း၏ ထက်ဝက်ခန့် တွင် ကျိုးပွဲပျက်စီးနေသည့် သစ်သားတံတားထော်တစ်ခု အား ကားမသွားနိုင်၍ ချောင်းအတွင်းမှ ဖြတ်မောင်းရာ Slip ဖြစ်နေ၍ ခရီးကုန်ကြာနေပါသေးသည်။ ထိုအခက် အခဲလွန်မြောက်ပြီးနောက် အတက်အဆင်း ကြမ်းတစ်ဦးမှ မရှိလှုတော့ဘဲ ဖြည့်ဖြည်းဆင်းလာကြပါသည်။ ထိုခရီးတစ် လျှောက်တွင်လည်း သစ်တော့တာဖြည့်ဖြည်းဖြည့်းထူထပ်လာပါသည်။ တစ်နေ့လုံးနေသာ၍ လမ်းလျှောက်ရသည်မှာ ကောင်းမွန်းဖြီးနေသာ၍ ကျွေးမှုများမြန်မာကင်းဝေးသလောက် ဖြစ်သော်လည်း ဖြတ်များ စတင်၍ ကိုက်စပြုလာပါသည်။ လန်းရွာသီးရောက်ခါနီးတွင် Hta Hka ကြိုးတံတားအား ကျော်ဖြတ်ပြီးမှသာ လန်းရွာသီးရောက်ရှိပါသည်။ ထိုရွာရှိ မှုလတန်းကျောင်းတွင် ညာအိပ်ခန်းချုပ်နှင့်နှုန်းကြပါသည်။ ရွာ၏တည်နေရာမှာ မပေါ် NT. 4477 ခန့်တွင့်ရှိ၍ အမြင့်ပေ မှ ၂၂၀၀ ရှိသော တောင်ကြားနေရာတွင်ရှိပြီး အိမ်ခြေ (၃၃)အိမ်ခန်းကျော်(ရွှေ)၊ လီးနှေး(ပြု)ခန့် လူဦးရေ(၁၉၀) မှုသာရှိပါသည်။ ထိုရွာတွင် ရေခဲ့ပါးလတ်လတ် ဆတ်ဆတ်များဝယ်ယူရရှိခဲ့ပါသည်။

၈-၃-၉၅ ရက်နေ့

လန်းမှု ပိုင်(၂၀)ခန်းဝေးသော ဘားဘော့(Ba baw)ရွာသီးခရီးဆက်ရာတွင်လည်း အချို့ကားခီး၍ အချို့လမ်းလျှောက်ရင်း၊ လမ်းတစ်လျှောက် သစ်တော့အပြော အနေများအားလွှာလောကြပါသည်။ ဤခရီးစဉ်တွင်အတက် အဆင်းကြမ်းတစ်ဦးမှုမရှိဘဲ ပြပြစ်၍ သစ်တော်များပိုမိုထူထပ်ကောင်းမွန်လာပြီး အချို့နေသားတွေ့ဖြင့်ခဲ့ရပါသည်။ HPARUP HKA ဖရာ တံတားအား သစ်သားဖြင့် ပြေလှုပါထားပြီး ကားများဖြတ်ကုံးနိုင်ပါသည်။ ဤခရီးတွင် တံတားထော်လေးပေါင်း အမြောက်အများ ဖြတ်သန်းကြရရာ ကျွေးမှုကျော်းမြောင်းလွှား၍ ကားများကျော်းမြောင်းလွှား လွှား၍ ကားများတို့ကိုရှိရှိခဲ့ပါသည်။ လမ်းသားတွင် တွေ့ရှိခဲ့ပါသည်။ ထိုနောက်တွင်လည်း ရေခဲ့ပါသည်။ ထိုနောက်တွင်လည်း ရာသီဥတုသာယာ၍ ဖြတ်များ၏ကိုက်ခို့ခဲ့ခြင်းအား ခံစားခဲ့ကြပါသည်။ ထန်းမှု ၂၅

မိုင်ခန့်အကွားတွင် အူဒိုင်ရီးဟုခေါ်သော တောစန်းတစ်ခု ရှိ၍ အချို့ချိုးသည်များ ညာဖိုပ်ညာနေ တည်းနိုလေးရှိကြ ပါသည်။ ထိုစန်းနှင့် ဘားဘေးရွာကြားတွင် သစ်ပင်များ ပိုမိုထုတ်လာသည်ကိုတွေ့ရှိခြင်း၊ ဘားဘေးရွာနားသို့ ရောက်ခါနီးလာလျှင် တောင်ယာများကိုတွေ့ရှိယာပါ သည်။ BAHKA ချောင်းအား ကြီးတံတားဖြင့်ဖြတ်ကူး၍ BAHKA နှင့် Nam Tisang ချောင်းဆုံးရှိ Ba baw ရွာသို့ရောက်ရှိပါသည်။ ထိုရွာ၏တည်နေရာမှာ မပည့် NT. 5392 ဖြစ်၍ အမြင့်ပေ(၁၀၀၀)ရှိပြီး အိမ်ခြေပေါင်း (၃၀) လျှို့ရေ(၁၀၀)ခန့်နေထိုင်ကြပြီး လီဆားလူမျိုး (၈၀) နှင့် ရာစ်လူမျိုး (၂၀)ခန့်ရှိပါသည်။ ညာနှင့်နံနက် (၇၀၀) နာရီအပူချိန်တို့မှာ ၁၇° C နှင့် 14° C ထွေဖြစ်ကြသည်။

၁၁-၃-၉၅၅ ရက်နေ့

ဘားဘေးမှု(၉)မိုင်ခန့်ဝေးသည့် ပိုဘေး (Rat baw) ရွာသို့ခိုးဆက်လက်ထွက်ခွာလာရာ၊ Nam Tisang ၏ Ka Sang ချောင်း၏အနောက်ဘက်ကမ်းမှ ဖြောက် ဘက်သို့ဆက်လက်လာရာ၊ တော့ပုံစံများအနည်းငယ် ပြောင်းလဲလာကြောင်းတွေ့ရှိရပါသည်။ ချောင်းအတွင်း ကျက်စားတတ်သည့် ငိုက်များအုပ်စုတောင်ယာများတွင် ပြန် ပေါက်ရှင်သန အထမ်း(အကြီးမြန်)သော ခပ်စိုင်းဟုခေါ် သည် သစ်ပင်တစ်ပျီးအား တွေ့ရှိခဲ့ပါသည်။ ဘားဘေးမှု (၆)မိုင်ခန့်အကွားတွင် မသွေ့ဟုခေါ်သော တပ်စန်းတစ်ခု ရှိ၍ (ထိုတပ်စန်း၏ မြောက်ဘက် ကိုက်(၂၀၀)ခန့်အကွားတွင် Nam-ti-sang ချောင်းအားဖြတ်ကူးသည့် ကြီးတံတားတစ်ခုရှိပြီး၊ ထိုတံတားအားကျော်ဖြတ်၍ ခေါင်လုံးသို့သွားသည့်-လှသွားလမ်းရှိပါသည်) မသွေ့မှု Nam Tisang ချောင်း၏ အနောက်ဘက်ကမ်းမှုပင်ဆက်လက် ထွက်လာရာ(၉)မိုင်ခန့်ကွာဝေးသည့် ရုပ်ဘေးရွာသို့ ရောက် ရှိပါသည်။ ထိုရွာတွင် ရွာ(၂)ရွာဖြစ်၍ ရုပ်ဘေး(၁)နှင့် ရုပ်ဘေး(၂)ဟု၍ ၏ကြပြီး၊ ရာစ်လူမျိုးစုံချည်းသာ နေ ထိုင်ကြပါသည်။ ထို(၂)ရွာ၏တည်နေပုံမှာ Nam Tisang ချောင်းနှင့် Nyan Hat ၏ချောင်းသည် မြောက်မှတောင် တည့်တည့်သို့စီးဆင်းနေရာမှ အနောက်ဘက်သို့ ကျော်ကြသွားပါသည်။ ထိုကြောင့် ရုပ်ဘေးရွာ(၂)သည် ထိုချောင်း၏ မြောက်ဘက်ခြမ်းပြုရှိ၍ ရုပ်ဘေး(၁)သည် ချောင်း၏မြောက်ဘက် Ra nang Ti ချောင်းတို့ခုံရာတွင် တည်းဆောင်ရွက်သွားပါသည်။ ထိုရွာမှ နိုးတို့စီးချောင်း၏ မြောက်ဘက်ခြမ်းအားထိုင်းသွားပါက Naung Mung နောင်မွန်းမြှုံးသို့ (၈)မိုင်ခန့်သွားဝေးတော့ကြောင်းသို့ရှိခဲ့ပါသည်။ ရုပ်ဘေး(၂)နှင့် ရုပ်ဘေး(၁)တို့အား Nam Tisarg ချောင်းအား ကြီးတံတားဖြင့် ကျော်ဖြတ်ဆက်သွယ်ထား၍ ပေါင်း(၄၀၀)ခန့်ရှိပြီး ထိုချို့စဉ်အားလုံး၌ အရည်ဆုံးကြီးတံတားတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ကားများကူးနိုင်ရန်လည်း လျော်သော

ဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသည့် ဖောင်တစ်ခုလည်းရှိပါသည်။ မသွေ့ အောင့်ရပ်ဘေးကြားခံရီးတွင် သစ်တေားများထုတ်ခြင်း သို့မဟုတ်မရှိလေ့တော့ဘဲ အနည်းငယ်ပါသည်။ မပည့်မှတ်နေရာမှ NT. 5599 ဖြစ်၍ အမြင့်ပေမှာ(၁၇၅၀)ရှိပါသည်။ အနိမ့်ဆုံးနှင့်အမြင့်ဆုံး အပူချိန်တို့မှာ 14° C နှင့် 18° C တို့ဖြစ်သည်။ အိမ်ခြေ (၃၀)လျှို့နှင့် လျှို့ရေ(၃၀၀)ခန့်နေထိုင်ကြပြီး အလယ်တန်းကျောင်းတစ်ကျောင်းရှိသဖြင့် စည်းကားသောရွာဟုခေါ်ပါသည်။ ထိုရွာမှနောက်အတွက် ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုများပြုလုပ်နိုင်ရန် ၁၀-၃-၉၅၅ ရက်နေ့တွင် ခနီးဆက်ခြင်းမရရှိဘဲရပ်နားကြ ပါသည်။

၁၁-၃-၉၅၅ ရက်နေ့

ရပ်ဘေးမှု (၉/၂)မိုင်ဝေးသောလန်ဆာထုရွာသို့ ဆက်လက်ထွက်ခွာရာတွင် ကားများမသွားလာနိုင်တော့၍ အချို့ပစ္စည်း (အန်ဒီတို့များ)အား လားများဖြင့်လည်းကောင်း၊ အချို့ပစ္စည်းများအား လူများဖြင့်လည်းကောင်း သယ်ဆောင်ကြရသည်။ ဤခံရီးစဉ်၏ ကြားတွင် ရပ်ဘေးမှု ၂၁/၂ မိုင် အကွားတွင်ရှိ အရွာနှင့် ရပ်ဘေးမှု ၉၁/၂ မိုင်တွင် ဂတ်ထုရွာတို့တည်ရှိနေပါသည်။ ရွာဆက်သို့ မဝေးလှသဖြင့် တော့တော်ထုထပ်ခြင်းမရှိဘဲ သွားရာ လမ်းတစ်လျောက် ပြောပြီးချောမွေ့၍ တောင်ယာများ၊ လယ်များတွေ့ရှိခဲ့ရပါသည်။ ရာသီဥတုသည်လည်း သာ ယာ၍ လမ်းတစ်လျောက် မြောလိုလွင်ပြင်များလည်း ပေါ်များပါသည်။ ဤလမ်းခံရီးသည် ယခင်ကကားလမ်းဟောင်းဖြစ်ခဲ့ဖူးကြောင်းတွေ့ရှိခဲ့ရသည်။ ရပ်ဘေးမှု ၉၁/၂ မိုင်ခန့်ဝေးသော ဂတ်ထုရွာသည်လည်း လန်ဆာထုသို့ အသွားလမ်းကြောင်းပေါ်မရှိဘဲ Ra Nang Ti ချောင်း၏ အရွှေ့ဘက်ခြမ်း Gat Ti ၏ I.ungham Ti ချောင်းတို့ဆုံးရာ Gat Ti ချောင်း၏ တောင်ဘက်ကမ်းပြုတည်ရှိရပါသည်။ ထိုရွာသို့ သွားလုပ်ကာ Ra Nang Ti ချောင်းအား ကြီးတံတားဖြင့် ဖြတ်ကူး၍ သွားရပါသည်။ ဂတ်ထုမှ ၄ မိုင်ခန့် အကွားတွင် လန်ဆာထုရွာအား တွေ့ရှိကြရသည်။ ထိုရွာ ပတ်ဝန်းကျင်သည် မြောလိုလွင်ပြင်များ၍ စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်သူ များပြားပါ သည်။ လန်ဆာရွာ၏ အရွှေ့ဘက်ခြမ်းတွင် မတ်စောက် သော အမြင့်ပေ ၃၀၀၀ ရီ လန်ဆာတောင်ရှိပါသည်။ ထိုရွာ၏တည်နေရာ မပည့်မှု မှာ NO. 5809 ဖြစ်၍ အမြင့်ပေ ၁၀၃၀ ပေခန့်ရှိပြီး အိမ်ခြေပေါင်း ၂၅ အိမ်ခြေ ရှိပါသည်။

၁၂-၃-၉၅၅ ရက်နေ့

လန်ဆာမှု (၈) မိုင်ခန့်ဝေးသော ၏လျှို့သို့ခံရီး ဆက်ရာ လန်ဆာမှု(၄)မိုင်ခန့်အကွားတွင် လုပ်ခေါ် ဟူသော

ရွှာကလေးတစ်ချာအား ရောက်ရှိပါသည်။ ထိုရွှာမှ အနောက်ရှုံးစုံသို့ကြည့်ရရာ မြတ်စိုင်းမှတ်တိုင်းရှိက်ထားရာ အမြင့်ပေ ၅၉၄၀ ရီ Lung Seng Razi တောင်အား မြင့် မြင့်မားမား ထင်ရှားစွာတွေ့နိုင်ပါသည်။ ခရီးလမ်း တစ် လျှောက်နေသာ၍ လမ်းပန်းပြေပြစ်ပါသည်။ သစ်တော်များ၏အခြေအနေများမှာ အလွန်ထုတ်လာခြင်း ပါးလျားသွားခြင်းမရှိလှတော့သဲ ဖြတ်လာခဲ့သောခရီးစဉ်များအား တိုင်း သစ်တော်သစ္စာ ဆက်လက်တည်ရှိနေပါသည်။ ဂေါ်လဲသွားမှုများမြင်တွေ့လာရပါသည်။ ဂေါ်လဲ၏အရှေ့ဘက်ကမ်းဗျားလည်း ပေ ၅၀၀၀ ခုံမြင့်မား မတ စောက်သော အမည်ပသိတောင်တွေအား ရွှာ၏နောက် ခံပန်းချိကားချပ်သဖွယ် တွေ့မြင်ရပါသည်။ ထိုဂေါ်လဲရွှာသည် နောင်မွန်းမှတ်တစ်နောက်ခရီးဖြင့် တိုက်ရှိတဲ့လိုအပ်သော လမ်းခွဲရှိပါသည်။ ထိုရွှာ၏တည်နေရာမှာ မပည့် NO. 5221 ဖြစ်၍ အမြင့်ပေ ၂၂၀၀ ရီပြီး အိမ်ခြေပေါင်း ၁၄ အိမ်နှင့် ရာစ်လှမျိုး ကျား၊ မ ၁၀၄ ဦး နေထိုင်ကြပြီး ဆင်းခဲသည့်လက္ခဏာများ မြင်တွေ့ခဲ့ရသည်။ ငါးရွှာ၏နံနက်(၈)နာရီ နှင့် ည(၈)နာရီ အပူချိန်တို့မှာ ၁၆° C နှင့် ၂၀° C တို့ဖြစ်ကြသည်။

၁၃-၃-၉၅ ရက်နေ့

ဂေါ်လဲမှု(၉)မိုင်ဝေးသော ဆင်ဆာကူးတော်ခန်းသို့ခရီးဆက်ရာလမ်းခရီးကြမ်းတမ်း၌ အတက်များလာပါသည်။ ထိုလမ်းခရီးတွင် ဂေါ်လဲခြောင်းကြီးတံတားအားနှင့် Shin Shan Ti ခြောင်းကျားကြီးတံတားတို့အား ကျော်ဖြတ်၍သွားရပါသည်။ ထူးခြားသည်မှာ ထို Shin Shan Ti ခြောင်းသည် ယခုသွားရောက်ချိန်၌ ရောမတွေ့ရသဲ ကျောက်တဲ့များသာတွေ့ခဲ့ရသည်။ ဒေသခံများ၏ ပြောပြချက်အရ ထိုခြောင်းသည် Sink Hole ဖြစ်နေကြောင်းသိရှိခဲ့ရပါသည်။ ထိုကြီးတံတားအားကျော်ဖြတ်ပြီး နောက်လမ်းသည် ယခင်လမ်းဟောင်းမဟုတ်တော့သဲ လမ်းသစ်ဖောက်လုပ်ထားပြီး အတက်ချုပ်းသက်သက်သာဖြစ်၍ အမြင့်ပေ ၂၀၀၀ ကျော်မှုတိုက်ရှိက်တက်ကြပြီး မပည့် NO.5089 ရီအမြင့်ပေ ၄၆၀၀ ခန့်ရှိသော ဆင်ဆာကူးတော်ခန်းသို့ ရောက်ရှိကြပါသည်။ ထိုနေ့တွင်လည်း နေသာ၍ ဖြတ်များ၏ကိုက်ခဲခြင်းခဲခဲရပါသည်။ သစ်တော်များလည်း ကောင်းမွန်ထုတ်လျှက်ပိုင်တွေ့ခဲပါသည်။ လမ်းတစ်လျှောက် ပတ်ဝန်းကျင်တစ်ခုလုံးမြင့်သော တောင်များနှင့် နက်သော လျှော်များရှိပါသည်။ ဆင်ဆာကူးသွားလမ်းခရီး၏ ၃ ပုံး ၂ ပုံးခန်းအရောက်တွင် Shin Shan Ti ခြောင်းအားကျော်၍ အနောက်ဘက်သို့ကြည့်လိုက်ပါက ပေပေါင်း ၧ၀၀ ပေမျှ မြင့်မားသည် တောင်ထိပို့ရာ အနောက်ပြောက်နှင့် အရှေ့တောင်သို့ တန်းနေသောတောင်တန်းကြီးတံတာ်ခဲအား တွေ့

မြင်နိုင်ပါသည်။ ထိုစန်း၌ စခန်းချုပ်နားစဉ် မိုးရွှာသွန်းခြင်းနှင့် လေအလွန်တိုက်ခတ်ခြင်းတို့အား တွေ့ကြခံစားခဲ့ရပါသည်။ အမြင့်ဆုံးနှင့် အနိမ့်ဆုံးအပူချိန်တို့မှာ ၁၅° C နှင့် ၁၄° C တို့ဖြစ်ပါသည်။

၁၄-၃-၉၅ ရက်နေ့

ဆင်ဆာကူးတော်ခန်းမှ (၆)မိုင်ခန့်ဝေးသည် ပန်နန်းဒင်သို့ခရီးဆက်ထွက်လာရာ (၅၅၅၅) ပေခန့်မြင့်သော WAPYI RAZI တောင်အား အဆင်းမရှိအတက် ခဲည်း ပေ ၁၁၀၀ ကျော်၍ ဆက်တိုက်တက်ရပါသည်။ ထိုလမ်းခရီးတွင် မိုးရွှာ၍ ဖြတ်ကိုက်နည်းလာသောလည်း ကွဲပွဲများ၏ ကိုက်ခဲခြင်းကိုခဲခဲကြပါသည်။ တော်သည်လည်း ဆက်လက်ကောင်းမွန်လျက်ပင်ဖြစ်ပါသည်။ ခရီးတို့၌ အမြင့်ပေမြားနားခြင်းများသော ဝါပြီရာနီတောင်မှ ပန်နန်းဒင်ခရီးစဉ် အဆင်းကြမ်းလှသည့်အပြင် မိုးများကလည်း သည်သည်းမဲ့မွေးရွှာသွန်းနေမှုကြောင့် လူတော်တော်များ ခြေချော်၍လဲပါသည်။ သို့သောလည်း အန္တရာယ်ဖြစ်လောက်သည် ချောက်ကမ်းပါးနေရာများမဟုတ်၍ အန္တရာယ်မဖြစ်ကြပါ။ ထိုအဆင်းပြီးဆုံးနြီးနောက် Nan Tamai နှင့်တာမေးခြောင်းအား ဖြတ်ကူးထားသည့်ကြီးတံတားမှ ကျော်ဖြတ်ပြီးနောက် ပန်နန်းဒင်ရွှာသို့ တစ်မိုင်ခန့်ပြန်လှည့်၍ သွားကြရပါသည်။ ထိုရွှာသည် သဘာဝနယ်မြေအဝင်ရွှာဖြစ်သောကြောင့် ၁၅-၃-၉၅ ရက်နေ့ တစ်ရက်နားနေ၍ လိုအပ်သည်များ ကြိုတင်ပြင်ဆင်ကြပါသည်။ ထိုရွှာ၏ မပည့်မှု NO. 4855 ဖြစ်၍ အမြင့်ပေ (၃၇၀၀) ပေခန့်ရီပြီး အိမ်ခြေ ၆ လုံးနှင့် ရာစ်လှမျိုး ၂၂ ဦးခွဲခို့နေထိုင်ကြပါသည်။ ထိုရွှာ၏အနိမ့်ဆုံးနှင့် အမြင့်ဆုံးအပူချိန်တို့မှာ ၁၀° C နှင့် ၁၄° C တို့ဖြစ်ကြသည်။ ထိုရွှာမှနေ၍ တရာတိ-ပြန်မာနယ်နိမ့်တို့တိုင် မ ၄၀/၄၁ ရီရာသို့ နှစ်တိုင်ခြောင်းမြေစုံ ထိုမှတ်ဖော် အွွှန်စိုး (ARON WANG) ခြောင်းအတိုင်းသွားသော တရာတိပြည် သို့သွားလူသွားလမ်းတစ်ခုရှိပါသည်။ ထိုလမ်းတစ်လျှောက် မန်ခံရွှာအလယ်တောင်၊ ဒုံးဆန်း၊ နခံကုန်ရွှာ တို့နှင့်ကြောင်းသိရှိခဲရပါသည်။

ဆက်လက်ဖော်ပြပါစည်း

An Old Forester Looks Back. One – Sustainable Forest Management in Myanmar

By

U Sein Thet, B.Sc (For), M.Sc (ANU), MIFA

The writer will describe the work of the Forest Department (FD) on Sustainable Forest Management. The Author had served at Forest Department (FD) from 1965 to 1999 for about 34 years after graduation as B.Sc (Forestry) form Rangoon University, in March 1965, joined Forest Department as Extra – Assistant Conservator of Forest (EACF). During May, 1971 to February, 1975 awarded Post – graduate Study and received M.Sc (Soil Conservation) with Research and Thesis from Australian National University, Canberra, under Colombo Plan Fellowship. During 1974, accepted life Member of Institute of Foresters of Australia, Canberra (MIFA). After serving as Shan State Soil Conservation Officer at Taunggyi for more than 3 years was transferred to Forest Research Institute, Yezin. As Section Leader and Division Leader of Forest Research Institute, had more than ten years (1979-1991) research experiences on field of forest soils and forest conservation at plantations and different types of forest to achieve the national goal of sustainable forest management and development. January, 1990, awarded Good Service Personnel Medals.

As National Project Director and Coordinator at UNDP/FAO/FD Integrated Watershed Management Projects, have had more than ten years (1987-1988) experiences in planning, implementation, monitoring and evaluation of the project activities and also coordination with international organizations, NGOs and government departments.

During the period November, 1996 to June, 1998 served as National Technical Expert (NTE) at Asia Least Cost Greenhouse Gas Abatement Strategy (ALGAS) Project and gained experiences on National Inventory of GHG Sources and Sinks, GHG Mitigation Options and Opportunities, Least Cost Abatement Scenarios and Action Plans, IPCC guidelines, Regional Networking, Information Exchange and Implementation of UNFCCC, before retired in July 1999.

The Republic of the Union of Myanmar is situated between latitudes 9° 55" and 28° 15" north and between longitudes 92° 10" and 101° 10" east, with a total land area of 675,577 km². Myanmar

constitutes 14 States and Regions with Capital Nay Pyi Taw. According to 2015 estimation, there are about 51.5 million people in which a total of 135 ethnic groups are living in the country. Most of the populations are Buddhist and there is also a rich mix of religions such as Christian, Hindu, Muslim and Animist.

Myanmar has tropical monsoon weather with three distinct seasons; hot, rainy and cool seasons. Rainfall is influenced by monsoons and also by the locality. Annual rainfall of the coastal regions has about 5000 mm while the central dry zone areas have less than 750 mm. Myanmar has a temperature from 10° C to 32° C with an average mean value 21° C in the northern low lands, sometimes dropping to -1°C or 0°C in the high lands and 32°C in the coastal area. During the hot seasons, temperature sometimes reach 40°C and over in central dry zone areas. Myanmar land surface slopes gradually with undulating mountain ranges, hills and valleys form north to south. Khakaborazi, the highest mountain in South East Asia, with its peak of 5881 m is found in Northern Part of Myanmar. Running parallel form north to south, are 4 mountain ranges; the Chin hills, the Rakhine Yoma, the Bago Yoma and the Shan Plateau. There are 5 rivers called Chindwin, Ayeyarwady, Thanlwin, Sittaung and Mekong Rivers. Wetlands, water springs, tube wells, deep tube wells, ponds and irrigated water systems contributed to water supply in many areas.

The composition and distribution of Myanmar's land resources in 2015 were described as reserved forests (26.2%) and other woodland (21.8%), fallow land (0.7%), cultivated areas (17.7%), cultivable wasteland (7.8%) and others (25.8%). (CSO,2015). Myanmar also possesses ample mineral resources, such as rubies, sapphire, jades and gold. The environmental condition of Myanmar sea waters are still in pristine condition together with abundant aquatic resources. For Forestry, Myanmar has been managing its natural forests under the Myanmar Selection System (MSS) since 1856. It is a Sustainable Forest Management System.

Forests consist of an assembly of plants of a number of different species, genera and families living together in association on the same area. Their

dominating characteristics the presence of an assembly of tall woody-stemmed plants known as trees are not the only plants living in the forest. Shrubs, herbs, climbers and epiphytes all have their place there in living together. A forest should not be looked upon merely as a piece of land on which is vegetable growth consisting of a number of individuals of a few or in tropical forests, a lot of species; it should be regarded as a community and the whole entity (trees, shrubs, climbers, etc.) should be considered as a living corporation.

Myanmar is rich in forest resources and biodiversity and at least 40% Percent of the total areas of the country are still forested. Forests resources provide many social, economic, and environmental benefits. Sustainably managed forests provide essential goods and services and thus play vital part in sustainable development in Myanmar: For about 70% of 52 million people who live at rural area, forests are their only home. They provide fuel and construction wood, animal products, fruit, nuts honey and species, organic fertilizers, fodder for animals, traditional medicines and many raw materials for industry such as oils, resins, gums, rubbers, waxes, fibres, rattan and bamboo.

To promote sustainable forest management and development for attaining socio-economic benefits and environmental sustainability, a new forest policy was promulgated and adopted in 1995. The policy underlines sustainable forest management without impairing the production capacity, while meeting the social and community needs and conserving the biological diversity and environmental stability. As stipulated in the Myanmar Forest Policy, 1995, and according to Forestry 30 years Master Plan (2001-02 to 2030-31) 30% of the total land area of the country will eventually be constituted as Reserved Forest (RF) and Protected Public Forest (PPF). Myanmar Selection System (MSS) in short, has been the principle forest management system applied in managing the natural forest in Myanmar since 1856. It involves formation of felling series, each of which is divided into 30 annual coupes based on equal productivity and more or less the same size and worked over a period of 30-year felling cycle under MSS, only mature trees are selected and harvested. Harvesting of trees is regulated based on annual growth and controlled by firth limits prescribed species-wise. Felling of exploitable trees is within the bounds of carefully calculated Annual Allowable Cut (AAC). Fixing AACs, therefore, accords the increment of individual tree species, which has taken

place over the course of 30-year felling cycle. AAC is thus a tool that ensures the harvest of timber yield on a sustained basis. AACs for teak and non-teak other hardwoods are periodically revised and fixed based on the updated information for State and Region.

The Government of Myanmar is currently involved in various important reforms of the Forest Sector including a major update of the Forest Law and related by-law; In view of the importance of the Myanmar Forestry Sector in enhancing national socio-economic development, and ensuring eco-logical balance and environmental stability, the Myanmar Forest Policy has been formulated in a holistic and balanced manner withing the overall context of the environment and sustainable development. Legally speaking, Forest Resources belong to the State; it is administered by the Ministry of National Resources and Environmental Conservation (MONREC) on behalf of the Government. In practice, there are two major stakeholders in the management and harvesting of timber under MONREC. Forest Department (FD) is considered as the custodian of the forest resources of Myanmar under the guidance of MONREC. It is responsible for the conservation, inventory, planning, management and protection of the forests. Among many activities, it includes, inter-alias, calculation and fixation of Annual Allowable Cuts (AAC) for teak and non-teak hard-woods operation of timber stand improvement works, establishment of forest plantation, conservation of biodiversity and enforcement of respective laws, rules and regulations. Another major stakeholder is Myanma Timber Enterprise (MTE). It was originally constituted as the State Timber Extraction Organization in 1948 when Myanmar gained Independence. Under the changing political and socio-economic conditions of the country, the role of MTE is changed and its name has also changed to State Timber Board in 1952, Timber Cooperation in 1974 and Myanma Timber Enterprise (MTE) in 1988. MTE has been responsible for harvesting of teak and non-teak hard-woods and processing and marketing of teak logs, hard-wood logs and finished products ranging from sawn timber, veneer and plywood, flooring strips and parquet blocks to furniture and wood based utensils. In other words, MTE has been one of the largest State-run-Enterprise and it plays vital role in the economy of Myanmar.

Huge areas of forest have been exploited by private and by concessionaires for valuable timber to sell for their own profit. This sort of exploitation of forests can well be called timber mining because it

takes everything of value from the forest in a reckless manner. It takes no thought of the future. Money is wanted and can be got easily in this way. The forests are destroyed. Degraded into scrub, and, worst of all erosion on the cut over areas, may result in the soil disappearing. Forests can be cut and their products utilized and, on the ground, can come up a new forest which, in the fullness of time, will yield a further crop of timber and other produce. This process can go on indefinitely and land covered with forest should be able to go on permanently producing crops of forest produce. In order to maintain the forest as a permanent living entity the practice of silviculture is called into play. Silviculture is defined as the art and science of cultivating forest crops. It may fairly be said that its first task is to replace a wood or a forest which has been exploited or is in process of being exploited by a new crop of young trees. That is its first task, the regeneration of forests. Its next is the tending of the new forest throughout its life in such a way that it will produce the best crop that the land is capable of producing, while at the same time ensuring that the fertility of the site is maintained and if possible improved. When the new crop has reached maturity, it is reaped and the process starts all over again.

From 1988 onwards Myanmar has moved to a more liberalized economic policy based on Market oriented system, promoted the role of private sector and open up to foreign investments. To stabilized the economic development and also providing the safety nets for the vulnerable groups during the transition, the following laws: Foreign Investment Law, new Central Bank of Myanmar Laws, Financial Institution of Myanmar Law and Myanmar Tourism Laws have been enacted. And the Chambers of Commerce has been transformed and reactivated as Union on Myanmar Chambers of Commerce and Industry.

Sustainable development seeks to strike a balance between the environment and development. Development occurs through policy, planning and management by the government. Achieving sustainable development requires the integration of environmental considerations into decision-making at all levels. Policy formulation by the government, national planning for development and the management of development activities should be integrated with environmental concerns. Since the adoption of the market-oriented economic system in Myanmar in 1988, dramatic changes have taken place in all economic and social spheres. The development of the national economy has been the main thrust for enhancing the living standards of people. Foreign direct

investments have been encouraged and promoted and the result is a substantial rise in economic activity in the country.

Sustainable development is a continuing process. The development process should be systematically monitored and evaluated and regular reviews of the integration of environment and development should be conducted. To ensure that existing policies, plans and programmes are integrated with the environmental dimension, a national review of economic, sectoral, and development policies should be conducted. The effects on the environment of each of these policies from negative effects of pollution, degradation and encroachment to positive effects of conservation, pollution control and abatement and protection should be examined, highlighted and weighed with the economic benefits to obtained.

Sustainably managed forests provide essential goods and services and thus play vital part in sustainable development. Reliable and up-to-date information on the state of forest resources is crucial to support decision-making for investment and policymaking in forestry and sustainable development. FAO, at the request of its member countries, regularly monitors the world's forests and their management and uses through the Global Forest Resources Assessment (FRA). Forest and forest management have changed substantially over the past 25 years. Overall, this period has seen a series of positive results. Even though, globally, the extent of the world's forests continues to decline as human population continues to grow and demand for food and land increases, the rate of net forest loss has been cut by over 50 percent. At the same time, the attention paid to sustainable forest management has never been higher: more land is designated as permanent forest, more measurement, monitoring, reporting, planning and stakeholder involvement is taking place, and the legal framework of sustainable forest management is nearly universal. Larger areas are being designated for conservation of biodiversity at the same time as forest are meeting increasing demand for forest products and services. In 1990 the world had 4128 million ha of forest; by 2015 this area has decreased to 3999 million ha. This is a change from 31.6 percent of global land area in 1990 to 30.6 percent in 2015. Yet deforestation, or forest conservation, is more complicated than that. Globally, forest gains and losses occur continuously, and are very difficult to monitor even with high resolution satellite imagery. Natural forest and planted forest area change dynamics differ and vary

dramatically across national circumstances and forest types.

Because forest provide the bulk of the world's forest products and a number of ecological and environmental services, such as water purification, erosion control and carbon sequestration. It is vital to understand current forest resources and the many paths by which forests are changing. Forests also act as sinks and sources of carbon. So, monitoring forest additions and deletions through land-use change helps scientists and decision-makers to gauge the forests' ability to reduce net greenhouse gas (GHG) emissions.

Sustainable forest management means different things to different people. It includes the use of social, environmental and economic criteria that help to maintain the flow of forest goods and services without significant degradation over time. Essentially it is forest management for the long term: the production of forest goods and services to meet the needs of present and future generations while preserving natural capital. It is reasonable to expect that, ultimately, virtually all forest countries will have SFM-supportive policies and regulations. The challenge will be to construct regulations so that forest managers are encouraged to follow them, by making investments in practical improvements profitable over a reasonable period. Support of SFM at the legal, data, management planning and stakeholder involvement levels is critical in facilitating long-term forest management. This applies to governments, private companies, communities and individuals. Permanent forest estate area as a proportion of total forest has increased slightly due to the reduction in total forest but there has been little change in the area of PFE. This stability in the area designated by the state as permanent forest estate over a 25-year period provides a good indication that the 1.5 billion ha designation will persist into the foreseeable future. Less certain is whether the amount of private forest land is likely to remain forest, even though the percentage of forest owned privately at the global scale is increasing.

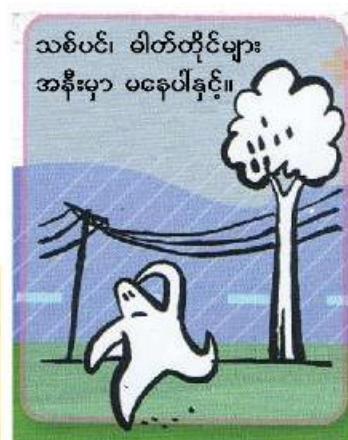

အချိန်ပေး: မြို့ကြီးပစ်နိုင်ပေးသွား
နေ့လယ်(၂၄)နာရီမှ (၆)နာရီအထွင်း
အများဆုံးဖြစ်တတ်တယ်။

သတ္တုပစ္စည်းများကို
ကိုင်ပထားပါနော်

ကွင်းပြင်တွင် ထိုးထိုးကြီး
မနေပါနော်။

မြို့ကြီးမှန်တိုင်း

မြို့ကြီးပစ်ပြင်းဆိုသည်၏။ တိမ်တစ်ခုမှတစ်ခုကြား၊ တိမ်တိုက်တစ်ခုထဲအတွင်း၊ တိမ်မှ လေထဲသို့မှင့် တိမ်မှုပြုပြင်းဆို၍ လျှပ်စစ်ဘတ်ကူးပြင်းဖြစ်သည်။ လျှပ်စစ်ကြောင်းများကြောင်း ဖြစ်ပေါ်သော လေထဲပြန်ကားမှုမှုနှင့် အလွန်ပြင်းထန်သော အပူရှိနိုင်တို့ကြောင်း မြို့ခြမ်းသံများ ဖြစ်ပေါ်သည်။

APK

အင်းတော်ကြီးမြေား

The Mirror of Indawgyi

အင်းတော်ကြီး (အေဒီယာမြို့)
အင်းတော်ကြီးမြေားနှင့်ဘာမူးတော်

ကြေးမှုဆိုလည်းကောင်းမာ၊ သမိုင်္ဂလာကြေးမှု စသည်
အမည်များကို အားကျော်စီးပွဲကြောင်းပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဤအောင်းပါးအား
'အင်းတော်ကြီးကြေးမှု'ဟု ခေါင်းစဉ်တင်လိုက်ပါရမှာ၊ သို့ဖို့ပါလျှင် ...

အင်းတော်ကြီးကန်သည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အကြီးဆုံးကုန်းတွင်းရေခါး
အိုင်ကြီးတစ်ခုဖြစ်ပြီး၊ အရှေ့တောင်အာရုံတွင် တတိယအကြီးဆုံး ရေခါးအိုင်
တစ်ခုလည်းဖြစ်ပါသည်။ ရေအနက်ဆုံးနေရာတွင် ပျမ်းမျှ ၆၀ ပေနှင့်ပြီး ရေမှာ
အမြင်အားဖြင့် ကြည်လင်ပါသည်။ အင်းတော်ကြီးကန်အတွင်းသို့ ကန်ပတ်ဝန်း
ကျင်ရှိ ရေဝေရေးတော်များမှ မြစ်ဖျားခံစီးဆင်းလာသော ချောင်း ၁၃ ချောင်းက
စီးဝင်ကြပြီး၊ အထွက်ချောင်းမှာ အင်းတော်ကြီးကန်မြောက်ဘက်ပိုင်းတွင်
ရှိသော အင်းတော်ချောင်းတစ်ချောင်းသာ နှိပ်ပါသည်။ အင်းတော်ချောင်းသည်
မိုးကောင်းချောင်းအတွင်းသို့စီးဝင်ပြီး၊ မိုးကောင်းချောင်းသည် ရောဝတီမြစ်
အတွင်းသို့ စီးဝင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် အင်းတော်ချောင်းသည် အင်းတော်ကြီး
ကန်အတွင်းသို့ ပါးမျိုးစိတ်များ၊ ကူးလူးသွားလာရာတွင် အရေးပါသကဲ့သို့ အင်း
တော်ချောင်း ဘေးတစ်လျောက်ရှိ လွင်ပြင်ကျယ်များသည် ဒုက္ခာများ၊ ကြိုးကြား

အပါအဝင် ဒေသရင်း၊ ဆောင်းခိုရေး
ပျော်ငါ်များအတွက် အရေး
ပါလှပါသည်။ အင်းတော်ကြီး
ကန်နှင့်ဆက်စပ်ရောဝ် ဒေသ
များ၊ ကန်ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ ရေ
ဝေရေးတော်များသည်နှင့်ကိုသတ္တဝါ
များ၊ ငါ်များ၊ ကုန်းနေရာနေရာနှင့်
တွားသွားသတ္တဝါများစသည် ဒို့ပါးစုံ
ပျိုးကွဲပွဲများအတွက် အရေးပါသကဲ့သို့
ဒေသခံများအတွက်လည်း ဂေဟစနစ်
ဝန်ဆောင်မှုများနှင့် ရာသီဥတုပြောင်း
လဲလာမှုကို လျှော့ချေပေးလျက်ရှိနေပါ
သည်။ ထို့ကြောင့်ပင် (၃၁၄.၆၈) စတု
ရန်းပိုင် အကျယ်အဝန်းရှိသည် အင်း
တော်ကြီး တော်ရှိုင်းတိရှစ်ဗို့သေးပဲ
တော်ကို ၁၉၉၉ ခုနှစ်တွင် ရည်ရွယ်
ကြောင်း ကြေညာခဲ့ပြီး၊ ၂၀၀၄ ခုနှစ်
တွင် အတည်ပြုသတ်မှတ်ခဲ့ပါသည်။
အင်းတော်ကြီးတော်ရှိုင်းတိရှစ်ဗို့ ဘေး
ပဲတော်၏ ထူးချွားလှပသော ဘူးများ
အခြေအနေများကြောင့် အပြည်ပြည်
ဆိုင်ရာအရေးပါသဖြင့် ၂၀၀၃ ခုနှစ်
တွင် အာဆီယံအမွှအနှစ်ဥယျာဉ်
ASEAN Heritage Park-AHP၊ ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် အရှေ့အာရုံ-သစ်
တွေးလျှော်ပွဲသွားရေးနှင့် အေးလှုန်းရေးနှင့် အေးလှုန်းရေးနှင့်
အရေးပါးရောဝ်ဒေသ East Asian
Australian Flyway Partnership-EAAFP၊ ၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် ရုပ်ဆာ
ရေဝေရေးနှင့် Ramsar Site၊ ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် ရိုးအာဝန်းနယ်ပြု Bio-
sphere Reserve များအဖြစ် အသီး
သီးသတ်မှတ်ခြင်း ခံခဲ့ရပါသည်။ ကန်
အလယ်တွင် ရွှေဖျော်ရေလယ်ဘုရား
တည်ရှိသဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဘုရားဖူး
လာသူများအကြား ထင်ပေါ်ကြိုးကြား
ပါသည်။

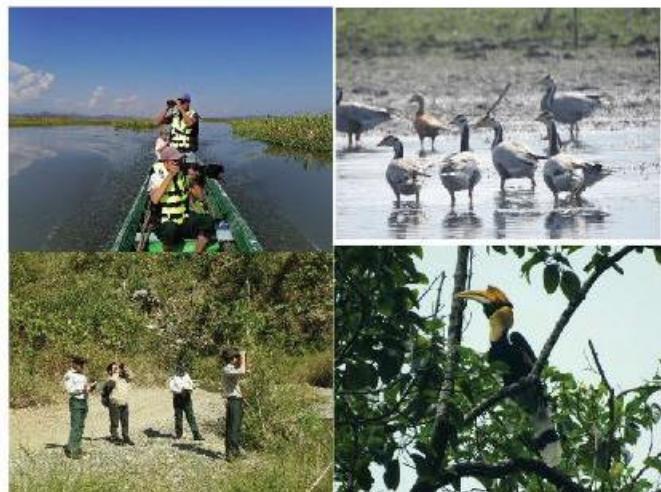
အင်းတော်ကြီးစီးဝင်အင်း နယ်
ပြော်သည် ကချင်ပြည်နယ်၊ မိုးသွာ်း
မြို့နယ်တွင်တည်ရှိပြီး ပတ်ဝန်းကျင်
တွင် ရုပ်းနိုလုမျိုးအများဆုံးနေထိုင်ကာ
ကချင်၊ ဗား၊ ရှိုင်၊ ချင်း၊ လီဆူး
စသည် လူမျိုးပေါင်းစုံနေထိုင်ကြပါ
သည်။ အင်းတော်ကြီးကန်ပတ်လည်

တွင် ကျေးရွာ(၃၆)ရွာရှိပြီး၊ လူဦးရေ (၅၄,၀၀၀) ကျော် နေထိုင်ကြပါသည်။ အင်းတော်ကြီးအိမ်အဝန်နယ်မြေတွင် ဖြစ်ပျက်နေမှုများ၊ ဓာတ်ကာလအခြေအနေပေါ်မှတည် သည့် အခွင့်ကောင်းယူနေမှုများ၊ အင်းတော်ကြီးကန်နှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အပေါ် စီးရိမ်နေမှုများနှင့် ဟတ်သက် ၍ မြို့ဒီယာများ၊ စီးရိမ်နေသူများကို ကျေးဇူးတင်ကြောင်း ပြောပါရမဲ့၊ ပိမိလည်းစီးရိမ်ပို့ပါသည်။ ထိုထက်ပို၍ နှင့်များ ပို့ပါသည်။ အခွင့်ကောင်းယူနေသူများကိုတော့ ရှုကွာစီးမင်း က အပြောပေးပါစေဟု ဆတောင်းပါသည်။ အင်းတော်ကြီးကန်နှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်တည်တံ့ကောင်းမှန်စေရေး အတွက် အင်းတော်ကြီးတော်ရှိုင်းတိရွှေ့နှင့်သေးမွဲတော့နှင့် မိတ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများ၏ ယက်ရှိနှင့်မြှော်ပိုက ဆောင် ရွက်ဆဲ ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့်အကြောင်းများကို တင်ပြပါရ စေ။ အင်းတော်ကြီးတော်ရှိုင်းတိရွှေ့နှင့်သေးမွဲတော့သည် လက်ရှိအမြဲတမ်းဝန်ထမ်းများ၊ နေ့စားအသျို့ငှားရမ်း၍ တော်ရှိုင်းတိရွှေ့နှင့်များအတွက် နေရားအသေးစိုက် နေရားအသေးစိုက် အဖြော်အမြှော်ကြီးစွာ စီးပို့အပြန်လည် တည် ထောင်ပြင်းလုပ်ငန်းများကို လျှောထားချက်ပြည့်ဖြေအောင်၊ ဝန်ထမ်းများအားလုံး၊ ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်အောင် ယနေ့အချိန်အပါတွင် အဖြော်အမြှော်ကြီးစွာ စီးပို့အပြန်လည် တတ်သည့် အင်းတော်ကြီးတော်ရှိုင်းတိရွှေ့နှင့်သေးမွဲတော့ အပ်ချုပ်ရေးမှူးသည် မိတ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများဖြစ်သည် Fauna and Flora International-FFI । Friends of Wildlife-FoW တို့နှင့် ပူးပေါင်းပြီး အကောင်းဆုံးဖြစ် အောင် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

နေရားအသေးစိုက်လည်တော်ရွှေ့နှင့် အကောင်းတော်ရွှေ့နှင့် အကောင်းတိရွှေ့နှင့် တော်ရှိုင်းတိရွှေ့နှင့်များ ကျော်စားရာ သေးမွဲတော်များတွင် ရှင်းတို့၏ မို့မိုတော်များ တဖြည့်ဖြည့်ပျက်စီးလာခြင်းကို ပြန်လည်ပြီးတည်တော် ထိန်းသိမ်းခြင်းလုပ်ငန်းဖြစ်ပြီး ၂၀၁၉-၂၀၂၀ ခုနှစ် မှ ၂၀၂၈-၂၀၂၉ ခုနှစ်အထိ (၁၀)နှစ်တာ လုပ်ငန်းစီးပို့ချက်

တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ အင်းတော်ကြီးတော်ရှိုင်းတိရွှေ့နှင့်သေးမွဲတော်ရွှေ့နှင့် RNH စီးပို့ချက်ပါ နေရားအသေးပြန်လည် တည်ထောင်ခြင်းလုပ်ငန်းများဖြစ်သည့် တော်ရှိုင်းတိရွှေ့နှင့် ဖြတ်ကဗျာမှုလမ်းကြောင်းပြင့်တင်ခြင်း၊ ကွက်လပ်ဖြည့်စိုက် ပျိုးခြင်းလုပ်ငန်းများအတွက် ပျိုးသွယ်လှုပ်ငန်းဆောင် ရွက်ခြင်း၊ သားကျင်းများပြုပြင်ပေးခြင်း၊ ကန်ရေပြင်အ တိမ်အနက်နှင့် ရေအရည်အသွေးတိုင်းတာခြင်း၊ နှစ်းတားဆည်တည်ဆောက်ခြင်း၊ ထိန်းသိမ်းကာကွယ်မှုပြုင့်တင် ခြင်းလုပ်ငန်းများဖြစ်သည့် ကင်းစခန်းတည်ဆောက်ခြင်း၊ ဘုတ်တိုင်းများစိုက်ထူခြင်း၊ ဆိုင်းဘုတ်များစိုက်ထူခြင်း၊ ပုံမှန်ကင်းလုပ့်ခြင်း အသေးစိုက်ပေးရေးရွှေ့နှင့် ဝန်ထမ်းများအသေးပြု၍ နှိုတိုက်သတ္တဝါပူးများ လေ့လာခြင်း၊ အပ်ပျိုးစိုက်(သစ်တော် ရေနေပါပ်)လေ့လာခြင်းနှင့် ဝန်ထမ်းများ၊ အသေးစိုက် ထိန်းသိမ်းရေးရွှေ့ကို ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နေသည့် အဖွဲ့များမှ ဝန်ထမ်းများ၏ လုပ်ငန်းစွာများ ဆောင်ရည်များ ပြင့်မှားလာ စေရန်သင်တန်းပေးခြင်းများကိုဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

ပညာပေးခြင်းအနေဖြင့် နယ်တွင်းပညာပေးအိမ်အစဉ်များ ဆောင် ရွက်ရာတွင် ကောစနစ်ဝန်ဆောင်ရွက်မှုများ ရေဝိဒအသေးစိုက်အကျိုးကျေးဇူးများ၊ ဆောင်းခိုင်းပုံသန်းရာလမ်းကြောင်းများ၊ ဥပဒေနှင့်နည်းပြုဒေသများအကြောင်းများကို ဟော ပြောခြင်း၊ မေးခွန်းမေးမြန်းခြင်း၊ ဆုချိုးမြှိုင်းခြင်းအစီအစဉ် များဆောင်ရွက်ပါသည်။ အင်းတော်ကြီးမြို့တွင် ဖွံ့ဖြိုးလှုပ် ထားသည့်ပညာပေးပြုခိုင်းတွင် လာရောက်လေ့လာသော ပြည့်တွင်း၊ ပြည့်ပခိုးသွားလည်းသည့်များကို ပြောန်းအတွင်း လိုက်လုပ်ငန်းလုပ်းပြုသေးခြင်း၊ ဆောင်ရွက်ပါသည်။ တသင် ကျောင်းများသို့လည်း ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး သင်ခန်းစာအဖြစ် တစ်ပတ်လျှင် ငွေ မိနစ် (၂)ချိန် စာတွေ့။

လက်တွေ့သင်ကြားပေးခြင်း Junior Leader အစီအစဉ် အရ အလယ်တန်းကျောင်းသားများကို ပညာပေးပြခန်းထိုး ဖိတ်ဆောင်ပြီး ပလတ်စတစ်အာမိုက်များ၏ဆိုးကျိုး၊ ဒီဝမျိုးစုံ မျိုးကွဲများကို ချစ်ခေါ်ပြတ်နှီးတတ်လာစေရန် မှန်ဘဲလူများ ဖြင့် ငါးကြိုကြည့်ခြင်း အင်းဆက်များကြည့်ခြင်း ခံနိုင်ငံ Carring Capacity အကြောင်းကို ဂိမ်းကဗျားခြင်းဖြင့် သိနားလည်စေခြင်း ရေဝပ်ဒေသတွင်ပေါက်ရောက်သော ရေ နေပ်များက စွန့်ပစ်အညွှန်အကြော်များကို စုပ်ယူခြင်း ပြောလိုလှာက ရေကိုသန့်စင်ပေးခြင်းအကြောင်းများကို လက်တွေ့ပြသခြင်း အုပ်စွဲ၌ မြက်စားသတ္တဝါ၊ အသားစားသတ္တဝါများ၏ အစာကွင်းဆက်များအကြောင်းကို လက်တွေ့ပြုလုပ်နားလည်စေခြင်းများ ဆောင်ရွက်ခဲ့ရာ ကျောင်းသား/သူများက လွန်စွာစိတ်ဝင်စားကြပါသည်။

ပညာပေးဝန်ထမ်းများမှလည်း ကျောင်းပညာပေးအစီအစဉ်များအတွက် ကျော်ကြပြီး အနာဂတ်လှုပ် များ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးကို စိတ်ဝင်စားလာစေရန် တစ်ထောင့် တစ်နေရာမှ ပါဝင်နိုင်ခဲ့ခြင်းကြောင့် ကျော်ခဲ့ရပါသည်။ ပညာပေးသင်ခန်းစာများကို တက်ရောက်ခဲ့သူကျောင်းသူတိုးမှ စားသောက်ဆိုင်တစ်ခုတွင် အလုပ် ဝင်လှုပ်ရင်း ပလတ်စတစ်အာမိုက်များကောက်ပြီး အခြားသူများအား ပလတ်စတစ်များ၏ ဆိုးကျိုးကိုပြောနေခြင်းကိုတွေ့ရသည့်အနိုက်အတန်တွင် ဒေသခံများကို ပညာပေးခဲ့ခြင်းအတွက် ဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေများအတိုင်း စေတ်အခြေအနေအရ ထိရောက်စွာ ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်ခြင်းမရှိသဖြင့် လိပ်ပြောမလုံခံစားရပါသည်။ ရွှေတူးဖော်ခြင်းကို ပြောင်ပြောင်တင်းတင်းဆောင်ရွက်နေကြသည့် ပိုင်းနောင်ကျေားများ၊ မယ်နှင့်ကျေားများသို့ ပညာပေးလုပ်ငန်းသွားရောက်ရောင်ရွက်ရန် မပုံးစုံခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

အင်းတော်ကြီး ဒီဝအဝန်းနယ်မြေ ရေရှည်တည်တဲ့ စေရေးအတွက် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည် Fauna and Flora International-FFI အဖွဲ့သည် အင်းတော်ကြီးကန်ရောင်ဒေသအတွင်း တတ်ပြုသေဆိုးကျိုးများကြောင့် မြေချုပ်နှင့်တတ်လွန်ကြပြီး ရေရှည်တွင် ပိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းအတွက် ဆိုးကျိုးများလျေားပါးလာစေရန်၊ တတ်ပြုသေဆိုးကြောင့်ခြင်းကြောင့် ရေတွင် Nutrient တတ်များ လာပြီး၊ ရေနေပ်အများအပြားပေါက်ရောက်ခြင်း အောက်သို့ လျှင်လျေားပါးလာခြင်းတို့ကြောင့် ဒါးနှင့်ရေနေပ်ပျိုးစီတ်

များ ရှင်သန်ရန်ခက်ခဲလာခြင်းတို့မှ လျေားပါးလာစေရန် အတွက် အောင်လှစ်စိုက်ပျိုးရေးထွန်းကားလာစေရန် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ ဒေသခံများသည် မိမိတို့ဆန္ဒအလျောက် အောင်လှစ်စိုက်ပျိုးရေးကိုလုပ်သူများအသင်းထံမှ အောင်လှစ်စိုက်မှတ်ရရှိ အောင်ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊ အောင်လှစ်စိုက်မြေသာထုတ်လုပ် တတ်စေရန်သင်တန်းများပေးခြင်း၊ စိုက်ပျိုးသီးနှံများ အတွက် တန်ဖို့မြှင့်ထုတ်ကျိုး၏ Value Added များ ထုတ်လုပ်နိုင်ရန် နည်းပညာသင်တန်းများပေးခြင်း၊ ပိုင်ထုတ်လုပ်ခြင်းသင်တန်း၊ လက်ဖက်ခြောက်/စီမံထုတ်လုပ်ခြင်းသင်တန်း၊ စွန့်ပစ်အာမိုက်မှ လူသုံးပစ္စည်းထုတ်လုပ်ခြင်းသင်တန်း၊ ရာသီဥတုပြောင်းလုပ်ကြောင့် စပါးရိုတ်သိမ်းချိန်တွင် မီးရာသန်းမှပြသောက်ပြောင်းရန် အောင်လှစ်တောင်သူများအား စပါးအခြောက်ခံစက်၊ ဆန်စက်များပုံပိုးပေးခြင်းဖြင့် စိတ်ဝင်နှင့်အပို့ပြုးမြှင့်သွေးပေးခြင်း၊ ပိုင်အဝန်းနယ်မြေရောင်းခြင်း ဒေသခံပြည်သူများ၏ လူမှုသာဝ်ဖွံ့ဖြိုးရေးကို တိုးတက်အောင်ဆောင်ရွက်ပေးခြင်းဖြင့် ဘေးမူတော်တွင်းမှ သဘာဝသယ်ယောအရင်းအမြစ်များကို ဖို့ခို့မူလျေားပါးစေရန် ဆောင်ရွက်ပေးလျက်ရှိပါသည်။ အင်းတော်ကြီးကန်ပတ်လည်တွင် အောင်လှစ်သီးနှံစိုက်က (ဇော်.၂၆)ကောက် တည်ထောင်နိုင်ခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။

အင်းတော်ကြီးကန်အတွင်း ရေလှုပ်ငန်းဆောင်ရွက်သူများက စွန့်ပစ်ခဲ့သည့် ဒါးပမ်းပိုက်စုတ်အဟောင်း Ghost Net များသည် ရေအောက်တွင် နှစ်ပေါင်းများစွာ မပျက်စီးဘဲရှိနေပြီး ရေနေသတ္တဝါများအား အလိုအလျောက်မောင်မိသော်ဖြင့် ပိုက်စုတ်များဆယ်ယူပေါင်း၊ ဒေသခံများ ပူးပေါင်းလာစေရန် ပိုက်စုတ်များဝယ်ယူပေါင်းကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီး ကန်တွင်းမှ ပိုက်စုတ် (၈၀) ခန့်ကို ဆယ်ယူနိုင်ခဲ့ပါသည်။ သွားယိုက်သောနည်းဖြင့် ဒါးပမ်းပိုက်စုတ်များ၏အန္တရာယ်ကို ဒေသခံများက သိမြင်နိုင်ပြီး ပူးပေါင်းပါဝင်စေနိုင်ခဲ့ပါသည်။

အင်းတော်ကြီးဒေသတွင် ပြည်သူလူထုအခြေပြု သဘာဝအခြေခံချိုးသွားလုပ်ငန်းဖွံ့ဖြိုးလာစေရန်အတွက် ဒေသခံ ရှမ်းနှီလှုပ်ယောအား ရှမ်းနှီစာပေနှင့်ယဉ်ကျေားမှုအသင်း အဆောက်အအိန္ဒိုင်အတူ ချိုးသွားလုပ်ငန်းဆိုးကြော်မှုနှင့် အဖော်ယကာသင်တန်းပို့ချေပေးခြင်းဖြင့် ဒေသခံများအတွက် အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းများ မြင့်တွင်းခြင်း၊ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်တတ်စားများပေးခြင်း ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ပြီး အင်းတော်ကြီးဒေသယ်ယူကျေားမှုအမွှာအနှစ်များ ထိန်းသိမ်းပေါင်းခြင်းနှင့်အတူ သဘာဝသယ်ယောအရင်းအမြစ်များ ဖို့ခို့ခြင်းမှ လျေားပါးလာစေရန် တစ်ဖက်တစ်လမ်းမှ နည်းပညာများ ပုံပိုးပေးနိုင်ခဲ့ပါသည်။

အင်းတော်ကြီးတော့ရှိင်းတိရဲ့နှစ်ဘေးမဲ့တော့ကြားခံနယ်ပြောတွင်း ကြားခံနယ်ပြောပြန်လည် ကောင်းမွန်လာစေရေးအတွက် ဒေသခံပြည်သူအစုအပွဲပို့သစ်တော် Community Forestry-CF ဖွဲ့စည်းပြီး ဆောင်ရွက်ရန် ဘေးမဲ့တော်ပတ်ဝန်းကျင်ရှိကျေးချာ(၁၀)ရွာမှ ကျေးချာသူ/သားများအား CF User Group များဖွဲ့စည်းခြင်း၊ ပျိုးသယျာဉ်များထည်ထောင်ခြင်းနှင့် စိုက်ပျိုးခြင်းလုပ်ငန်းများအတွက် အသေးစားရန်ပုံငွေများပုံစံပေးခြင်း၊ CF လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများအကြောင်းရှင်းလင်ခြင်း၊ ပညာပေးခြင်း၊ သင်တန်းပေးခြင်း၊ မြေတိုင်းတာခြင်းများ ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ပါသည်။

တော်ရှိင်းတိရဲ့နှစ်ဘေးသိမ်းရေးမိတ်ဆွေများအသင်း Friends of Wildlife-FoW သည် ၂၀၂၀ ခုနှစ်မှစတင်ပြီး အင်းတော်ကြီးမိတ်အဝန်းနယ်ပြောပတ်ဝန်းကျင်ရှိ အိမ်မွေးဆင်များဖြင့် တရားမဝင်သစ်ထုတ်ယူခြင်းများလျော့ဝါးလာအောင် ဆောင်ရွက်ရေးတွင် တစ်ဖက်တစ်လမ်းမှပုံပုံးကူညီနိုင်ရန် ကျေးချာ(၁၆)ရွာတွင် ကွင်းဆင်းလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ခဲ့ရာ အိမ်မွေးဆင် ၁၄၂ ကောင်ရှိပြီး ရရှိ ကောင်သာလျှင် မှတ်ပုံတင်ရှိကြောင်း၊ ဆင်ပိုင်ရှင်နှင့် ဆင်ပိုးစီးများတွင် ဆင်ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ ပဟ္မာသုတများနည်းပါးပါကြောင်း တွေ့ရှိခဲ့ရပါသည်။ ကိုကြောင်း အိမ်မွေးဆင်ရှင်ရှင်များ အသင်းအဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းနိုင်ရန်၊ သစ်တော်သီးဌာနတွင် ဆင်များ မှတ်ပုံတင်ရန်၊ မှတ်ပုံတင်သက်တမ်းတိုးရန် အတွက် ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊ ဆင်များနှင့်တရားမဝင်လုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ရန် လျော့ချုပ်ရေး၊ အတွက်ပညာပေးခြင်း၊ ဆင်များအား ကျန်းမာရေးစောင့်ရောက်မှုပေးခြင်း၊ ရေရှည်အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေမည့် ဆင်အခြောင်း၊ သဘာဝအခြေခံခနီးသွားလုပ်ငန်းတစ်ရုံဖွဲ့ဖြီးလာစေရန် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

အင်းတော်ကြီးဒေသသည် ရေပိုင်ဒေသဖြစ်သည် အားလုံးစွာ ပို့ဆောင်ရွက်နိုင်ပြီး ကန်အစိတ်တွင် တည်နှုန်းသော အချို့ကျေးချာများ၏အစိတ်အပိုင်းများသည် ရေလွှမ်းများခြင်းခံရပါသည်။ ရေလွှမ်းများခြင်းခံရသော နေအိမ်များရှိမိသားစုများသည် ပို့ဆောင်နှစ်အတွက် အက်အခဲများကြောပါသည်။ စနစ်တကျတည်ဆောက်အသုံးပြခြင်းမရှိသော မိုးပွားမှုများမှ အညွှန်အကြေားများသည် ကန်အတွင်းသို့ ရောက်ရှိသွားပြီး ကန်၏ကော်များမှ အညွှန်အကြေားများသည် ကန်၏ကော်များမှ အဟာရတော်များ ကြောင်း ရေနေပိုင်များ ပေါက်ရောက်ဖြစ်ထွန်းမှုများပြားလာခဲ့ပြီး ကန်၏ကော်များမှ စနစ်တို့က်နှုန်းများလျော့ချုပ်ရန် ဒေသခံအဖွဲ့အစည်းဖြစ်သည် အင်းချုပ်သူ လူမှုဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် သဘာဝအခြေခံခနီးသွားလုပ်ငန်းအသင်းမှ FFI ၏ ရန်ပုံငွေပုံးမှဖြင့် သန့်ရှင်းသော မို့ပွားစုစ်တစ်ခုကို စတင်နိုင်ခဲ့ပြီး မိုးရာသီ ရွေးကွင်းချိုင်သည် ကျေးချာ(၉)ရွာတွင် သန့်ရှင်းဒိုင်သာ ၁၄၃ လုံးတည်ဆောက်ပေးနိုင်ခဲ့ပါသည်။

ထိုအပြင် အင်းတော်ကြီးဒေသတွင် သဘာဝ အခြေခံခနီးသွားလုပ်ငန်းဝန်ဆောင်မှုများဖြစ်သည် ကယ်က်လျော့ရမ်းမြင်း၊ စက်ဘီးရွားရမ်းမြင်း၊ တော်တက်ခြင်း၊ နှုက်ကြည့်ခြင်းနှင့် မောက်တွဲကျော်မျိုးစိတ် လေ့လာခြင်း ဝန်ဆောင်မှုများပေးလျက်ရှိပါသည်။

စွန့်ပိုင်အမိုက်စီမံခန့်ခွဲခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ အင်းတော်ကြီးကန်ပတ်လည်ရှိကျေးချာများတွင် ၂၀၁၆ ခုနှစ်မတိုင်မိက ကန်အတွင်းဝင်ရောက်သော ချောင်းများအတွင်းနှင့် ကန်စပ်များတွင် အမိုက်စွန့်ပိုင်မှုများရှိခဲ့ပါသည်။ ၂၀၁၇ ခုနှစ်မှစတင်ပြီး ကျေးချာ(၁၀)ရွာတွင် လုပ်ငန်းကော်မတီများဖွဲ့စည်းခြင်း၊ ပလတ်စတ်အမိုက်များနှင့်ပတ်သက်၍ ပညာပေးခြင်း၊ အမိုက်ပုံးမှုများဖြန့်ဝေပေးခြင်း၊ အမိုက်စွန့်ပိုင်မှုများချေယ်ခြင်းများ ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ ထိုအချို့က် အင်းတော်ကြီးကြေားကန်ပတ်လမ်းမပြုးသေးသာ မိုးရာသီတွင် သွားလာရအလွန်ခက်ခဲပါသည်။ ပထားရီးစွာ လုံးတုံးကျေးချာ (ယခု အင်းတော်ကြီးဖြီး) နှင့် နှစ်မွန်းကျေးချာ (ယခု နှစ်မွန်းဖြီး) တို့တွင် အမိုက်သီးလုည်းဖြင့် ဦးစွာစတင်ခဲ့ပါသည်။

စီးဆင်းသဲ၊ စီးဆင်းပြု၊ စီးဆင်းစောင်

မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းမြောက်မှုတောင်သို့စီးဆင်းသွက်ရှိသည့်ရောဝတီမြစ်ကြီး၏ အောက်ပိုင်းအနောက် ဘက်ကမ်း၊ ဟသာတမြို့၏အထက်အနားမှ မြစ်ခွဲအဖြစ် စတင်ရှုပိုင်ပေါင်း၂၀၀ခန့်အရည်ဖြင့် ဘင်လားပင်လယ် အော်တိတိုင်စီးဆင်းသည့်မြစ် -

မြစ်တစ်လျှောက် လေးမျက်နှာမြို့၊ သေိုင်းချောင်းမြို့၊ ရေကြည်မြို့၊ သာပေါင်းမြို့၊ ပုသိမ်မြို့နှင့်ပူတော်မြို့တို့ကို အစဉ်အတိုင်းဖြတ်သနီးစီးဆင်းသည့်မြစ် -

ဒါးကမြစ်၊ ပန်မာဝတီမြစ်၊ သံတွဲမြစ်၊ တောင်ကလေးမြစ်ကဲသို့ ထင်ရှားသည့်မြစ်ပေါ်များ၊ ကုလ်ချောင်း၊ ဂတ်ချောင်း၊ စစ်ချောင်းတို့ စီးဆင်းဝင်ရောက်ဝန်းရုထားသည့်မြစ် -

ပင်လယ်သို့စီးဆင်းသွားသည့်အတွက် ဒီရေအတာက် အကျအလောက် ဒီရေအဝင်အထွက်ရှိသည့်မြစ် -

မြစ်ပေါ်တွင်လည်း အထင်ကရတဲ့တားကြီးများ တည်ရှိပြီး မြစ်ဘေး၊ ယာကမ်းနှုံး ဝန်းကျင်တစ်စိုက်ကျော်များလယ်ကွင်းများရှိသည့်မြစ် -

မြစ်၏ရေဝေရေလဲဒေသများသည် ရရှိစိုးမ တောင်ဘက်ကျကျတွင်ပါဝင်သဖြင့် အမြှိမ်စီးသစ်တော်သစ်ပေါက်ရောက်သကဲ့သို့ မြစ်အတွင်းဒီရေရောက်သည့်ကမ်းစပ်များတွင် မြစ်ဝက္ခန်းပေါ် ဒီရေတော်သစ်မျိုးများဖြုံစိုးလန်းရှိပြည်နေသည့်မြစ် -

ဤမြစ်သည်ကားရောဝတီတိုင်းဒေသကြီး အတွင်း ဖြတ်သနီးစီးဆင်းလျက်ရှိသည့် ပုသိမ်မြစ် သို့မဟုတ် ဝေနှင့်မြစ်ချော်သွော်၏

ဤမြစ်ပြင်ဝယ် -

ဤမြစ်ရေပြင်တွင်ရေကြာင်းခနီးဖြင့်ရောဝတီတိုင်းဒေသကြီးအတွင်းရှိ ပင်လယ်ကမ်းစပ် ဖော်တင်စွမ်းဘုရားသို့လည်း သွားရောက်ဖူးမော်နိုင်သည်။

ဟိုင်းကြီးကျော်တွင် အစပျိုးအခြေချုပ် ကျူးကျော်နယ်ချုံလိုသည့် တိုင်းတပါးသားနယ်ချုံတို့အား တိုက်နိုက်ချေမှုနဲ့ရှိ မြန်မာသွားရောက်းတို့သည် ဤမြစ်ရေပြင် မူရေကြာင်းစစ်ချိစစ်တက်ပြုခဲ့သည်။

ဒေသခံပြည်သုတေသန ဤမြစ်မှ ရေထွက်သယ်

အုန်းမျှင်းဆေး

ကတများ ထုတ်ယူသုံးစွဲသည့် တံ့သိလုပ်ငန်းနှင့် မြစ်ရေကို အသုံးပြု၍ သီးနှံများစိုက်ပျိုးခြင်းလုပ်ငန်းများမှ ထွက်ကုန်များကို တစ်စင်းတာခါး အသုံးပြုသည့်မှ စီးပွားရေးအတိုင်းရောင်းဝယ်မြစ်မှု စီးပွားရေးရောင်းလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

ကုန်းလမ်းများမှဖွံ့ဖြိုးပါ တစ်ခေတ်တစ်ခါ့မှ လက်ရှိအချိန်အတိလည်း ဤမြစ်ကိုအရေပြု၍ ဝန်းရုံးစီးဆင်းသည့် မြစ်လက်တာက်များရောင်းများမှတစ်ဆင့် ၈၈ လမ်းမှ စုန်ချည်ဆန်ချည် ကူးလူးသွားလာဆက်ဆံနေရသည်။ ဤမြစ်ပြင်သည်ကား ရောဝတီတိုင်းသားတို့၏ လူမှုစီးပွားရေးပညာရေးကျိုးမာရေးကိစ္စအဝေအပ် အခြားသော အရေးကိစ္စများ ဆောင်ရွက်ခြင်းအတွက် အရေးပါလှပေသည်။

ဤမြစ်နှစ်ကြာမှာ -

ရောဝတီတိုင်းဒေသကြီးတွင် ရရှိစိုးမနှင့် ထိစပ်နေသည်သာဝတီသစ်တော်ကြီးများနှင့် သာဝတီအီးရောင်းများ အနေကြာင်းအားဖြင့် သစ်နှင့်သစ်တော်ထွက်ပစ္စည်းများကို ထုတ်ယူသုံးခဲ့ကြရာအကျိုးရေလဒ်အနေဖြင့် သာဝတီတော်များ ပြန်းတီးခြင်းနှင့်တော်အဆင့်အတန်းများနှင့်ကြိုး တိုင်းဒေသကြီးအတွင်း သစ်တော်ဖူးလွှားမှုရော်ယူကြရှိပါသည်။ လက်ရှိအခြေအနေများလည်း လိုအပ်ချက်အမျိုးမျိုးကြောင့် သစ်နှင့် သစ်တော်ထွက်ပစ္စည်းများကို နည်းလမ်းစုံ

ဖော်တုတိယူနေကြပြီး အခြား ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးများမှ သယ်ယူအသုံးပြုနေရသည်ထိရိုက်ပါသည်။

သစ်နှင့်သစ်တော့တွက်ပွဲည်း သယ်ယူမှုများတွင်
ပုံသိမ်မြစ် (သို့မဟုတ်) ဝင်နှင့်မြစ်နှင့်လက်တက်များမှ
တစ်ဆင့် တိုင်းဒေသကြီးအတွင်း သယ်ယူမှု ပင်လယ်
တွက်ပေါက်များသို့ သယ်ယူမှုများရှိပါသည်။ အထူးသုဖို့
တရားမဝင်သစ်ထုတ်လုပ်မှုနှင့် ပတ်သက်သူများသည်
တာဝန်ရှိသူများ၏ အလုအင်ကိုနှင့် ညာမတွက်ရဘာချိန်
များကိုအခွင့်ကောင်းယူ၍ ဒီဇာတ်တက်အကျကို အသုံးချကာ
ကြုံမြစ်ရေးကြောက်အခြေပြုသည့်ပဲ/ ယာမြစ်ချောင်း
လက်တက်လက်ခွဲများအပါအဝင် ဆက်စက်လျက်ရှိသည်။
ရောဝတီတိုင်းဒေသကြီးအတွင်းမြစ်/ ချောင်းအသွယ်သွယ်
အသုံးပြု၍ ရေကြောင်းဖြင့် ဒီးကြောင်းဒိုးစုက်သယ်ယူပြီး
တရားမဝင်ကန်သွယ်နေသည်လည်းရှိပါသည်။

ଶ୍ରୀଯତ୍ତିବ୍ୟକ୍ତିଃଗ୍ରୀଃଗ୍ରୀଃଚାଯିଚାଯିଭ୍ରାଃକୋର୍ବାଦ୍ ଦେବ
ପଠିତିର୍ଦ୍ଦିଃଅସାଗ୍ରୀଃ ବୁଦ୍ଧିରେଣ୍ଟିରୀନ୍ଦ୍ରାତ୍ମଦିଃ ପ୍ରତିଯକ୍ଷିତେଃପାଦିଃ
ପାଦିର୍ବ୍ୟନ୍ଦୀର୍ବ୍ୟନ୍ଦୀପ୍ରତିଶିଳୀ ପ୍ରତିଶିଳୀ ବୁଦ୍ଧିରେଣ୍ଟିରୀନ୍ଦ୍ରାତ୍ମଦିଃ ପଠିତିର୍ଦ୍ଦିଃ
ଆଲ୍ୟବନ୍ଦୀର୍ବ୍ୟନ୍ଦୀପ୍ରତିଶିଳୀ ପଠିତିର୍ଦ୍ଦିଃଅଗ୍ରହୀଃତାଫଳେରପିତାବନ୍ଦୀ॥

သစ်တော်ဝန်ထမ်းတို့သည် -

သစ်တော်ဦးစီးဌာနတွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်
သည့် သစ်တော်ဝန်ထမ်းအေဆင့်ဆင့်သည် ဝန်ထမ်းတို့
၏သာဘာဝအလျောက် ပြောင်းရွှေ့တာဝန်ထမ်းဆောင်မှု
များရှိနေသော်လည်း မိမိတာဝန်ကျေရာဒေသများတွင်
သစ်တော်လုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့်အတူ သစ်
တော် သယံဇာတများ ထာဝစဉ်တည်တံ့ရေးအတွက် ထိန်း
သိမ်းလျက်ရှိပါသည်။ သစ်တော်သယံဇာတထိန်းသိမ်းကာ
ကွယ်ခြင်းလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရာတွင် ပြည်သူများအား
စည်းရုံးပေါ်သွားခြင်း၊ သစ်တော်အသိပညာများတိုးပွား
စေခြင်း ဆောင်ရွက်သက္ကတို့ တရားမဝင်သစ်နှင့်သစ်တော်
ထွက်ပစ္စည်းထုတ်လုပ်မှုကို ကြိုတင်ကာကွယ်တားဆီး
ခြင်း၊ သတင်းစုံစုံများဖွေဖော်ထုတ် အရေးယဉ်ဆောင်ရွက်
လျက်ရှိရာ ပုံသိမ်းမြစ် (သို့မဟုတ်) ဝင်နမ်ဖြတ်သန်း
စီးဆင်းသည့် ပုံသိမ်းခိုင်၊ သစ်တော်ဦးစီးဌာန ဝန်ထမ်းတို့
သည် ၂၀၂၁-၂၂ ဘဏ္ဍာန်စုံ (mini) ပွင့်လင်းရာသီး
အတွင်း တရားမဝင်သစ်ဖော်စီးခြင်းကို အလားတူ ယခင်
နှစ်ထက် အလေးထား၍ ပုံမှန်ဖော်စီးခြင်း၊ သတင်းချပြုမှု
အပေါ် နယ်မြေရှုင်းလင်းဖော်စီးခြင်း၊ ဆက်စပ်ဌာနများ
နှင့်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် ဖမ်းဆီးအရေးယဉ် ဆောင်
ရွက်နေရပါသည်။

ရောဂတ်တိုင်းဒေသကြီး၊ ပုသိမ်ခိုင်ရှိတာဝန်ရှိယဉ်သစ်တော်ဦးစီးဌာနဝန်ထမ်းအဆင့်ဆင့်သည် ပွင့်လင်းရာသိဖြစ်သည့် **J-10-JJ (Mini)** ဘဏ္ဍာန်အတွင်းတရားမဝင် ကျိန်ခြေသား (၁၂၅cc)ရွောင်း (၁၈၈cc)ရွောင်း

တန်၊ သစ်မှာ (၄၁) လုံး / ချောင်း (၈၉၆၇၆၆)တန်၊ အခြား
သား (၃၃၂၂၀)လုံး / ချောင်း (၂၁၆.၈၁၀၉၉)တန်၊ အခြား
သစ်လုံး (၃)ပေအောက်သစ်(၃၂၀၀)လုံး (၃၀.၃၂၉၉) တန်၊
စုစုပေါင်း(၄၅၀.၄၄၈၅၉)တန်အား ပြစ်မှုကျိုးလွန်သူ (၁၄)ဦး၊
ဖော်တော်ကား (၆)ဦး၊ (၃)ဘီး ဆိုင်ကယ် (၁)ဦး၊ ဆိုင်ကယ်
(၁)ဦး၊ စက်ဘီး(၁) ဦး၊ စက်ရေး (၄) ဦး၊ လက်ကိုင်စက်လွှာ
(၁)လက်၊ အင်ဂျင်စက် (၃)လုံး၊ ရော်စက်(၂)လုံး ဆက်စပ်
ပစ္စည်းများနှင့် ဖမ်းဆေးခဲ့ပါသည်။ အလားတဲ့ ၂၀၂၂-
ခုနှစ်၊ မဟာသကြံနှင့်အကြံကာလ သကြံနှင့်ကာလနှင့်
သကြံနှင့်အလွန်ကာလ ပြောလအတွင်း၌လည်း သစ်မှာခဲ့
သား (၄၀)ချောင်း (၀.၄၃၉၉) တန်၊ အခြားသစ်လုံး (၅)လုံး
(၁.၀၅၃၄)တန်၊ အခြားခဲ့သား (၄၈၈)ချောင်း၊ (၁၀.၃၇၀၆)
တန်၊ စုစုပေါင်းသစ်တန် (၈၁.၈၈၀၆)တန်နှင့် ပြစ်မှုကျိုး
လွန်သူ (၅)ဦး ဆက်စပ်ပစ္စည်း များအနေဖြင့် ပဲထောက်(၁)
ဦး၊ တရာတိနှင့်အင်ဂျင် (၂)လုံးတို့ ဖမ်းဆေးရမိပြီး အရေးယူခဲ့
ပါသည်။

သစ်တောသစ်ပင်တို့သည်—

‘သစ်တစ်ပင်ကောင်း ငါက်တစ်သောင်းနားနှင့်’
 ဆိုရှိးစကားရှုပါသည်။ သစ်တောာသစ်ပင်တို့သည် လူသား
 တို့အပါအဝင် သက်ရှိတို့အတွက် လေကိုသန္တစင်၊ မြေနှင့်
 မြေခံသွေ့လွှာကိုထိန်းသိမ်း၊ ရေကိုစုဆောင်းသိလောင် ဖို့မျိုး
 စုံပျိုးကွဲများကိုနှစ်တေပြီး ဂေဟဇနစ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေခြင်း
 နှင့်များသို့ပြုလေယူကြုံတော်များများ သားပေါ်များအနှင့်များ
 ကိုတားသီးပေးပါသည်။ အထူးသဖြင့် ရောဝတီတိုင်းဒေသ
 ကြီးအတွင်း ဝင်မြစ်အပါအဝင် ဖြစ် / ချောင်းတို့၏ ရေဝေ
 ရေလဲဒေသရှိသာသစ်တောာသစ်ပင်များ ဒီရေတောာများသည်
 ဒေသခံတို့၏အခြေခံလိုအပ်ချက်ဖြစ်သော စားဝတ်နေရေး
 ကို တိုက်ရှိက်အထောက်အပံ့ပြုပြီး သဘာဝတေးအနှင့်များ
 များ ကုန်းတွင်းပိုင်းသို့ ဆားငန်ဓာတ်စိမ့်ဝင်မှ တားသီးပြီး
 ရေ၊ လေ၊ မြေကိုအပြည့်အသွေးပြို့မားဖော်ပြုး သန့်စင်ပေး
 ခြင်းစသည် သွေ့ယ်စိုက်သောအကျိုးကျေးဇူးများပြုလျက်
 ရှုရာ သစ်တောာသစ်ပင်တည်ရှိမှုသည် ဂေဟဇနစ်ဖွံ့ဖြိုး
 တိုးတက်မှု၊ ဒေသခံတို့၏ နေ့စဉ်လူမှုစီးပွားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်
 မှန်င် ဆက်စပ်မှုသည်ကား လွန်စွာများပြုးလုပ်သည်။

ଗ୍ରାମେତାଟୁଣ୍ଡଃତାନ୍ତିର୍ମିଶେଷାନ୍ତି ଯତ୍ତତୋତ୍ତାଯତ୍ତ
ପଦ୍ମତ୍ରୀଅଗ୍ନିଃଗୋପାଳିକାଃ ମୂର୍ଖାଃପ୍ରାଃଲ୍ଲବିତୀ।

ତିଃଶାର୍ଦ୍ଦିଃଶ୍ଵରଃତିଃଶାର୍ଦ୍ଦିଃବୁଦ୍ଧିଃଶାର୍ଦ୍ଦିଃଶେଷ୍ୟାନ୍ତିଃ

တရားပဝင်သစ်နှင့် သစ်တော့တွက်ပစ္စည်းများ
အား ဖမ်းဆီးအရေးယူရသည့် သစ်တော့အန်ထမ်းများ
အနေဖြင့် ပိုပိုကြိုစံစဲမ်းရှာဖွေဖော်ထဲတ် အရေးယူရခြင်းနှင့်
ပတ်သက်၍ တာဝန်တစ်ရပ်အား ကျော်နွောထမ်းဆောင်
နေရခြင်းဆိုသည်ထက် ကမ္မာမြေကြီအဆုံးဟုတင်စား၏
လျှော့သည့် သစ်တော့သစ်ပင်များ ဖိုးလန်းပြည့်စွာရှင်သန
နေသည်ကိုသာမြင်တွေ့လိုသည့် ဆန္ဒရှုပါသည်။

ပဋိပုံးဆာ ကြီးခါးချို့ပို့ပေးမြေး

နှစ်ကိုယ်ယဉ် နေပါလို့
ပြောင်သေသည့် အဖြစ်များလား
အပြို ကိုယ်သာ ရှိစေတော့။

မခဲ့လိုလူပေမယ့
ခွဲကို ခွဲဖို့ အရေးပေါ့
(အချင်ရယ်)
ဝေးကျပြီပေါ့ ။ ။

ମୁଦ୍ରଣ ପତ୍ର

ବ୍ୟାକିନୀ (ଶବ୍ଦ) ଭୁବନେଶ୍ୱର

၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် ကော်မတီအဖွဲ့များက ပလတ်စတမ်းမီးရှိသည် အမိုက်ခြင်း (အကျယ် ၃ ပေ အမြင့် ၄ ပေ သံခြင်း)ကို စတင်အသုံးပြုခဲ့ကြပါသည်။ ၂၀၂၀ ခုနှစ်တွင် Volunteer လူငယ် (၁၁၌ဦးအား နှစ်မျိန်းမြှုံးတွင် သင်တန်းပေးပြီး အမိုက်စွမ်းပစ်ရန် နေရာ(၄)နေရာကို ရွှေးချယ်ပြီး စွမ်းပစ်ခဲ့ကြပါသည်။ ၂၀၂၂ ခုနှစ်တွင် သုန္တပို့မာ အဖွဲ့မှု စာတွေ့လက်တွေ့သင်တန်းများ ကျင်းပပြုလုပ်ပေးပြီး၊ ယနေ့အချိန်တွင် ကျေးဇူး(၁၂)ရွာအထိ ကားမြှင့် အမိုက်သိမ်းခြင်းကို အင်းတော်ကြီး လူမှုပြုဖြီးရေးအသင်း (အမိုက်သီးသန့်) က အမိုက်လိုက်လုပ်သိမ်းဆည်းခြင်းကို ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ ကားမြှင့် အမိုက်သိမ်းခြင်းကို အိမ်ထောင်စု ၅၉% အထိပုံးပေးခိုင်ပြီး ၄၁% မှာ ပိုပီ အီအလီဖြင့် ဆောင်ရွက်နေရာလုပ်ဖြစ်ပါသည်။ အင်းတော်ကြီးတော်ရိုင်းတိရဲ့လွှာနှင့် FFI တို့က အမိုက်ပုံးများပုံးပေးပါသည်။ အမိုက်ကား မောင်းသူ၏ စက်သုံးဆီ Volunteer များအတွက် ၂၀၁၈ ခုနှစ် မှ ယနေ့အချိန်အထိ FFI က နေတွက်စရိတ်ပုံးပေးလျက်ရှိပါသည်။

ယနေ့အခါန်တွင် လုံးတုံးကျေးရွာအား အင်းတော်
ကြီးမြှို့၊ နှစ်မွန်းကျေးရွာအား နှစ်မွန်းမြို့များအဖြစ် အဆင့်
တို့ပြောင့်သတ်မှတ်ခဲ့ရပြီး၊ ပြုပြန်အညီ ဆေးရုံများ၏ စွန်း
ပစ်အထိုက်များအတွက်ကိုလည်း စဉ်းစားလာရပြီ့ဖြစ်ပါ
သည်။

ဤသိဖြင့် အင်းတော်ကြီးနိုင်အဝန်းနယ်မြေသည်
အင်းတော်ကြီး တောရှင်းတိရိဓမ္မနေ့များမှတော့ အစိုးရပ
ဟုတ်သောအဖွဲ့အစည်းများဖြစ်သည် FFI + FoWi
ဒေသခံအဖွဲ့အစည်းများဖြစ်သည် အင်းချုပ်သူ၊ အင်းတော်
ကြီးလူမှုပွဲဖြိုးရေးအသင်း၊ သဘာဝလယ်ယာသီးနှံ စိုက်
ပျိုးထုတ်လုပ်သူများအသင်းတို့၏ ဂိုင်းဝန်းပူးပေါင်း တိန်း
သိပ်းမှုဖြင့် ခက်ခဲသောအချိန်ကာလုပ်ပင် ဖြည့်ဖြည်းမှန်
မှန်ဆက်လက်ချိတ်ဆက်နေပါကြောင်း အင်းတော်ကြီး ကြေးမှု
မှ တစ်ဆင့် သတင်းကောင်းပါးလိုက်ပါသည်။

၁၆၅၂။ မြန်မာရှိသည့်အကျဉ်းချုပ်မြင်းပြင် ပြည်သူမှတ်ဘာ၊ ဘသံပြည်သူမှတ်မြင်းနှင့် စီစဉ်ရှိခဲ့ပြုခဲ့ခြောက်မြောက် ထိန်းသိမ်းခြင်း

သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းစောင့်ရွှေ့ကြံရေး သစ်တောသစ်ပင်
ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရေးလုပ်ငန်းများတွင် ရပ်စွာလူမှုအသိုင်းအတိုင်းများ၊ ပုဂ္ဂိုလ်က
ကဏ္ဍအုပ်အစီးရတဲ့ ပုံပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုကို ဖြင့်တင်ရန်အတွက် ပြည်သူ
လူထုအသိပညာပေးခြင်းလုပ်ငန်းများကို နည်းလမ်းအမျိုးမျိုးဖြင့်ဆောင်ရွက်လာ
ကြပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် မြို့ပြများတွင် ရက္ခာပေးဒေသများတည်ဆောင်
ခြင်း၊ သစ်တောက်အခြေခံသော ခရီးသွားလုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ခြင်း၊ သစ်ပင်
စိုက်ပွဲတော်များကျင်ပေးခြင်းနှင့် သစ်မျိုးစွဲယဉ်တည်ဆောင်ခြင်းလုပ်ငန်းများ
သည် ပြည်သူကို သဘာဝနှင့်နှစ်စင်ပေါ်၊ သစ်တောသစ်ပင်ကို ချုပ်မြတ်နှီး
စိတ်၊ ဂရှိုက်လိုစိတ်များကို ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။

သစ်များစုံပွဲယဉ်တည်ထောင်ခြင်းကို သစ်တောသစ်ပစ်ကြီးများနှင့် နှုန်းနွယ်ပေါ်ရောက်နေသော ချုပ်ပင်များ၊ သစ်ပျော်ပင်များနှင့် နွယ်ပင်များကို ထိန်းသိမ်းရန်၊ အေရာဒေသအမျိုးမျိုးမှ ရှားပါးသစ်များအား ထိန်းသိမ်း စိုက်ပျိုးရန်နှင့် မျိုးရှိုးပိတေသန်းသိမ်းရန်၊ သုတေသနစနစ်းသိမ်းခြင်းများပြုလုပ်ရန်၊ သင်ကြားမှုအထောက်အကူအတွက် အချက်အလက်များအား ထောက်ပံ့ပေးရန်နှင့် တက္ကသိုလ်များ (ဥပမာ- ရက္ခာဖေဒသဘာသာရပ်နှင့် သတ္တာဖေဒသဘာသာရပ်များ) အတွက် လက်တွေ့ကွင်းဆင်းလေ့လာရေးဘွဲ့ အထောက်အကူဖြစ်လာစေရန် စသည် ရည်ရွယ်ချက်များပြင် တည်ထောင်ကြေလေ့နှုန်းကြောင်း လေ့လာမှတ်သားရ ပါသည်။ ထိုအပြင် ပညာပေးခြင်းလုပ်ငန်းများ၊ သုတေသနလုပ်ငန်းများ၊ ပြည်သူ လူထုအပ်နှင့် ဖြေအနားယူခြင်းနှင့် ဒေသမျိုးရင်းသစ်တောသစ်ပင်များအား ဒေသအတွက်နှင့် ဒေသပြင်ပတ်ထိန်းသိမ်းခြင်း (Ex-situ and In-situ Conservation) စသည်၊ အကျိုးကျေးဇူးများကိုလည်း ရရှိပေါ်သည်။

သစ်တော်ဦးစီးဌာနနှင့် Asia-Pacific Network for Sustainable Forest Management and Rehabilitation (APFNet) တို့ ပူဇော်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့် မဲခေါင်ဒေသ (မြန်မာနိုင်ငံ)တွင် သစ်တောက်ဟစ်များအား ဘက်စုံစုံမှုပုံပြင်းစီးနှင့် သရပ်ပြခြင်းမှုပိုက်နှုန်းအနေဖြင့် သစ်တောသုတေသနဌာန၊ ရေဆင်းတွင် သစ်မျိုးစုံညျာဉ်ကို ၂၀၁၉ ခုနှစ်မှစတင်၍ တည်ထောင်လျက်ရှိပါသည်။ သစ်တောသုတေသနဌာနသည် ရောယာအားပြင့် (၂၃၈.၀၈) ကော်ယ်ဝန်းကြီး ယခုတည်ဆောက်လျက်ရှိသည့် သစ်မျိုးစုံညျာဉ်သည် (၆၅) ကေ အကျယ်အဝန်းရှိသည် အင်တိုင်းတောအမျိုးအစားကို အခြေခံပြီး ထိန်းသိမ်းထားသောညျာဉ်တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။

သစ်ပြီးများ စာရင်းကောက်ယူလေ့သာမှုအရ အပင်ပြီးရင်း ငါး မျိုးစိတ် အားဖြင့် ၁၃၁ မျိုး ပေါက်ရောက်ရှင်သုန္တနောက်း အစိကအားဖြင့် ပိတေသန

အေဒီ ၁၉၇၅

တော်ရှင်တိရဲ့နှစ်များအနေဖြင့်
သစ်တော်သတေသနပုဂ္ဂနည်းအတွင်း

ရွှေကြံများ ကျက်စားရာ wetlands ဧရာန်

ရှိများအတွင်းရှုက်များကျက်စားနေပုံ

တွင် ဆောင်းခိုင်များအပါအဝင် ရှုက်များတိတ်ပေါင်း (ရေ)မျိုး (Win Win Nwe, 2017) လာရောက်ကျက်စားလေ့ရှိ သည့်အတွက် ယနေ့ခေတ်တွင် စိတ်အပန်းဖြော်တစ်ခုအနေဖြင့် ခေတ်စားလာသည့် Bird watching ကိုထည်း ပြုလုပ်နိုင်များဖြစ်ပါသည်။ ရုံဖန်ရဲ့တွင် တော်ကို၊ ချေ(ရှိ)၊ တော့ကြက်၊ ယဉ်ကျင့်တော့ကြောင်များကိုတွေ့ရသကဲ့သို့ ငြိုင်းတော်ရှိရှိများ၏ မစ်များကိုလည်း တွေ့ရှိရတော်လည့်အတွက် တော်ရှိရှိများ၏ နေထိုင်ကျက်စားမှုကို လေ့လာနိုင်သော သုတေသနဒေါ်ယာ (Research Area) လည်း ဖြစ်လာနိုင်ပါသည်။

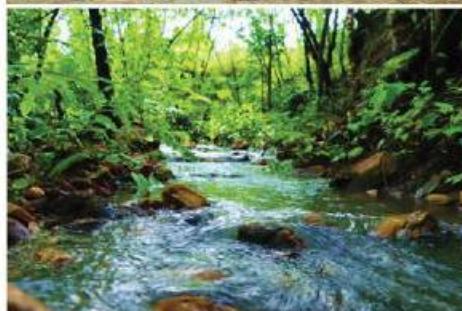
သစ်မျိုးစုံဥယျာဉ်တည်ထောင်သည့်အခါတွင် အဆိုပါပေါက်ရောက်နေသည့်သစ်မျိုး၊ ချုံ့နှုန်းနှင့် လျှို့ ပြောင်များပေါ်မှုတည်၍ -

- (၁) Wetland Zone
- (၂) Medicinal Plant Garden Zone
- (၃) Precious Tree Zone
- (၄) Bamboo Zone
- (၅) Fruit Tree Zone
- (၆) Rare and Endangered Tree Species Zone
- (၇) Ornamental Plant Garden Zone
- (၈) Natural Conservation Zone စသည်ဖြင့်

၉၅ (၈)ရှိနွေ့၍ ရှိနှုန်းလိုက် မျိုးဆက်ပင်များ ပြောစြင်း၊ ဝါးပင်၊ သစ်တော် သစ်ပင်၊ အလှပင်နှင့်အသီးပင်များ စိုက်ပျိုးစြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်လျက် ရှိပါသည်။ ယခုအခါ ရှိနှုန်းလိုက် တော့တွင်းလျော်က်လမ်းများကို ဒီဇိုင်း မျိုးဖြင့်ဖောက်လုပ်ထားပြီးဖြစ်သည့်အတွက် သစ်မျိုးစုံဥယျာဉ်၏ သဘာဝ ရှုခင်းများကို လမ်းလျော်က်ရင်း၊ စကားပြောရင်းခံစားနိုင်ပြုဖြစ်ပါသည်။ နေ့ရာသီတွင် တော့တွင်းလျော်က်လမ်းအတွင်းအပန်းဖြေရင်း၊ အင်ကြောင်းတော့မှ အင်ကြောင်းပန်းနှင့်ရင်းခဲ့ပန်းများ လိုင်လိုင်ဖွင့်နေသည်ကို တွေ့ပြုရမည်ဖြစ်ပါသည်။ မိုးရာသီတွင် Rare and Endangered Tree Species Zone မှ Bamboo Zone ကိုဖြတ်သန်းဆိုသင်းနေသော ရေးစီးပွားရေးနှင့်အတွက် ခံစားရမည်ဖြစ်ပါသည်။

ထိုကဲ့သို့သာယာလုပ်ပြီး စိတ်ဝင်စားစရာကောင်းသည့် သစ်မျိုးစုံဥယျာဉ်အား အများပြည်သူများ လာရောက်အပန်းဖြော်ခြင်းဖြင့် သဘာဝ နှင့်ဆက်နှယ်ဖော်ထိုင်ခြင်းမှုရရှိနိုင်ပည့် ကျန်းမာရပ်ရွှေ့ခြင်း၊ စိတ်စိစိုးမှု လျော့ကျစေခြင်းတို့ကို အထောက်အကျော်ပြုနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့မှ တစ်ဆင့် သဘာဝတိုင်းကျင်နှင့် ဦးမျိုးစုံမျိုးကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရောက်လိုစိတ် အသီပညာများဖြင့်တင်ပေါ်နိုင်မည့် Outdoor Learning အဖြစ် ဖန်တီးပေးသွားမည်ဖြစ်ပါကြောင်း ရေးသားဖော်ပြုအပ်ပါသည်။

References APFNet, 2020. Species Composition, Diversity and Stand Structure of Forested Zones in Forest Research Institute, Yezin.

Win Win Nwe, Shwe Lone, Nwe Nwe Win, Aung Zaw Moe, 2017. Seasonal Variation in Bird Diversity in the Campus of Forest Research Institute. The Republic of the Union of Myanmar Ministry of Natural Resources and Environmental Conservation Forest Department, December, 2017.

ရေဘတ်း (Snow trout)

မန်မာအမည် = ရေခါင်း

အင်လိပ်အမည် = Snowtrout / Mountain Barbel

വീഴ്ത്താമല്ല് = *Schizothorax meridionalis*

Tsao, 1964

မျိုးရင်း = Cyprinidae

ଅର୍ଥାତ୍

ပုံမှန်အားဖြင့် ခန္ဓာကိုယ်အရွယ်အလား (၃၀-၄၅) စင်တိပီတာရှိသည်။ အကြီးဆုံးမှာ (၆၀) စင်တိ ပါတာအနှင့် အထိရှိသည်။ ငါးအုပ်စုတွင် အရွယ်အလားအလယ်အလတ် တွင်ရှိသော (Medium Size Fish) ငါးမျိုးများ ဖြစ်ပါသည်။ ခန္ဓာကိုယ်ပုံသဏ္ဌာန်

အနုတ်ပေါင်းပေါင်းမှာ အနည်းငယ်လုံး ပိုင်းဆည့် သတ္တုနာန်ရှိ၏ ပြားပြီးရည်လျားသည်။ ပါးစပ်သည် အောက်ဘက် အနည်းငယ်စိက် (Inferior) နေပါသည်။ အောက်မေးရိုး (Maxillary) တွင် နှုတ်ခမ်းများ တစ်ခု၊ နှုတ်ခမ်းပေါ် (Rostral) တွင်တစ်ခု၊ နှုတ်ခမ်းများ နှစ်ခုပါ ရှိသည်။ ကျောာက်ရေယက် (Dorsal Fin) တွင် ဆူးတောင်မာပါရှိပြီး ကျောာက်ရေယက်မှာ ထောင်မတ်လျှက်ရှိသည်။ အကြေားခုံ (Scale) များမှာ အလွန်သေးငယ်ပါသည်။

ခန္ဓာကိုယ်အရောင်အဆင်းသည် ကျောကုန်းဘက်မှာ အရာရှိ(Alcohol) သို့မဟုတ် စတီးသို့ရောင် (Steel-grey)၊ ငွေမှုပ်ရောင် (Silvery)ရှိပြီး ဝင်ဖိုက်ပိုင်းသည် ငပ်ပိုန်ပိုန်အဖြူရောင်အဆင်းရှိသည်။ ကျောဘက်ရောယက် (Dorsal Fin) နှင့် အမြဲးရောယက် (Caudal Fin) များမှာ အညီဖျော်ရောင်ဖြစ်ပြီး ရင်ရောယက် (Pectoral Fin) နှင့် ဝင်ဘက်ရောယက် (Pelvic Fin) တို့မှာ ဝါများရှောင်ဖြစ်သည်။

ဒေါဒယ်လ်.ကေစီယွန်(တောအပ်ကြီး)

M.Sc (Zoology)

Diploma of Wildlife Institute of India (WII)

၅၁၂

တော်-ရှိရာဒေသ

ပျိုးစွာအား တရုတ်နိုင်ငံ တောင်ပိုင်းနှင့် အနောက်
ဘက်ရှိဒေသတစ်လျှောက်မှ ဟိမဝဏ္ဍာဒေသတစ်လျှောက်
နှင့် အာရာအလယ်ပိုင်း၊ အီရန်နှင့် တုရက်နိုင်ငံများတွင်
လည်းတွေ့ရှုပါသည်။ ပျိုးစွာ (Genus) အားဖြင့် Schizo-
thorax (ခြောက်ခန့် ရှုမည်ဟု လေ့လာဖော်ထုတ်ထား
ပါသည်။ Schizothorax များအား မြန်မာ တရုတ်၊
အီနိုယနိုင်ငံများ၏ ပင်လယ်ရေမျက်နှာပြင်အထက် အမြင့်
ပေ (၃၀၀–၄၀၀) အတွက်ရှိ ဟိမဝဏ္ဍာ တောင်ပွဲတောင်
တန်းဒေသများနှင့် ဘူတန် ပါက္ခာတန်နိုင်ငံများ၏ အပူချိန်
(၈–၂၂)ပေတိတိဂရိတ်ရှိ ရေခဲများ ပျော်ဝင်းဆင်းနေသော
မြစ် ချောင်းများနှင့် အိမ်များတွင် ရှင်သန်ကျက်စားကြောင်း
လေ့လာသိရှိပါသည်။ အပူချိန်နိုင်ပြီး အလွန်အေးသော
မြစ်နှင့်တောင်ကျချောင်းများတွင် ရှင်သန်ကျက်စားနေထိုင်
သော ပါးများဖြစ်သောကြောင့် ရေခဲငါး (Coldwater
Fish/Ice Fish) (သို့) အချို့ဟိမဝဏ္ဍာဒေသများတွင် တောင်
ပါး နှုတ်ခမ်းမွေးငါး (Mountain Barbel) ဟုလည်း
ခေါ်ပေါ်ကြပါသည်။ ဟိမဝဏ္ဍာဒေသ၏ ကိုယ်စားပြု (Key
Species) ပါးများဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ မြောက်များပိုင်း
မော မတရောမြစ်နှင့် မြစ်လက်တက်များဖြစ်သော ချောင်း
များတွင်တွေ့ရှုနိုင်ပါသည်။

സംഗ്രഹിതം

ကြည်လင်သန္တရှင်းသော မြစ်၊ ချောင်းများရှိ ရေအောက်ကဲမီ၊ ပြင်များ၏ ကျောက်တုံးများအောက်နှင့် ကျောက်စခန်းများတွင် နိအောင်းနေထိုင်ကျက်စားလဲရှိသော ရေအောက်နေ (Bottom dwelling) ငါးအမျိုးအစားဖြစ်သည်။

3200:3200

ရေအောက်ကြမ်းပြင်တွင် ပါက်ရောက်သည့် ရေနေအပင်များ၊ ရေညို/ ရေမွှေ့ပင်များအား စားသောက်ကြသော ငါးအပ်စု (Bottom Feeder)များဖြစ်ပါး အသီး

အရွက်စားငါးအုပ်စု(Herbivorous Fish)များဖြစ်ပါသည်။

အသုံးဝင်မှု

ဒေသခံတံငါးသည်များအတွက် စီးပွားရေးအရ အရေးပါသော ငါးမျိုးစိတ်ဖြစ်ပါသည်။ ဖျော်ကြော်သို့ ငါးစိ (Fresh)ကို အကောင်လိုက် (Whole)သော်လည်းကောင်း၊ အသာထွား (Fillet) ၍ သော်လည်းကောင်း၊ အတွင်းကလို့ များထုတ်၍ မီးနှီးကျော်တင် (Dried Smoked Fish) ၍ သော်လည်းကောင်း၊ ပူတာအိုဒေသတစ်စိုက်၊ ကချင်ပြည့်နှယ်အတွင်းနှင့်အခြားအသာများသို့ တင်ပို့ရောင်းချက်ပါသည်။

ငါးဖမ်းရာသီ

တစ်နှစ်ပတ်လုံး ဖမ်းဆောင်းဝယ်သည်ကို လေးလာတွေ့ရှုရပါသည်။ သုံးနှစ်သားအတွင်း အရွယ်ရောက်ကောင်ဖြစ်ပြီး တင်နှစ်တွင် နှစ်ကိုယ် အုပ် သားပေါ်ရပါသည်။ ငါးရှစ်ငါးသန်ကာလမှာ (၁၇-၁၈)နှင့် (၁၉၈၀-၁၉၉၀ တိုဘာ)လတို့တွင်ဖြစ်ပြီး ၁၉၈၀-၁၉၉၀ အားလုံးအတွင်း အမြင့်ဆုံးကာလဖြစ်ပါသည်။ အရွယ်ရောက်အတိုး (Males)များ၏ နာယောင် (Nasal) ပေါ်တွင် မျိုးပွားအရိုအဖူ (Nuptial tubercles) လေးများ ပါရှိခြင်း၊ ရေယက်များမှာ နီညို (reddish Fin) ရောင်ရှိ ခြင်း၊ ခန္ဓာကိုယ်မှာ သေးသွယ်နှည်လျား (Slender Shape) ပြီး တင်ရေယက်သည် (Pelvic Fin) မာကြာကြမ်းရှုလျက်ရှိရသည်။ အမ (Females)များမှာ လုံးဝါး (Rounded Belly) သော ခန္ဓာကိုယ်ရှိပြီး တင်ရေယက် (Pelvic Fin) မှာ ချေမှတ်လျက်ရှိပါသည်။

ထိန်းသိမ်းစောင့်ရောက်မှုအဆင့်အတန်း

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဘာဝအရင်းအမြစ်များ ထိန်းသိမ်းရေးအဖွဲ့ (International Union for Conservation of Nature and Natural Resources-IUCN) တွင် မျိုးသုည်းရန်အန္တရာယ်ကျရောက်မှုသတင်း မရှိနိုင်လုံးသော မျိုးစိတ် (Data Deficient)တွင် ထည့်သွင်းဖော်ပြထားပါသည်။ အင်းလေးကန်ရောင်အသွေးငါးမျိုးစိတ် (Cyprinus intha) သည် အင်းလေးအောင် ကိုယ်စားပြုပါးမျိုးစိတ် (Key Fish Species) ဖြစ်သကဲ့ထို့ ရောင်းပါး (Schizothorax meridionalis) သည် ကချင်ပြည်နယ်မြောက်များပိုင်း တောင်ပေါ်ရောင်အသာများ၏ အသာခံများအတွက် စားငါးမျိုးစိတ် (Food Fish)အဖြစ် အရေးပါသောငါး၊ ပူတာအိုဒေသက် ကိုယ်စားပြုပါးမျိုးစိတ်ဖြစ်ပါကြောင်း လေးလာ ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

References: Inland Fishes of India and adjacent countries (Volume-1)

နိုင်းဝန်းပုံး ဂျော်ပါ

* မြန်ပြည်တစ်လွှား

သွားလိုက်စမ်းပါ

ဟောစုတဲ့ ဒေသစုတို့တွေရမည်။

* ရရံဖြိုင်တန်း

စိမ့်ရေစမ်းနဲ့

အေးချမ်းဝေစည်း သာယာသည်။

* သစ်ပင်စိမ့်စမ်း

တောာတန်းတွေများ

များလည်းများ၏

များပေမဲ့လည်း

ထိုထိုထဲတွင်

ကျွန်းပင်လှလှ

ခုတ်ကြောင်း

လွင်တိုးခေါင်သို့ တွန်းပို့နေကြော်။

* စိတ်ဓာတ်ယိုယျင်း

မိက်များခြင်းလျှင်း

ပြင်ပါစိတ်ထား

နှလုံးသားက အလုဆင်ကြဖို့။

* ထိုထိုခါမှု

လူဘဝတွေ

ပျော်ဓမ္မ့်စောက်း

ကောင်းပါလိမ့်မသွေ့

ဝေစည်းသစ်တောာ်

ပြည့်သွေးကြောသည်

တင့်မော် သာယာပေမည်တည်း။

တင်းသားငါး (စားအုပ်)

စိမ့်ကိုနဲ့နှင့်စာရင်းအင်း၌။

နေဂံတော်မှုမှု အဆင့်

သစ်မန်ကျည်းပင်သည် ရွက်အုပ်
ကျယ်ပြန်ပြီး အရွက်များမှာလည်း သိပ်
သည်သည်။ သစ်မန်ကျည်းပင်များ သဘာဝ
အလျောက် ပေါက်ရောက်သည့် မူရင်းဒေသ
၏ ရာသီဥတုမှာ အရိပ်အာဝါသအောက်၌
အမြင်ဆုံးအပူချိန်မှာ ၁၀၀ မှ ၁၂၀ ဒီဂရီ
အရှင်ဟိုက်နှင့် အနိမ့်ဆုံး အပူချိန်မှာ အရိပ်
အာဝါသအောက်၌ ၃၀ မှ ၆၀ ဒီဂရီ
အရှင်ဟိုက်အထိဖြစ်ပြီး နှစ်စဉ် ရွာသွားသည့်
မီးရေချိန်မှာ ၂၅ လက်မမှ ၁၂၀ လက်မအတွင်း ဖြစ်သည်။

သမ်နန်ကျည်းပင်သည် ရာသီအလိုက် အရွက်ကြော့သာအလတ်စာ
အပင်ကြီးမျိုးဖြစ်သည်။ အရွယ်ရောက်သည်အပင်ကြီးများမှာ အမြင့်ပေ ၅၀
မှ ၆၀ အထိ ၄၂၏ ပင်စည်မှာရှင်စိုးပတ် ၅ ပေမှ ၆ ပေအထိကြီးသည်။
ကိုင်းတက်လွတ်ပင်စည်မှာ ပေ ၃၀ ခန့် ရှိတတ်သည်။

ပုဂ္ဂန်

သစ်မန်ကျည်းပင်သည့် ဇန်ရာသို့ အရွက်ကြေသောအပင်မျိုးဖြစ်သည်။ အခေါက်မှာ အညီရောင် သို့မဟုတ် ဝါညီရောင်ဖြစ်ပြီး အနည်းငယ်အက်ကွဲ ကြောင်းများပါရှိသည်။ အခေါက်ဟောင်းများမှာ ပါးလွှာပြီး အထိပ်လိုက်ဘုံးကျေ နေသည်။ အတွင်းအခေါက်မှာ ကြက်သွေးရောင်ဖြစ်သည်။ အရွက်များမှာ နှစ်ဆင့်ငြက်မွေးပုံရွက်ပေါင်းဖြစ်ပြီး အရည်ကိစ်ပောန့် ရည်သည်။ အရွက်များမှာ ၃-၈ စုံအထိပါရှိပြီး ရွက်မြှာများမှာ ၈-၁၆ စုံအထိပါရှိသည်။ ရွက်မြှာငယ်များမှာ ငှက်တောင်ပုံဖြစ်ပြီးထိပ်တုံးကြသည်။ အရွက်ဟောင်းများသည် ဒီဇင်ဘာလ အတွင်းကြော်ပြီး ရွက်နှုန်းရသံများမှာ မတ်လနှင့် ပြီးလအတွင်း ထွက်လာ ကြသည်။ တစ်ခါတရုံ သစ်မန်ကျည်းပင်များမှာ အရွက်များ ကြော်ပြီးနောက် ချက်ခြင်းပင် ရွက်နှုန်းရသံများ ထွက်လာလေ့ရှိသည်။ သစ်မန်ကျည်းပင်၏ အရွက်၊ အသွေး၊ အခက်တို့ အမွှေးနှုန်း ပါရှိသည်။

အြေပါရောင်ဖျော့ဖျော့ရှိသော ပန်းများသည် ဖြောက်စွဲလအတွင်း ထွက်ပေါ်လာသည်။ ပန်းများမှာလည်းမေ့ကြိုက်ကြသည်။ ငြင်းနောက် အသီးများ ထွက်လာကြပြီး အောက်တိဘာလတွင် အသီးများအရွယ်ရောက်လာကြသည်။ အသီးအရောင်မှာ အစိမ်းရောင်ဖြစ်သည်။ ရင့်မှုညွှန်လာသည့်အခါ အသီးများမှာ အစိမ်းရောင်မှ နှစ်ညွှန်ရောင်သို့ပြောင်းလဲသွားပြီး များသောအားဖြင့် ဒီဇင်ဘာလ တွင် ရင့်မှုညွှန်ကြသည်။ သစ်မန်ကျဉ်းသီးများမှာ အသီးတောင့်ဖြစ်ပြီး အလျား၍ လက်မ အထိရှုည်ပြီး ပြက်မှာ တစ်လက်မနီးပါးအထိရှိ၍ အသီးမှာ အသီးပြား ဖြစ်သည်။ အသီးတောင့် တစ်တောင့်လျှင် အစွေပေါင်း ၈ စွဲမှ ၁၂ စွဲ အထိပါရိုက်သည်။

သစ်မန်ကျဉ်းပင်များမှာ ဓမ္မတာမျိုးဆက်ခြင်း ကောင်းမွန်ပါသည်။ အရိပ်အသင့်အတင့်ရရှိ၍ မြေသာကောင်းမွန်ထက်သန်သည်နေရာဒေသများတွင် အပင်များအများအပြားပေါက်ပါသည်။ သို့ရာတွင် သစ်မန်ကျဉ်းပင်ပေါက်များမှာ သီးနှံမှုများအပြားပေါက်ပါသည်။ အပင်များ ငယ်ရှုယ်စဉ် အခါ အရိပ်အောက်၌ ကောင်းစွာပေါက်ရောက်နိုင်သည်၊ သစ်မန်ကျဉ်းပင်များကြီးလာသည်အခါ အလင်းရောင် အသင့်အတင့်လိုအပေါ်မျိုးဖြစ်လာသည်။ မြေသာကောင်းမွန်ထက်သန်သည် နေရာဒေသများတွင် အပင်များကြီးတွေး

ကြသော်လည်း မေ့သနအသုံးဖျင်းသည်
နေရာတွင်မူ အပင်များမှာ သေးငယ်
ကြုံထို့ ပေါက်ရောက်ကြသည်။ သစ်
မန်ကျည်းပင်များမှာ ငါတ်တက်ထွက်
ခွဲ့ဗောင်းပြီး အမြစ်များမှလည်း
အပင်ငယ်များအမြောက်အမြား ပေါက်
ရောက်ပါသည်။

39332

သစ်မန်ကျည်းပင်၏ အနှစ်
သားမှာ သေးငယ်ပါသည်။ သို့ရာတွင်
အနှစ်သားတွင် အညွှန်ရောင်အစင်းများ
ပါရှိကြသည်။ သစ်မန်ကျည်းသားမှာ
ခိုင်ခံ၍ ရှုန်းကန်အားရှိပြီး မာကျာပါ
သည်။ အသင့်အတင့် ကြာရည်စွာ
အသုံးခံသောသစ်မျိုးလည်းဖြစ်သည်။
ဖြတ်တောက် ခွဲစိတ်လုပ်ကိုင်ရန် လွယ်
ကြပြီး အရောင်တင်ရန်အတွက်လည်း
အထူးလွယ်ကျပါသည်။ လေဖြင့်ပြောက်
သွေ့ပြီးသော သစ်မန်ကျည်သား တစ်
ကုပ္ပလေသည် အလေးချိန် ဧရာဝတီစီး
သည်။ သစ်မန်ကျည်းသားကို အ^၁
ဆောက်အော့များ ဆောက်လုပ်ရာ၌
လည်းကောင်း၊ လူည်းတံ့ လူည်းစင်
ရှိုး၊ လူည်းဘီး၊ ပရီဘောဂများ၊ ခါး
ကြိတ်စက် ထွန်တဲ့ရှင် စည်များပြုလုပ်
ရာတွင်အသုံးပြုကြသည်။ သတ္တုတွင်း
များတွင် တွင်းဆောက်တိုင်အဖြစ် ခိုင်
ခံစွာအသုံးပြုနိုင်သော်လည်း ကြာရည်
စွာအသုံးမခံပေါ့။ သစ်မန်ကျည်းသား
သည် စစ်သား၊ မြန်မာကုလ္ပာသားနှင့်
တူပြီး ရောနောအသုံးပြုကြသော်လည်း
သစ်မန်ကျည်းသားသည် စစ်နှင့် မြန်
မာကုလ္ပာသားတို့တက်ပို့ရှင်လေးသည်။

ကျွန်းသစ်၏ ဂုဏ်သတ္တိများကို
၁၀၀ စီထား၍ နှင့်ယဉ်လျှင် သစ်မန်
ကျည်းသားသည် အလေးချိန် ၁၀၅။
ရက်မအဖြစ် နိုင်ခဲ့အား ၁၁၅။ ရက်မ^၁
အဖြစ် တောင့်ခဲအား ၁၂၂၃/၄၈၃။
ကန်အဖြစ် ခံနိုင်အား ၁၂၅။ ထုန်က်ခဲ
နိုင်အား ၁၃၀။ လျော့ပြတ်အား ၁၈၀။
မာရည် ၁၇၅။ နှင့် ပုံတည်မြှုမှ ၉၀၀ဖြစ်
သည်။ လက်ဖက်စိုက်ခင်းများလည်း
အရိုင်ရအပင်အဖြစ်စိုက်ပျိုးကြသည်။

သစ်မန်ကျည်းပင်

ဦးဟာတိပေါင်း

အင်ဂါရိအမည်

Black Siris ,
Ceylon rosewood,
Fragrant albizia,
Tea shade tree.

ရက္ခာပေဒအမည်

Albizia odoratissima (L.f.) Benth

မျိုးရင်:

ယခုအမဲ Fabaceae မျိုးရင်၏၍ ပါဝင်ပြီး ယခင်အခါက
(Mimosaceae) ငှံးမျိုးရင်းတွင် ပါဝင်သည်။

ငှံးမျိုးရုပ် ပါဝင်သော သစ်ပင်ကြေားမှာ-

- ၁။ ပုန်မဲ့စာပင် Drum siris, *Albizia chinensis*.
- ၂။ သဘောမန်ကျည်းပင် Necklacepod, *Albizia falcata*.
- ၃။ မြန်မာကဗြိုပင် Black siris, *Albizia lebbeck*.
- ၄။ သံသတ်ပင် Potka siris, *Albizia lucida*.
- ၅။ စစ်ပင် White siris, *Albizia procera*. စသည်တို့ ဖြစ်ကြသည်။

ပေါက်ရောက်ခြေား:

သစ်မန်ကျည်းပင်သည် အိန္ဒိယ၊ ဘင်္ဂလားဒေရို့၊ ဘုတန်၊ နိပါ၊ မြန်မာ၊ ထာဇာ၊ ထိုင်၊ ပို့ယက်နမ်၊ သီရိယက်နှင့်တရုတ်နိုင်ငံတို့ ပေါက်ရောက်ကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် နိုင်ငံအနုံအပြားရှိ မြေပြန့်နှင့် တောင်နိမ့်တောများရှိသာ ပေါက်ရောက်ကြသည်။ အထူးသဖြစ် အထက်ချက်ပြတ်ရောနောသော-တောရိ နှင့် အထက်ချက်ပြတ်ရောနောသော-ခြောက်သွေ့တောများတွင် ပေါက်ကြသည်။ ငှံးနှင့်အတူ ရောနောပေါက်ရောက်လျက်ရှိသော သစ်မျိုးများမှာ သစ်ရာ၊ အင်ကြင်း၊ ရင်းတိုက်နှင့် ဆီးဖြေပင်တို့ဖြစ်ကြသည်။